

II

(Μη νομοθετικές πράξεις)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

ΚΑΤ' ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/1078 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 14ης Απριλίου 2021

για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/523 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με τον καθορισμό των επενδυτικών κατευθυντήριων γραμμών για το ταμείο InvestEU

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/523 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Μαρτίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος InvestEU και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1017 ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 8 παράγραφος 9,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στόχος του προγράμματος InvestEU είναι η στήριξη χρηματοδοτικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων οι οποίες συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων πολιτικής της Ένωσης που καθορίζονται στα άρθρα 3 και 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/523.
- (2) Σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/523, το ταμείο InvestEU θα λειτουργεί στο πλαίσιο τεσσάρων σκελών πολιτικής που αποτυπώνουν τις προτεραιότητες πολιτικής της Ένωσης, και συγκεκριμένα τις βιώσιμες υποδομές, την έρευνα, την καινοτομία και την ψηφιοποίηση, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και τις κοινωνικές επενδύσεις και τις δεξιότητες.
- (3) Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/523, οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις στο πλαίσιο καθενός από τα εν λόγω σκέλη πολιτικής πρέπει να συνάδουν με τις επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές που έχει θεσπίσει η Επιτροπή, προκειμένου να είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του ταμείου InvestEU. Προς τον σκοπό αυτό, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/523, η Επιτροπή Επενδύσεων πρέπει να επαληθεύει ότι οι προτάσεις για χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις που υποβάλλουν οι εταίροι υλοποίησης συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στις εν λόγω επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές.
- (4) Οι επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές συνίστανται σε ένα οριζόντιο μέρος, το οποίο εφαρμόζεται σε όλες τις χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις στο πλαίσιο του ταμείου InvestEU, και σε ένα μέρος σχετικά με τα σκέλη πολιτικής, στο οποίο καθορίζονται ειδικές διατάξεις για τις χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις στο πλαίσιο κάθε σκέλους πολιτικής.
- (5) Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 9 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/523, η Επιτροπή κατάρτισε τις επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές σε στενό διάλογο με τον όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και άλλους δυνητικούς εταίρους υλοποίησης,
- (6) Για να καταστεί δυνατή η ταχεία εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να αρχίσει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

⁽¹⁾ ΕΕ L 107 της 26.3.2021, σ. 30.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Εγκρίνονται οι επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις στο πλαίσιο του ταμείου InvestEU που θεσπίζονται με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/523, όπως καθορίζονται στο παράρτημα.

Άρθρο 2

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 14 Απριλίου 2021.

Για την Επιτροπή
Η Πρόεδρος
Ursula VON DER LEYEN

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ INVESTEU

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	22
2. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	22
2.1. Συμβολή στην επίτευξη των στόχων πολιτικής της Ένωσης και στην ενωσιακή προστιθέμενη αξία	22
2.2. Αδυναμίες της αγοράς, καταστάσεις μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων και προσθετικότητα	23
2.3. Κοινές απαιτήσεις για τις χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις	23
2.3.1. Εταίροι υλοποίησης, χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές και τελικοί αποδέκτες	23
2.3.2. Είδη χρηματοπιστωτικών προϊόντων και απαιτήσεις για την εξασφάλιση της ύπαρξης κοινού συμφέροντος με τους εταίρους υλοποίησης και τους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές	25
2.3.3. Αποκλειόμενες δραστηριότητες	26
2.3.4. Εκτιμήσεις σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις	26
2.4. Εκτίμηση κινδύνου	26
2.5. Νόμισμα χρηματοδότησης	27
2.6. Αρχές βάσει των οποίων γίνεται η κατανομή ανά σκέλος πολιτικής	28
2.7. Γεωγραφική και τομεακή διαφοροποίηση	28
2.8. Συνιστώσες κράτους μέλους στα σκέλη πολιτικής	29
2.9. Συνδυαστικές πράξεις που λαμβάνουν στήριξη από το ταμείο InvestEU	29
2.10. Στρατηγικές επενδύσεις	30
3. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	31
3.1. Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων για το κλίμα και το περιβάλλον	32
3.2. Έλεγχος βιωσιμότητας	33
3.3. Καθεστώς δίκαιης μετάβασης στο πλαίσιο του InvestEU	33
4. ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ	34
4.1. Γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα	35
4.1.1. Χρήση της εγγύησης της ΕΕ για πράξεις χρεωστικού τύπου	35
4.1.2. Χρήση της εγγύησης της ΕΕ για πράξεις συμμετοχικού τύπου	36
4.2. Θεματικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα	36
4.2.1. Χρήση της εγγύησης της ΕΕ για πράξεις χρεωστικού τύπου	36
4.2.2. Χρήση της εγγύησης της ΕΕ για πράξεις συμμετοχικού τύπου	36
5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΤΑΙΡΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	36
5.1. Γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα	37
5.1.1. Χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης	37
5.1.2. Χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης	37
5.2. Θεματικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα	38
5.2.1. Χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης	38
5.2.2. Χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης	38

6. ΣΚΕΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	39
6.1. Σκέλος βιώσιμων υποδομών	39
6.1.1. Τομείς πολιτικής που καλύπτει η παρέμβαση	39
6.1.2. Χαρακτηριστικά δυνητικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων	47
6.2. Σκέλος έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης	49
6.2.1. Τομείς πολιτικής της παρέμβασης	49
6.2.2. Χαρακτηριστικά δυνητικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων	52
6.3. Σκέλος για τις ΜΜΕ	55
6.3.1. Τομείς πολιτικής που καλύπτει η παρέμβαση	55
6.3.2. Χαρακτηριστικά δυνητικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων	56
6.4. Σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες	58
6.4.1. Τομείς πολιτικής της παρέμβασης	58
6.4.2. Χαρακτηριστικά δυνητικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων	62

1. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι παρούσες επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές καθορίζουν τις απαιτήσεις επιλεξιμότητας για τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και τις χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις στο πλαίσιο των σκελών πολιτικής του ταμείου InvestEU σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 9 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/523 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Μαρτίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος InvestEU και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1017 ⁽¹⁾ (στο εξής: κανονισμός InvestEU):

- α) τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 9 του κανονισμού InvestEU και οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 10 του εν λόγω κανονισμού πρέπει να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στον κανονισμό InvestEU και στις παρούσες επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές·
- β) η Επιτροπή Επενδύσεων, όταν αποφασίζει σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού InvestEU, πρέπει να επαληθεύει τη συμμόρφωση με τις παρούσες επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές.

Οι παρούσες επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές αφορούν τόσο τη συνιστώσα ΕΕ όσο και τη συνιστώσα κράτους μέλους που ορίζονται στο άρθρο 9 του κανονισμού InvestEU, εκτός εάν προβλέπεται κάτι άλλο στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Οι ορισμοί που παρατίθενται στο άρθρο 2 του κανονισμού InvestEU ισχύουν επίσης για τις παρούσες επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές.

2. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

2.1. Συμβολή στην επίτευξη των στόχων πολιτικής της Ένωσης και στην ενωσιακή προστιθέμενη αξία

Οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο του ταμείου InvestEU επικεντρώνονται σε επενδύσεις που προσφέρουν προστιθέμενη αξία για την Ένωση. Η φύση της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας μπορεί να ποικίλλει για χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις στο πλαίσιο συγκεκριμένων χρηματοπιστωτικών προϊόντων, όπως καθορίζεται για κάθε σκέλος πολιτικής στο τμήμα 6 των ανά χείρας επενδυτικών κατευθυντήριων γραμμών. Η ενωσιακή προστιθέμενη αξία των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων στο πλαίσιο χρηματοπιστωτικών προϊόντων μπορεί επίσης να προκύψει από τη διαφοροποίηση των κινδύνων σε επίπεδο χρηματοπιστωτικών προϊόντων σε διάφορους τομείς ή γεωγραφικές περιοχές. Επιπλέον, η ενωσιακή προστιθέμενη αξία μπορεί επίσης να προκύψει από τη συμβολή στην ανθεκτικότητα της Ένωσης σε τομείς στρατηγικής σημασίας, όπως περιγράφεται αναλυτικότερα στο τμήμα 2.10.

Για την επίτευξη των στόχων πολιτικής της Ένωσης στους τομείς πολιτικής που στηρίζονται από το InvestEU, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 και στο παράρτημα II του κανονισμού InvestEU σε σχέση με τους εν λόγω τομείς, οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες μπορούν να συμπληρώνουν τη χρηματοδότηση με μορφή επιχορηγήσεων καθώς και άλλες μορφές στήριξης, ιδίως μέσω συνδυαστικών πράξεων και συνδυασμών διαφόρων κεφαλαίων. Ειδικότερα, το ταμείο InvestEU μπορεί να συμπληρώνει τους σχετικούς στόχους πολιτικής του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ⁽²⁾, του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ) ⁽³⁾, του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» ⁽⁴⁾, του προγράμματος για την ενιαία αγορά ⁽⁵⁾, του ευρωπαϊκού διαστημικού προγράμματος ⁽⁶⁾,

⁽¹⁾ ΕΕ L 107 της 26.3.2021, σ. 30.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαίσου «Ορίζων 2020» για την έρευνα και την καινοτομία (2014-2020) και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1982/2006/ΕΚ (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 104).

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη σύσταση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη», την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 913/2010 και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 680/2007 και (ΕΚ) αριθ. 67/2010 (ΕΕ L 348 της 20.12.2013, σ. 129).

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/694 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος Ψηφιακή Ευρώπη και την κατάργηση της απόφασης (ΕΕ) 2015/2240 (ΕΕ L 166 της 11.5.2021, σ. 1).

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/690 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση προγράμματος για την εσωτερική αγορά, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των μικρομεσαίων, τον τομέα των φυτών, των ζώων, των τροφίμων και των ζωοτροφών, και τις ευρωπαϊκές στατιστικές (Πρόγραμμα για την ενιαία αγορά) και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 99/2013, (ΕΕ) αριθ. 1287/2013, (ΕΕ) αριθ. 254/2014 και (ΕΕ) αριθ. 652/2014 (ΕΕ L 153 της 3.5.2021, σ. 1).

⁽⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/696 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του ενωσιακού διαστημικού προγράμματος και του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το διαστημικό πρόγραμμα, και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 912/2010, (ΕΕ) αριθ. 1285/2013 και (ΕΕ) αριθ. 377/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ (ΕΕ L 170 της 12.5.2021, σ. 69).

του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) ⁽⁷⁾, του Ταμείου Συνοχής ⁽⁸⁾, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) ⁽⁹⁾, του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) ⁽¹⁰⁾, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) ⁽¹¹⁾, του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» ⁽¹²⁾, του Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης ⁽¹³⁾, του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας ⁽¹⁴⁾, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ) ⁽¹⁵⁾, του προγράμματος για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα (LIFE) ⁽¹⁶⁾, του Ταμείου Καινοτομίας του ΣΕΔΕ ⁽¹⁷⁾, του προγράμματος «Η ΕΕ για την υγεία» ⁽¹⁸⁾, του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ) ⁽¹⁹⁾ και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας ⁽²⁰⁾.

2.2. Αδυναμίες της αγοράς, καταστάσεις μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων και προσθετικότητα

Σύμφωνα με το άρθρο 209 παράγραφος 2 στοιχείο α) και στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός ⁽²¹⁾), η εγγύηση της ΕΕ αντιμετωπίζει αδυναμίες της αγοράς ή καταστάσεις μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων και επιτυγχάνει προσθετικότητα, όπως ορίζεται στο τμήμα Α του παραρτήματος V του κανονισμού InvestEU ⁽²²⁾.

2.3. Κοινές απαιτήσεις για τις χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις

2.3.1. Εταίροι υλοποίησης, χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές και τελικοί αποδέκτες

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 13 του κανονισμού InvestEU, οι εταίροι υλοποίησης είναι επιλέξιμοι αντισυμβαλλόμενοι, όπως χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, με τους οποίους η Επιτροπή έχει συνάψει σύμβαση εγγύησης.

⁽⁷⁾ Ο κανονισμός για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί. Εν αναμονή της δεύτερης ανάγνωσης του Κοινοβουλίου.

⁽⁸⁾ Ο κανονισμός για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί. Εν αναμονή της δεύτερης ανάγνωσης του Κοινοβουλίου.

⁽⁹⁾ Ο κανονισμός για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί. Εν αναμονή της δεύτερης ανάγνωσης του Κοινοβουλίου.

⁽¹⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

⁽¹¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 487).

⁽¹²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1295/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (2014 έως 2020) και την κατάργηση των αποφάσεων αριθ. 1718/2006/ΕΚ, 1855/2006/ΕΚ και 1041/2009/ΕΚ (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 221).

⁽¹³⁾ Ο κανονισμός για τη θέσπιση του Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί. Εν αναμονή της θέσης του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση.

⁽¹⁴⁾ Ο κανονισμός για τη θέσπιση του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί. Εν αναμονή της θέσης του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση.

⁽¹⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθ. 861/2006, (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 149 της 20.5.2014, σ. 1).

⁽¹⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 614/2007 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 185).

⁽¹⁷⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/410 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαρτίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ με σκοπό την ενίσχυση οικονομικά αποδοτικών μειώσεων των εκπομπών και την προώθηση επενδύσεων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και της απόφασης (ΕΕ) 2015/1814 (ΕΕ L 76 της 19.3.2018, σ. 3) και κατ'έξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2019/856 της Επιτροπής, της 26ης Φεβρουαρίου 2019, για τη συμπλήρωση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τη λειτουργία του Ταμείου Καινοτομίας (ΕΕ L 140 της 28.5.2019, σ. 6).

⁽¹⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/522 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Μαρτίου 2021, για τη θέσπιση Προγράμματος σχετικά με τη δράση της Ένωσης στον τομέα της υγείας [Πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health)] για την περίοδο 2021-2027 και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 282/2014 (ΕΕ L 107 της 26.3.2021, σ. 1).

⁽¹⁹⁾ Ο κανονισμός για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί. Εν αναμονή της υπογραφής της πράξης.

⁽²⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/697 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1092 (ΕΕ L 170 της 12.5.2021, σ. 149).

⁽²¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 (ΕΕ L 193 της 30.7.2018, σ. 1).

⁽²²⁾ Σύμφωνα με την τελευταία παράγραφο του τμήματος Α του παραρτήματος V του κανονισμού InvestEU, η εγγύηση της ΕΕ δεν χορηγείται για την υποστήριξη πράξεων αναχρηματοδότησης, εκτός ειδικών εξαιρετικών και δεόντως αιτιολογημένων περιπτώσεων. Χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις οι οποίες καλύπτουν υφιστάμενα χαρτοφυλάκια που εμπίπτουν στην εν λόγω εξαίρεση μπορούν να θεωρηστούν αρχικά μόνον εντός πλιτοκίου καθεστώτος με περιορισμένο προϋπολογισμό στο πλαίσιο αντίστοιχου σκέλους πολιτικής και πλήρους όλου τους όρους που καθορίζονται στο παράρτημα V του κανονισμού InvestEU και προσδιορίζονται περαιτέρω στη σύμβαση εγγύησης.

Οι εταίροι υλοποίησης μπορούν να παρέχουν χρηματοδότηση απευθείας ⁽²³⁾ στους τελικούς αποδέκτες ή έμμεσα, μέσω ιδιωτικών ή δημόσιων χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών.

Οι εταίροι υλοποίησης μπορούν επίσης να γίνουν συμβουλευτικοί εταίροι ώστε να παρέχουν, άμεσα ή έμμεσα, τεχνική βοήθεια και στήριξη για την ανάπτυξη ικανοτήτων σε χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές και σε τελικούς αποδέκτες μέσω του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU. Οι χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές μπορούν επίσης να παρέχουν σε τελικούς αποδέκτες τεχνική βοήθεια και στήριξη για την ανάπτυξη ικανοτήτων ή μπορούν να λαμβάνουν οι ίδιοι τέτοια βοήθεια και στήριξη.

Οι άμεσες πράξεις αφορούν την άμεση χρηματοδότηση των τελικών αποδεκτών από τους εταίρους υλοποίησης ⁽²⁴⁾.

Για τις έμμεσες πράξεις, οι εταίροι υλοποίησης μπορούν να συνάπτουν συμφωνίες με ενδιάμεσους φορείς χρηματοδότησης σύμφωνα με το άρθρο 208 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού (στο εξής: χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές). Στην περίπτωση της χρηματοδότησης με διαμεσολάβηση, σύμφωνα με το άρθρο 208 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι εν λόγω χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές πρέπει να επιλέγονται από τους εταίρους υλοποίησης σύμφωνα με διαδικασίες ισοδύναμες με εκείνες που εφαρμόζει η Επιτροπή. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να τηρούν τις αρχές των ανοικτών, διαφανών, αναλογικών και χωρίς διακρίσεις διαδικασιών και πρέπει να αποφεύγουν τη σύγκρουση συμφερόντων. Θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να λάβουν τη μορφή πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Οι έμμεσες πράξεις μπορούν επίσης να συνίστανται στην παροχή χρηματοδότησης μέσω επενδυτικών πλατφορμών, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 18 του κανονισμού InvestEU.

Σύμφωνα με το άρθρο 209 παράγραφος 2 στοιχείο α) και το άρθρο 219 παράγραφος 3 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις παρέχουν στήριξη μόνο στους τελικούς αποδέκτες που θεωρούνται οικονομικά βιώσιμοι βάσει διεθνώς αποδεκτών προτύπων κατά τον χρόνο χορήγησης της στήριξης από την Ένωση.

Οι επιλέξιμοι τελικοί αποδέκτες πρέπει να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα, στα οποία περιλαμβάνονται:

- α) ιδιωτικοί φορείς, π.χ., φορείς ειδικού σκοπού (SPV) ή επιχειρήσεις εκτέλεσης έργων, μεγάλες επιχειρήσεις, επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης ⁽²⁵⁾, και ΜΜΕ·
- β) Οντότητες του δημόσιου τομέα (εδαφικές ή μη, αλλά εξαιρουμένων των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων με οντότητες ⁽²⁶⁾ που ενέχουν άμεσο κίνδυνο για τα κράτη μέλη) και οντότητες τύπου δημόσιου τομέα·
- γ) μεικτοί φορείς, όπως συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και ιδιωτικές επιχειρήσεις με δημόσιο σκοπό· ή
- δ) μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί.

Οι στοχευόμενοι τελικοί αποδέκτες στο πλαίσιο ενός χρηματοπιστωτικού προϊόντος θα ορίζονται στη σύμβαση εγγύησης.

Οι εταίροι υλοποίησης δεν πρέπει να βρίσκονται σε καμία από τις καταστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 136 παράγραφος 1 ή στο άρθρο 4 στοιχεία α) ή β) του δημοσιονομικού κανονισμού. Όσον αφορά τους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές και τους τελικούς αποδέκτες, η εφαρμογή του άρθρου 136 πρέπει να προσδιορίζεται στις συμφωνίες εγγύησης. Όταν χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις είναι προς όφελος τελικών αποδεκτών που είναι μεγάλες επιχειρήσεις, οντότητες του δημόσιου τομέα και οντότητες τύπου δημόσιου τομέα που επωφελούνται από ευκολότερη πρόσβαση σε κεφαλαιαγορές ή τραπεζική χρηματοδότηση ή εμφανίζουν χαμηλότερα επίπεδα κινδύνου, ο εταίρος υλοποίησης πρέπει να επιδεικνύει υψηλή προστιθέμενη αξία πολιτικής.

Με βάση τις πληροφορίες που λαμβάνει από τον εταίρο υλοποίησης, η Επιτροπή Επενδύσεων επαληθεύει ότι μια χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη που λαμβάνει στήριξη από το InvestEU και υποβάλλεται από εταίρο υλοποίησης, ή συνδυασμός τέτοιων πράξεων που υποβάλλεται από περισσότερους του ενός εταίρους υλοποίησης:

- α) για τις άμεσες πράξεις, δεν υπερβαίνει το 50 % ⁽²⁷⁾ του συνολικού κόστους του έργου·

⁽²³⁾ Η άμεση χρηματοδότηση με ίδια και οιοιδήποτε κεφάλαια δεν επιτρέπεται στο πλαίσιο της συνιστώσας ΕΕ του σκέλους πολιτικής για τις ΜΜΕ.

⁽²⁴⁾ Χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη που λαμβάνει τη μορφή εγγύησης, ή περιλαμβάνει εγγύηση, από τον εταίρο υλοποίησης προς τρίτο χρηματοδότη σε σχέση με συγκεκριμένα έργα που αξιολογούνται και επιλέγονται από τον εταίρο υλοποίησης, αντιμετωπίζεται ως άμεση πράξη.

⁽²⁵⁾ Οι μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης είναι οντότητες που απασχολούν έως 3 000 εργαζομένους αλλά οι οποίες δεν είναι ΜΜΕ. Οι μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης είναι επιχειρήσεις που ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 22 του κανονισμού InvestEU.

⁽²⁶⁾ δηλαδή διοικητικά όργανα ή φορείς με πλήρη εγγύηση του κράτους μέλους.

⁽²⁷⁾ Στις περιπτώσεις έργων υψηλής προστιθέμενης αξίας πολιτικής, και όταν είναι απαραίτητο να προσελκυσθούν πρόσθετοι ιδιώτες επενδυτές μέσω χρηματοδοτικών δομών (όπως κοινοπρακτικά δάνεια), το ποσοστό αυτό μπορεί να ανέλθει στο 70 % του συνολικού κόστους του έργου, όπως ορίζεται περαιτέρω στη σύμβαση εγγύησης.

- β) για τις έμμεσες πράξεις μετοχικού κεφαλαίου, δεν υπερβαίνει το 50 % του μεγέθους του κεφαλαίου ⁽²⁸⁾.
- γ) για τις έμμεσες δανειακές πράξεις, τουλάχιστον το 20 % του ανοίγματος διακρατείται από τον χρηματοοικονομικό διαμεσολαβητή.

Οι απαιτήσεις αυτές εφαρμόζονται εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στο τμήμα 5 των ανά χείρας επενδυτικών κατευθυντήριων γραμμών.

Για τις έμμεσες πράξεις, ο εταίρος υλοποίησης απαιτεί δύναμη σύμβασης από έναν χρηματοοικονομικό διαμεσολαβητή να μην μπορεί να συμπεριλάβει την ίδια συναλλαγή με τους τελικούς αποδέκτες ή άλλους ενδιάμεσους φορείς σε περισσότερα από ένα χαρτοφυλάκια που στηρίζονται από το InvestEU.

Για τις έμμεσες πράξεις μετοχικού κεφαλαίου, όσον αφορά την απαίτηση που αναφέρεται στο σημείο β) ανωτέρω, ο εταίρος υλοποίησης ζητεί από τους δυνητικούς χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές να τον ενημερώσουν σχετικά με την πρόθεσή τους να αναζητήσουν επενδύσεις από άλλον εταίρο υλοποίησης και/ή χρηματοοικονομικό διαμεσολαβητή που επωφελείται από την εγγύηση της ΕΕ, με την επιφύλαξη των απαιτήσεων εμπιστευτικότητας που είναι δεσμευτικές για τους δυνητικούς χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές.

Οι τελικοί αποδέκτες υποχρεούνται δύναμη σύμβασης να επιβεβαιώσουν ότι ο συνδυασμός στήριξης από το ταμείο InvestEU και από άλλα προγράμματα της Ένωσης δεν υπερβαίνει το συνολικό κόστος του έργου, κατά περίπτωση, και ότι η χρηματοδότηση που λαμβάνει στήριξη από το InvestEU δεν χρησιμοποιείται για την προχρηματοδότηση επιχορήγησης από προγράμματα της Ένωσης ούτε ότι μια επιχορήγηση από ενωσιακό πρόγραμμα θα χρησιμοποιηθεί για την επιστροφή της στήριξης του InvestEU.

Οι εταίροι υλοποίησης διασφαλίζουν την προβολή της στήριξης του InvestEU σύμφωνα με το άρθρο 32 του κανονισμού InvestEU, όπως προσδιορίζεται περαιτέρω στις συμβάσεις εγγύησης, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση του χρηματοπιστωτικού προϊόντος και των τελικών αποδεκτών.

2.3.2. *Είδη χρηματοπιστωτικών προϊόντων και απαιτήσεις για την εξασφάλιση της ύπαρξης κοινού συμφέροντος με τους εταίρους υλοποίησης και τους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές*

2.3.2.1. *Ιεράρχηση των στόχων πολιτικής*

Για την ιεράρχηση των στόχων πολιτικής στο πλαίσιο κάθε χρηματοπιστωτικού προϊόντος, θα καθοριστούν βασικοί δείκτες επιδόσεων με τους οποίους αποδεικνύεται η επίτευξη των προτεραιοτήτων πολιτικής. Επιπλέον, θα χρησιμοποιηθεί ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέσα:

- α) ποσά-στόχοι για τη χρηματοδότηση που χορηγείται σε ορισμένες προτεραιότητες πολιτικής·
- β) συγκεκριμένα ειδικά κριτήρια για τους ενδιαφερόμενους τελικούς αποδέκτες·
- γ) διαφορετική κάλυψη από την εγγύηση της ΕΕ όσον αφορά τους κινδύνους για συγκεκριμένες προτεραιότητες πολιτικής·
- δ) όρια συγκέντρωσης ανά τομέα/γεωγραφική περιοχή·
- ε) ένας δεόντως αιτιολογημένος μηχανισμός βασιζόμενος στις επιδόσεις, ώστε να αποτυπώνεται η υλοποίηση συγκεκριμένων προτεραιοτήτων πολιτικής·
- στ) ορισμός ορόσημων και στόχων που συνδέονται με την κατανομή πρόσθετων τμημάτων της εγγύησης της ΕΕ σε νέα ή υφιστάμενα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ενός εταίρου υλοποίησης· ή
- ζ) κάθε άλλο κατάλληλο μέσο.

Η ιεράρχηση των στόχων και τα εφαρμοστέα μέσα θα προσδιορίζονται στη σύμβαση εγγύησης.

Επιπλέον, θα καθιερωθεί στενός διάλογος μεταξύ της Επιτροπής και κάθε εταίρου υλοποίησης για την παροχή καθοδήγησης σε επίπεδο πολιτικής και την επανεξέταση της σειράς πράξεων που προβλέπονται στο πλαίσιο του ταμείου InvestEU.

Για να διασφαλιστεί η ευελιξία και η ικανότητα ανταπόκρισης στις δυνητικά μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς και της πολιτικής, όπως απαιτείται στο πλαίσιο κάθε σκέλους πολιτικής, η Επιτροπή και τα αρμόδια όργανα διακυβέρνησης του InvestEU μπορούν να δώσουν προτεραιότητα στους επιλέξιμους τομείς χρηματοδότησης που ορίζονται στο παράρτημα II του κανονισμού InvestEU με βάση τα μέσα που περιγράφονται στο παρόν τμήμα. Ειδικότερα, η Επιτροπή:

- α) μπορεί να επανεξετάζει περιοδικά και από κοινού με τους εταίρους υλοποίησης, τη σειρά έργων που υποβάλλονται από αυτούς. Η σειρά έργων αποτελείται από τις συγκεντρωτικές πληροφορίες (ή λεπτομερείς πληροφορίες, με την επιφύλαξη των δεσμεύσεων εμπιστευτικότητας που ισχύουν μεταξύ του εταίρου υλοποίησης και του τελικού αποδέκτη, εφόσον έχει συμφωνηθεί αυτό στη σύμβαση εγγύησης) σχετικά με το προβλεπόμενο ποσό χρηματοδότησης στο πλαίσιο των σχετικών τομέων πολιτικής, σε επίπεδο υποτομέα, καθώς και τη γεωγραφική κάλυψη των πράξεων. Θα πρέπει να παρέχονται αναλυτικότερες πληροφορίες για τα θεματικά προϊόντα που ορίζονται στο τμήμα 2.3.2.2, καθώς και για τις συνδυαστικές χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις που ορίζονται στο τμήμα 2.9.

⁽²⁸⁾ Είναι δυνατόν να ισχύουν εξαιρέσεις ως προς το όριο του 50 % σε σχέση με το μέγεθος του κεφαλαίου σε περίπτωση που χρησιμοποιείται η συνιστώσα κράτους μέλους. Το τμήμα 5.1.2 καθορίζει περαιτέρω κανόνες για τις επενδύσεις σε μετοχικά αμοιβαία κεφάλαια.

- β) παρέχει καθοδήγηση σχετικά με την ερμηνεία των κριτηρίων επιλεξιμότητας και των μέσων ιεράρχησης που αναφέρονται στις ανά χείρας κατευθυντήριες γραμμές.
- γ) επανεξετάζει τις επιδόσεις και το πεδίο εφαρμογής των σχετικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων προκειμένου να βελτιστοποιήσει την επίτευξη των προτεραιοτήτων πολιτικής που αναφέρονται στις ανά χείρας κατευθυντήριες γραμμές.

Εντός του πλαισίου που καθορίζεται στο παρόν τμήμα 2.3.2.1, μπορούν να καθορίζονται στο πλαίσιο γενικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων ενδεικτικοί στόχοι που θα εστιάζουν σε συγκεκριμένους στόχους πολιτικής.

2.3.2.2. Χρηματοπιστωτικά προϊόντα

Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα μπορούν να λάβουν τη μορφή γενικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων, θεματικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων και μεικτών γενικών ή θεματικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων.

Τα **γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα** στηρίζουν έναν ή περισσότερους τομείς πολιτικής που καλύπτονται από κάθε σκέλος πολιτικής, όπως ορίζεται αναλυτικότερα στο τμήμα 6 των ανά χείρας επενδυτικών κατευθυντήριων γραμμών.

Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, ανάλογα με το προφίλ κινδύνου των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων που στοχεύουν σε συγκεκριμένους στόχους πολιτικής, μπορούν να δημιουργηθούν **θεματικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα** στο πλαίσιο των σκελών πολιτικής.

Ένα θεματικό χρηματοπιστωτικό προϊόν επικεντρώνεται σε έναν σαφώς καθορισμένο τομέα πολιτικής υψηλότερης ενωσιακής προστιθέμενης αξίας, στον οποίο η ανεπάρκεια της αγοράς ή η κατάσταση μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα, διότι αποκλίνει σημαντικά από τους όρους και τις προϋποθέσεις των εν λόγω διαθέσιμων γενικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Τούτο μπορεί ιδίως να οφείλεται στο προφίλ υψηλού κινδύνου των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων που απαιτούν υψηλότερη κάλυψη από την εγγύηση της ΕΕ μέσω ασύμμετρης, περιορισμένης ή μηδενικής κατανομής κινδύνου με τον εταίρο υλοποίησης. Σε κάθε περίπτωση, η χρηματοδοτική συνεισφορά του εταίρου υλοποίησης συμμορφώνεται με το άρθρο 13 παράγραφοι 4 και 5 του κανονισμού InvestEU σε βάση χαρτοφυλακίου.

Ένα θεματικό χρηματοπιστωτικό προϊόν βασίζεται σε αξιολόγηση σημαντικής αδυναμίας της αγοράς ή κατάσταση μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων, η οποία είναι ανάλογη με τα χαρακτηριστικά του προτεινόμενου θεματικού χρηματοπιστωτικού προϊόντος, στον βαθμό που το προϊόν αυτό δεν καλύπτεται ήδη από υφιστάμενες εκτιμήσεις και μελέτες.

Εκτός από την επανεξέταση της σειράς έργων, ο εταίρος υλοποίησης παρέχει στην Επιτροπή συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με την επιλεξιμότητα για κάθε χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη στο πλαίσιο ενός θεματικού προϊόντος, όπως ορίζεται στη σύμβαση εγγύησης.

Ένα **μεικτό γενικό ή θεματικό χρηματοπιστωτικό προϊόν** μπορεί να αναπτυχθεί προκειμένου να ανταποκριθεί με αποτελεσματικότερο τρόπο στους στόχους πολιτικής που εμπίπτουν σε περισσότερα από ένα σκέλη πολιτικής. Τα προϊόντα αυτά συνδυάζουν πόρους από δύο ή περισσότερα σκέλη.

2.3.3. Αποκλειόμενες δραστηριότητες

Το ταμείο InvestEU δεν στηρίζει τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο παράρτημα V τμήμα Β του κανονισμού InvestEU.

2.3.4. Εκτιμήσεις σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις

Οι πόροι των κρατών μελών που συμμετέχουν σε χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις οι οποίες λαμβάνουν στήριξη από το ταμείο InvestEU στο πλαίσιο της συνιστώσας ΕΕ και της συνιστώσας κράτους μέλους ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να χαρακτηριστούν ως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Ωστόσο, απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης για τα μέτρα κρατικών ενισχύσεων που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούν τις απαιτήσεις οι οποίες καθορίζονται στον γενικό κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ⁽²⁹⁾, και ιδίως στο ειδικό τμήμα του εν λόγω κανονισμού για το InvestEU ⁽³⁰⁾, ή σε άλλο κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ⁽³¹⁾. Κάθε κρατική ενίσχυση η οποία δεν πληροί τις απαιτήσεις που προβλέπονται σε έναν από τους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 108 της ΣΛΕΕ.

2.4. Εκτίμηση κινδύνου

Για όλες τις άμεσες πράξεις τύπου χρέους, οι εταίροι υλοποίησης διενεργούν τη συνήθη τους εκτίμηση κινδύνου, η οποία περιλαμβάνει τον υπολογισμό της πιθανότητας αθέτησης και του αναμενόμενου ποσοστού ανάκτησης, καθώς και την κατάταξη σύμφωνα με το σύστημα εσωτερικής διαβάθμισης ή βαθμολόγησης του εταίρου υλοποίησης, και υποβάλλουν σχετική έκθεση στην Επιτροπή.

⁽²⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

⁽³⁰⁾ Δεν έχει εγκριθεί ακόμη.

⁽³¹⁾ Όταν υπάρχει κρατική ενίσχυση, το άρθρο 1 παράγραφος 4 στοιχείο γ) του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία ορίζει ότι ο κανονισμός δεν εφαρμόζεται στις προβληματικές επιχειρήσεις.

Για να αποτυπώνεται ο συνολικός κίνδυνος της πράξης, ο υπολογισμός αυτός πραγματοποιείται χωρίς να λαμβάνονται υπόψη η εγγύηση της ΕΕ και η χρηματοδοτική συνεισφορά του εταίρου υλοποίησης. Ωστόσο, πρέπει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι ορισμένες πράξεις στο πλαίσιο θεματικών προϊόντων ενδέχεται, σύμφωνα με τους κανόνες και τις διαδικασίες του εταίρου υλοποίησης, να μην εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των συνήθων δεικτών μέτρησης κινδύνου. Στις περιπτώσεις αυτές, ο εταίρος υλοποίησης καταρτίζει κατάλληλη εκτίμηση κινδύνου σε συνεργασία με την Επιτροπή, ώστε να διασφαλίζεται η κατάλληλη υποβολή εκθέσεων σχετικά με τους κινδύνους.

Οι πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο προφίλ κινδύνου των πράξεων τύπου χρέους υποβάλλονται επίσης στην Επιτροπή Επενδύσεων κατά την υποβολή της αίτησης για στήριξη από το ταμείο InvestEU. Μία πράξη τύπου χρέους είναι μια πράξη που έχει τα χαρακτηριστικά κινδύνου του χρέους, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει μέσα υπό τη νομική μορφή του χρέους. Παραδείγματα χρέους είναι τα δάνεια, οι χρηματοδοτικές μισθώσεις, οι υποθήκες, οι πιστωτικές επιστολές, οι εγγυήσεις, οι εν αναμονή πιστωτικές διευκολύνσεις και οι τίτλοι που εκδίδονται στις κεφαλαιαγορές, όπως τα ομόλογα· αυτά μπορεί να είναι υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας, ενδιάμεσης ή μειωμένης εξασφάλισης, εξασφαλισμένα ή μη εξασφαλισμένα.

Για πράξεις μετοχικού τύπου, η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη στήριξη επενδύσεων σε μεμονωμένες οντότητες ή μεμονωμένα έργα (επενδύσεις μετοχικού τύπου) από τους εταίρους υλοποίησης ή μέσω επενδύσεων σε ταμεία (συμπεριλαμβανομένων αμοιβαίων κεφαλαίων, φορέων συνεπένδυσης ή άλλων τύπων ενδιάμεσων φορέων) ή άλλων τύπων χρηματοδοτικών φορέων που παρουσιάζουν κινδύνους χαρτοφυλακίου μετοχικού τύπου (χαρτοφυλάκιο μετοχικού τύπου).

Πράξη μετοχικού τύπου είναι μια πράξη που έχει τα χαρακτηριστικά κινδύνου του μετοχικού κεφαλαίου. Η πράξη αυτή μπορεί να περιλαμβάνει μέσα υπό τη νομική μορφή μετοχικού κεφαλαίου (όπως επενδύσεις σε κοινές ή προνομιούχες μετοχές) και οιονεί μετοχικού κεφαλαίου ή υβριδικά μέσα [όπως δάνεια πολύ μειωμένης εξασφάλισης με συμμετοχές στα κέρδη, ενδιάμεση χρηματοδότηση, επιχειρηματικά δάνεια, μετατρέψιμα δάνεια, δικαιώματα αγοράς μετοχών ή άλλες μορφές ισότιμων επενδύσεων (equity kickers) κατά την έκθεση του κατόχου σε κίνδυνο μετοχικού τύπου]. Για τις άμεσες πράξεις μετοχικού τύπου, οι εταίροι υλοποίησης διενεργούν τη συνήθη εκτίμηση κινδύνου και υποβάλλουν σχετική έκθεση στην Επιτροπή. Για τις πράξεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των συνήθων δεικτών μετρήσεων μετοχικού κεφαλαίου, ο εταίρος υλοποίησης αναπτύσσει, σε συνεργασία με την Επιτροπή, κατάλληλη μέθοδο εκτίμησης κινδύνου κατά τρόπον ώστε να διασφαλίζεται η κατάλληλη υποβολή εκθέσεων.

Ο εταίρος υλοποίησης χρησιμοποιεί τη συνήθη εκτίμηση κινδύνου για να προσδιορίσει κατά πόσον μια πράξη είναι μετοχικού τύπου ή χρεωστικού τύπου, ανεξάρτητα από τη νομική μορφή και την ονοματολογία της, και ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.

Για τις πράξεις διαμεσολάβησης, οι εταίροι υλοποίησης μπορούν να βασίζονται στις συνήθεις διαδικασίες των χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών όσον αφορά την εκτίμηση του κινδύνου για τους τελικούς αποδέκτες ή την αποτίμηση της πράξης, κατά περίπτωση. Η σύμβαση εγγύησης θα προβλέπει ότι το αποτέλεσμα της ανάλυσης η οποία διενεργείται από τους εταίρους υλοποίησης, με βάση τα στοιχεία που λαμβάνονται από τους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές σε επίπεδο χαρτοφυλακίου, κοινοποιείται στην Επιτροπή, ώστε να είναι σε θέση να αξιολογήσει τον αντίκτυπο των εν λόγω πράξεων ως προς τον κίνδυνο που βαρύνει την εγγύηση της ΕΕ και την επάρκεια των αναγκών προβλέψεων.

Οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις προσδιορίζονται σε συνάρτηση με κοινό σύστημα αξιολόγησης που θεσπίζεται σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο β) περίπτωση ii) του κανονισμού InvestEU. Οι σχετικές πληροφορίες όσον αφορά την εκτίμηση κινδύνου μιας χρηματοδοτικής ή επενδυτικής πράξης καθίστανται διαθέσιμες στην Επιτροπή Επενδύσεων σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 4 του κανονισμού InvestEU και στην Επιτροπή για σκοπούς υποβολής εκθέσεων. Οι λεπτομερείς απαιτήσεις καθορίζονται στις συμβάσεις εγγύησης, σε συνάρτηση με τα συμφέροντα της ΕΕ ως εγγυητή και με την εξασφάλιση της κατάλληλης προστασίας του απορρήτου των ιδιωτικών και/ή εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών.

2.5. Νόμισμα χρηματοδότησης

Η εγγύηση της ΕΕ παρέχεται στους εταίρους υλοποίησης σε EUR.

Η χρηματοδότηση μπορεί να παρέχεται στους τελικούς αποδέκτες στο πλαίσιο χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων σε οποιοδήποτε νόμισμα που συνιστά νόμιμο αναγνωρισμένο χρήμα σε ένα κράτος μέλος. Η χρηματοδότηση αυτή μπορεί επίσης να συμβάλει στην ανάπτυξη τοπικών κεφαλαιαγορών.

Η χρηματοδότηση μπορεί επίσης να παρέχεται και σε άλλα διαπραγματεύσιμα νομίσματα. Ωστόσο, οι εταίροι υλοποίησης και οι χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές προσπαθούν να αποφύγουν την έκθεση των τελικών αποδεκτών σε συναλλαγματικό κίνδυνο. Κατά κανόνα, η χρηματοδότηση μπορεί να παρέχεται στους τελικούς αποδέκτες σε νομίσματα διαφορετικά από το νόμιμο χρήμα του κράτους στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο τελικός αποδέκτης, μόνον εφόσον συντρέχουν ισχυροί οικονομικοί λόγοι. Στις περιπτώσεις αυτές, η χρηματοδότηση θα πρέπει να χορηγείται κατά προτίμηση σε EUR.

2.6. Αρχές βάσει των οποίων γίνεται η κατανομή ανά σκέλος πολιτικής

Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα θεσπίζονται στο πλαίσιο του κατάλληλου σκέλους πολιτικής σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται παρακάτω:

- α) τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα για τη στήριξη χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων που έχουν ως κύριο στόχο την επίτευξη θετικού κοινωνικού αντικτύπου ή την ανάπτυξη δεξιοτήτων, εμπίπτουν στο σκέλος πολιτικής για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες·
- β) τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα για τη στήριξη χαρτοφυλακίων που αποτελούνται αποκλειστικά από ΜΜΕ και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης βάσει διαμεσολάβησης υπό μορφή χρέους ή μετοχικού κεφαλαίου εμπίπτουν στο σκέλος πολιτικής για τις ΜΜΕ, εκτός εκείνων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του σημείου α). Για τις άμεσες πράξεις, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα για τη στήριξη χαρτοφυλακίων που αποτελούνται αποκλειστικά από ΜΜΕ και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης ως τομέα γενικής πολιτικής, όπως αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού InvestEU, κατανομούνται στο σκέλος για τις ΜΜΕ, ενώ τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα που στοχεύουν σε άλλους συγκεκριμένους τομείς πολιτικής πρέπει να κατανομούνται στο σκέλος που καλύπτει τον σχετικό τομέα·
- γ) τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα για τη στήριξη δραστηριοτήτων έρευνας, καινοτομίας ή ψηφιοποίησης εμπίπτουν στο σκέλος για την έρευνα, την καινοτομία και την ψηφιοποίηση, εκτός εκείνων που αναφέρονται στα σημεία α) και β)·
- δ) τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα για τη στήριξη πράξεων στον τομέα των υποδομών, των σχετικών κινητών στοιχείων ενεργητικού, της ανάπτυξης καινοτόμων τεχνολογιών για τις οποίες ο κίνδυνος βρίσκεται κυρίως στην πλευρά της ζήτησης, και της ανάπτυξης της αγοράς για τον συγκεκριμένο τομέα εμπίπτουν στο σκέλος για τις βιώσιμες υποδομές, υπό τους ακόλουθους όρους:
- ι) τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα που σχετίζονται με τις κοινωνικές υποδομές ⁽³²⁾ πρέπει να κατανομούνται στο σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες·
- ii) τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα που σχετίζονται με υποδομές των οποίων ο κύριος κίνδυνος έγκειται σε δραστηριότητες τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας πρέπει να κατανομούνται στο σκέλος για την έρευνα, την καινοτομία και την ψηφιοποίηση. Ωστόσο, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα που σχετίζονται με έργα τα οποία επιδιώκουν συναφείς στόχους της πολιτικής των βιώσιμων υποδομών μπορούν επίσης να αναπτύσσονται και να υλοποιούνται από ΜΜΕ και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης στο πλαίσιο του σκέλους για τις βιώσιμες υποδομές, εφόσον τα χαρτοφυλάκια δεν εμπίπτουν στο σημείο β).

Η κεφαλαιακή στήριξη προς ΜΜΕ σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) του κανονισμού InvestEU μπορεί να παρέχεται μέσω χρηματοπιστωτικών προϊόντων που εμπίπτουν σε οποιοδήποτε σκέλος πολιτικής.

Τα κοινά χρηματοπιστωτικά προϊόντα εμπίπτουν σε δύο ή περισσότερα σκέλη σύμφωνα με τον σχετικό μηχανισμό κατανομής των εγγυήσεων, όπως ορίζεται στις συμβάσεις εγγύησης. Ο εν λόγω μηχανισμός κατανομής των εγγυήσεων μπορεί να συνίσταται σε αναλογικό επιμερισμό κάθε χρηματοδοτικής ή επενδυτικής πράξης που ορίζεται εκ των προτέρων μεταξύ των σχετικών σκελών πολιτικής ή σε άλλο μηχανισμό.

Κάθε μεμονωμένη χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη που προτείνεται από τον εταίρο υλοποίησης κατανέμεται στο χρηματοπιστωτικό προϊόν στο οποίο αντιστοιχεί. Σε περίπτωση χρηματοδοτικής ή επενδυτικής πράξης που πληροί τα κριτήρια περισσότερων του ενός ήδη θεσπισθέντων χρηματοπιστωτικών προϊόντων, η εν λόγω πράξη κατανέμεται στο χρηματοπιστωτικό προϊόν στο οποίο εμπίπτει ο κύριος στόχος της σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 4 του κανονισμού InvestEU.

Κατά την υποβολή συγκεκριμένης χρηματοδοτικής ή επενδυτικής πράξης, ο εταίρος υλοποίησης προτείνει το σχετικό χρηματοπιστωτικό προϊόν στο πλαίσιο του σκέλους πολιτικής στο οποίο κατανέμεται η χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη.

2.7. Γεωγραφική και τομεακή διαφοροποίηση

Ο όγκος των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων που καλύπτονται από την εγγύηση της ΕΕ σε οποιαδήποτε τρία κράτη μέλη δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 45 % του ποσού της χρηματοδότησης που στηρίζεται από το ταμείο InvestEU σε όλους τους εταίρους υλοποίησης, συνολικά στο τέλος της επενδυτικής περιόδου. Εξαιρούνται οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες ή τα σχετικά μέρη τους που καλύπτονται από τις συνιστώσες κράτους μέλους.

⁽³²⁾ Οι κοινωνικές υποδομές στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και τις δεξιότητες αναφέρονται στις υποδομές που υποστηρίζουν την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και επιλεγμένων υπηρεσιών κοινής ωφελείας (εκπαίδευση και υγεία), όπως ορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφελείας και τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος (COM (2007) 725 τελικό και COM (2006) 177 τελικό). Πιο συγκεκριμένα, οι κοινωνικές υποδομές στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών συμβάλλουν στην παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών που βοηθούν τους ανθρώπους, μέσω εξατομικευμένης υποστήριξης, να υπερβούν την αντίθεση κοινωνική τους κατάσταση, να διασφαλίσουν την ένταξή τους στην κοινωνία και να βελτιώσουν την απασχολησιμότητά τους. Τέτοιου είδους υποδομές παρέχονται συνήθως σε τοπικό επίπεδο και περιλαμβάνουν ολοκληρωμένη υλοποίηση, βασιζόμενη στην κοινότητα.

Επιπλέον, πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για να εξασφαλιστεί ότι, στο τέλος της επενδυτικής περιόδου, θα καλύπτεται ευρύ φάσμα από τους επιλέξιμους τομείς που απαριθμούνται στο παράρτημα II του κανονισμού InvestEU. Αυτό θα περιλαμβάνει ιδίως τις αναδυόμενες ή ανεπαρκώς ανεπτυγμένες αγορές και θα λαμβάνει υπόψη τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα που παρέχει ο εταίρος υλοποίησης. Όλοι οι επιλέξιμοι τομείς για τις χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις που ορίζονται στο παράρτημα II του κανονισμού InvestEU μπορούν να καλύπτονται από ένα χρηματοπιστωτικό προϊόν.

Για να προωθηθεί η γεωγραφική διαφοροποίηση, μπορούν να δημιουργηθούν επενδυτικές πλατφόρμες που θα συνδυάζουν την εμπειρογνώση των εταίρων υλοποίησης με εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα που διαθέτουν περιορισμένη πείρα όσον αφορά τη χρήση χρηματοπιστωτικών μέσων.

Στο πλαίσιο των συνιστώσων κράτους μέλους, το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής και η συγκεκριμένη οριοθέτηση θα περιλαμβάνονται στις αντίστοιχες συμφωνίες συνεισφοράς.

2.8. Συνιστώσες κράτους μέλους στα σκέλη πολιτικής

Οι συνιστώσες κράτους μέλους μπορούν να συσταθούν κατά τρόπον ώστε να καλύπτουν ένα ή περισσότερα σκέλη της εφαρμοστέας πολιτικής. Θα αποτελούν οριοθετημένα κονδύλια από συνεισφέροντα κράτη μέλη, ώστε να διασφαλίζεται η επίτευξη των στόχων πολιτικής των ταμείων στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης, του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ή για τους σκοπούς που καθορίζονται στη συμφωνία συνεισφοράς, ανάλογα με την προέλευση του ποσού της συνεισφοράς. Οι συνιστώσες κράτους μέλους μπορούν, μεταξύ άλλων, να παρέχουν κεφαλαιακή στήριξη σε ΜΜΕ σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) του κανονισμού InvestEU.

Οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις που εμπίπτουν στις συνιστώσες κράτους μέλους υλοποιούνται σύμφωνα με τους κανόνες του ταμείου InvestEU και συμμορφώνονται με τις παρούσες επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές, καθώς και με συμφωνία συνεισφοράς δυνάμει του άρθρου 10 του κανονισμού InvestEU, συμπεριλαμβανομένων των στόχων των συνεισφερόντων προγραμμάτων.

Κάθε συνιστώσα κράτους μέλους ⁽³³⁾ μπορεί να παρέχει στήριξη στα ακόλουθα σενάρια σε σχέση με τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα που ορίζονται στο τμήμα 2.3.2.2:

- α) ένα υφιστάμενο χρηματοπιστωτικό προϊόν που έχει σχεδιαστεί για τη συνιστώσα «ΕΕ» μπορεί επίσης να εφαρμοστεί στο πλαίσιο της συνιστώσας κράτους μέλους. Η συνεισφορά οριοθετείται για το/τα κράτος/-η καταγωγής ή την/τις περιφέρεια/-ες ·
- β) μπορούν να αναπτυχθούν ειδικά προσαρμοσμένα χρηματοπιστωτικά προϊόντα για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών και συγκεκριμένων τελικών αποδεκτών του κράτους μέλους ή της περιφέρειας καταγωγής. Ένα τέτοιο χρηματοπιστωτικό προϊόν μπορεί να είναι νέος τύπος χρηματοπιστωτικού προϊόντος ή μπορεί να διαφέρει σημαντικά από υφιστάμενο χρηματοπιστωτικό προϊόν που έχει αναπτυχθεί για τη συνιστώσα «ΕΕ»·
- γ) ένα χρηματοπιστωτικό προϊόν μπορεί να συνδυάζει τη στήριξη από τις συνιστώσες ΕΕ και κράτους μέλους κατά τρόπο συμπληρωματικό.

Δύο ή περισσότερα κράτη μέλη μπορούν να συνάψουν κοινή συμφωνία συνεισφοράς με την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 2 του κανονισμού InvestEU.

2.9. Συνδυαστικές πράξεις που λαμβάνουν στήριξη από το ταμείο InvestEU

Οι συνδυαστικές πράξεις ⁽³⁴⁾ που ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 5 και αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού InvestEU περιλαμβάνουν στήριξη από το ταμείο InvestEU. Πρόταση για χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη που αποτελεί μέρος της εν λόγω συνδυαστικής πράξης υποβάλλεται από τον εταίρο υλοποίησης προς έγκριση στην Επιτροπή Επενδύσεων.

Η υλοποίηση της συνδυαστικής πράξης πραγματοποιείται βάσει των κανόνων του InvestEU. Το συνδυαστικό στοιχείο που παρέχεται από το τομεακό πρόγραμμα ⁽³⁵⁾ μπορεί να λάβει τη μορφή επιχορήγησης ή χρηματοπιστωτικού μέσου και συμμορφώνεται με τους κανόνες επιλεξιμότητας του τομεακού προγράμματος. Το συνδυαστικό στοιχείο που λαμβάνει τη μορφή χρηματοπιστωτικού μέσου μπορεί να συνδυαστεί με την εγγύηση InvestEU και να επιμεριστεί τον κίνδυνο με αυτήν, όπως διευκρινίζεται περαιτέρω στη σύμβαση εγγύησης. Το σχετικό πρόγραμμα εργασίας ⁽³⁶⁾ θα αποτελεί την απόφαση χρηματοδότησης

⁽³³⁾ Η συνιστώσα κράτους μέλους θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί από οποιοδήποτε από τα ακόλουθα ταμεία επιμερισμένης διαχείρισης: ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής, ΕΚΤ+, ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ· ή με χρηματική συνεισφορά από ένα κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που στηρίζονται από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

⁽³⁴⁾ Μια συνδυαστική πράξη δεν αντιμετωπίζεται ως χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 5 του κανονισμού InvestEU, που αποτελεί μέρος της εν λόγω συνδυαστικής πράξης.

⁽³⁵⁾ Για τους σκοπούς των ανά χειράς επενδυτικών κατευθυντήριων γραμμών, ως τομεακά προγράμματα νοούνται τα προγράμματα της Ένωσης όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 5 του κανονισμού InvestEU. Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος 2.9, είναι συναφή μόνο τα τομεακά προγράμματα για τα οποία η νομική βάση περιλαμβάνει αντίστοιχη ρήτρα εξουσιοδότησης.

⁽³⁶⁾ Σε περίπτωση συνδυασμού με το Ταμείο Καινοτομίας του ΣΕΔΕ, η σχετική απόφαση εκδίδεται σύμφωνα με κατ' εξουσιοδότηση πράξεις βάσει του άρθρου 10α παράγραφος 8 της οδηγίας 2003/87/ΕΚ όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/410 (ΕΕ L 76 της 19.3.2018, σ. 3).

σχετικά με το συνδυαστικό στοιχείο του τομεακού προγράμματος και θα αναφέρει τη μορφή του, τους στόχους, το ποσό του προϋπολογισμού του τομεακού προγράμματος που θα διατεθεί στις συνδυαστικές πράξεις και τον κατάλογο των οντοτήτων που περιλαμβάνονται στη συνδυαστική πράξη. Μια απόφαση σχετικά με το συνδυαστικό στοιχείο ενός τομεακού προγράμματος δεν προδικάζει την απόφαση της Επιτροπής Επενδύσεων σχετικά με την εγγύηση της ΕΕ στο πλαίσιο του κανονισμού InvestEU.

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας συνδυαστικής πράξης δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην αποτελεσματικότητα και την αναλογικότητα της συνδυασμένης στήριξης της Ένωσης. Η σύμβαση εγγύησης θα αναφέρει το/τα χρηματοπιστωτικό/-ά προϊόν/-τα βάσει του/των οποίου/-ων μπορούν να υποβάλλονται συνδυαστικές πράξεις, καθώς και τις ειδικές διατάξεις που ισχύουν για τις συνδυαστικές πράξεις. Μπορούν να περιλαμβάνουν ενδεικτικά ή υποχρεωτικά ανώτατα όρια των αντίστοιχων τμημάτων της ενωσιακής στήριξης. Επιπλέον, οι συγκεντρωτικές πληροφορίες (ή, εάν συμφωνηθεί στη σύμβαση εγγύησης, οι λεπτομερείς πληροφορίες) σχετικά με τις συνδυαστικές πράξεις μπορούν να επανεξεταστούν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων με την Επιτροπή σχετικά με τη σειρά έργων. Ο πίνακας αποτελεσμάτων δείχνει κατά πόσον μια συνδυαστική πράξη επωφελείται από συνιστώσα επιχορήγησης ή χρηματοδοτικό μέσο προερχόμενο από άλλα προγράμματα της Ένωσης.

Εκτός από την επανεξέταση της σειράς έργων, ο εταίρος υλοποίησης παρέχει στην Επιτροπή συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με την επιλεξιμότητα για κάθε χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη που επωφελείται από συνδυασμό μέσων στο πλαίσιο ενός χρηματοπιστωτικού προϊόντος, όπως ορίζεται στη σύμβαση εγγύησης. Για ομοιογενείς και έμμεσες χρηματοδοτικές ή επενδυτικές πράξεις, η σύμβαση εγγύησης μπορεί να προβλέπει ειδικά κριτήρια επιλεξιμότητας για τις συναλλαγές με τους τελικούς αποδέκτες, οπότε ενδέχεται να μην είναι αναγκαίες οι εν λόγω συγκεκριμένες πληροφορίες.

2.10. Στρατηγικές επενδύσεις

Οι χρηματοδοτικές ή επενδυτικές πράξεις στο πλαίσιο του InvestEU μπορούν να συμβάλλουν σε δραστηριότητες στρατηγικής σημασίας για την Ένωση, όπως ορίζεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1β του κανονισμού InvestEU. Οι δραστηριότητες αυτές θα θεωρούνται στρατηγικές επενδύσεις εάν:

- i) αφορούν έργα και τελικούς αποδέκτες που συνδέονται με κινδύνους για την ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη της Ένωσης και των κρατών μελών της, ιδίως επενδύσεις στους τομείς της άμυνας και του διαστήματος και στην κυβερνοασφάλεια:
 - όσον αφορά την άμυνα, επενδύσεις σε αμυντικές τεχνολογίες και προϊόντα που προσδιορίζονται στο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας·
 - όσον αφορά το διάστημα, επενδύσεις στα ακόλουθα προϊόντα:
 - ατομικά ρολόγια (π.χ. για συστήματα εντοπισμού θέσης Galileo)·
 - στρατηγικοί εκτοξευτές (δηλαδή οχήματα εκτόξευσης στο διάστημα για διαστημικά συστήματα που ελέγχονται από την Ένωση) · και
 - διαστημικά προϊόντα που καθορίζονται σε κατάλογο που αποφασίζεται από την Επιτροπή σε ετήσια βάση και κοινοποιείται στο διοικητικό συμβούλιο·
 - όσον αφορά την κυβερνοασφάλεια, επενδύσεις που εστιάζουν αποκλειστικά στην ανάπτυξη και εγκατάσταση εργαλείων και λύσεων κυβερνοασφάλειας, μεταξύ άλλων όταν αυτά αποτελούν μέρος της εγκατάστασης ή αναβάθμισης ψηφιακών δικτύων και υποδομών δεδομένων·
- ή
- ii) συμβολή στην ανθεκτικότητα της Ένωσης σε τομείς στρατηγικής σημασίας γι' αυτήν, όπως καθορίζονται στα τμήματα 6.1.1.8, 6.2.1.1 και 6.4.1.1, με τη στήριξη και την ενίσχυση στρατηγικών αλυσίδων αξίας και με τη διατήρηση και ενίσχυση δραστηριοτήτων στρατηγικής σημασίας για την Ένωση, συμπεριλαμβανομένων σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ), στους τομείς των υποδομών ζωτικής σημασίας, των μετασχηματιστικών τεχνολογιών και των ρηξικέλευθων καινοτομιών και εισροών για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές.

Για τις άμεσες πράξεις, ο εταίρος υλοποίησης διασφαλίζει ότι οι στρατηγικές επενδύσεις τηρούν τους περιορισμούς που καθορίζονται στις κατωτέρω παραγράφους. Για τις έμμεσες πράξεις, ο εταίρος υλοποίησης απαιτεί δυνάμει σύμβασης από τον χρηματοοικονομικό διαμεσολαβητή να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τους ίδιους περιορισμούς.

Περιορισμοί ισχύουν για τους τελικούς αποδέκτες που εμπίπτουν στην πρώτη παράγραφο σημείο i), εκτός από την περίπτωση άμεσων πράξεων κάτω των 10 000 000 EUR και των συναλλαγών στο πλαίσιο έμμεσων πράξεων κάτω των 10 000 000 EUR.

Για τους σκοπούς των περιορισμών που προβλέπονται στο παρόν τμήμα, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- a) «έλεγχος»: η δυνατότητα άσκησης αποφασιστικής επιρροής σε μια νομική οντότητα, άμεσα ή έμμεσα μέσω μίας ή περισσότερων ενδιάμεσων νομικών οντοτήτων·

- β) «εκτελεστική διοίκηση»: όργανο νομικής οντότητας το οποίο έχει διοριστεί σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και, κατά περίπτωση, υποβάλλει εκθέσεις στον γενικό διευθυντή/στη γενική διευθύντρια ή σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο με ανάλογη εξουσία λήψης αποφάσεων, το οποίο είναι εξουσιοδοτημένο να διαμορφώνει τη στρατηγική, τους στόχους και τη γενική διεύθυνση της νομικής οντότητας και το οποίο επιβλέπει και παρακολουθεί τη λήψη αποφάσεων σε επίπεδο διαχείρισης·
- γ) «οντότητα τρίτης χώρας»: νομική οντότητα εγκατεστημένη σε τρίτη χώρα ή, εάν είναι εγκατεστημένη εντός της Ένωσης, με εκτελεστική διοίκηση σε τρίτη χώρα. Ο τόπος εγκατάστασης της νομικής οντότητας καθορίζεται από τον τόπο της καταστατικής έδρας της.

Τελικός αποδέκτης που εμπίπτει στο σημείο ι) δεν ελέγχεται από τρίτη χώρα ή από οντότητες τρίτης χώρας και έχει την εκτελεστική του διοίκηση στην Ένωση.

Εάν ο τελικός αποδέκτης που εμπίπτει στο σημείο ι) συμμετέχει σε στρατηγική επένδυση στον τομέα της συνδεσιμότητας 5G, τα μέτρα και τα σχέδια μετριασμού του κινδύνου, σύμφωνα με την εργαλειοθήκη για την κυβερνοασφάλεια των δικτύων 5G⁽³⁷⁾, εφαρμόζονται επίσης στους προμηθευτές του. Στους εν λόγω προμηθευτές συμπεριλαμβάνονται ιδίως οι πωλητές και κατασκευαστές τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού και άλλοι τρίτοι προμηθευτές, όπως οι πάροχοι υποδομής υπολογιστικού νέφους, οι πάροχοι διαχειριζόμενων υπηρεσιών, οι υπεύθυνοι ολοκλήρωσης συστημάτων, οι ανάδοχοι συμβάσεων ασφάλειας και συντήρησης και οι κατασκευαστές εξοπλισμού μετάδοσης.

Εάν ο τελικός αποδέκτης που εμπίπτει στο σημείο ι) συμμετέχει σε στρατηγική επένδυση στον τομέα της άμυνας, ο περιορισμός αυτός ισχύει και για τους προμηθευτές και υπεργολάβους του.

Οι περιορισμοί σχετικά με την απουσία ελέγχου από τρίτη χώρα ή από οντότητα τρίτης χώρας που προβλέπονται στις τρεις παραγράφους ανωτέρω δεν ισχύουν για συγκεκριμένη χρηματοδοτική και επενδυτική δραστηριότητα όταν ο τελικός αποδέκτης που εμπίπτει στο σημείο ι) μπορεί να αποδείξει ότι πρόκειται για νομική οντότητα για την οποία το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος έχει εγκρίνει εγγύηση σύμφωνα με τις αρχές σχετικά με τις επιλέξιμες οντότητες που ορίζονται στις οικείες διατάξεις του κανονισμού για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας («ΕΤΑ») ⁽³⁸⁾ ή την απαλλαγή της Επιτροπής σύμφωνα με τις αρχές σχετικά με τις επιλέξιμες οντότητες που ορίζονται στις οικείες διατάξεις του κανονισμού για το διάστημα ⁽³⁹⁾. Ο εταίρος υλοποίησης πρέπει να κοινοποιεί στην Επιτροπή κάθε παρέκκλιση που χορηγείται σε σχέση με τους περιορισμούς που καθορίζονται στο τμήμα 2.10.

Οι τελικοί αποδέκτες που εμπίπτουν στο σημείο ι) δεν προβαίνουν στη χορήγηση αποκλειστικών αδειών εκμετάλλευσης ή στη μεταβίβαση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που αφορούν κρίσιμες τεχνολογίες και τεχνολογίες οι οποίες συμβάλλουν καθοριστικά στη διαφύλαξη του ουσιώδους συμφέροντος ασφάλειας της Ένωσης και των κρατών μελών της που προκύπτουν άμεσα από τις εν λόγω στρατηγικές επενδύσεις σε τρίτες χώρες ή οντότητες τρίτων χωρών, εκτός εάν έχουν λάβει έγκριση από το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο τελικός αποδέκτης.

Ο περιορισμός αυτός παύει να ισχύει 5 έτη μετά την ημερομηνία της τελικής εκταμίευσης της χρηματοδότησης.

3. ΠΡΩΟΘΗΣΗ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Το InvestEU, ως σημαντικό τμήμα του επενδυτικού σχεδίου «Βιώσιμη Ευρώπη»/του επενδυτικού σχεδίου της Πράσινης Συμφωνίας ⁽⁴⁰⁾, θα συμβάλει στην υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης. Επίσης, θα συμβάλει στην οικοδόμηση της κοινωνικής διάστασης της Ένωσης.

Ο κανονισμός InvestEU περιλαμβάνει ειδικές νομικές απαιτήσεις σχετικά με τη συμβολή στην επίτευξη των κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων, καθώς και στη βιωσιμότητα των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων που λαμβάνουν στήριξη της εγγύησης της ΕΕ. Στο πλαίσιο του InvestEU, η έννοια της βιωσιμότητας αναφέρεται στον αντίκτυπο στις τρεις διαστάσεις που μνημονεύονται στον κανονισμό InvestEU: κλίμα, περιβάλλον και κοινωνία.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 5 του κανονισμού InvestEU, τα έργα που δεν συνάδουν με τους κλιματικούς στόχους, σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τον έλεγχο της βιωσιμότητας, δεν είναι επιλέξιμα για στήριξη.

⁽³⁷⁾ Ομάδα συνεργασίας για την ασφάλεια συστημάτων δικτύου και πληροφοριών (NIS), Κυβερνοασφάλεια των δικτύων 5G – Εργαλειοθήκη της ΕΕ για τον μετριασμό των κινδύνων, 01/2020, https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=64468.

⁽³⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/697 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1092 (ΕΕ L 170 της 12.5.2021, σ. 149).

⁽³⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/696 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του ενωσιακού διαστημικού προγράμματος και του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το διαστημικό πρόγραμμα, και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 912/2010, (ΕΕ) αριθ. 1285/2013 και (ΕΕ) αριθ. 377/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ (ΕΕ L 170 της 12.5.2021, σ. 69).

⁽⁴⁰⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Επενδυτικό σχέδιο “Βιώσιμη Ευρώπη”/Επενδυτικό σχέδιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας» [COM (2020) 21 final].

Ο σχεδιασμός των χρηματοπιστωτικών προϊόντων στο πλαίσιο του InvestEU λαμβάνει υπόψη τη συμβολή στην επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας, μεταξύ άλλων μέσω της επέκτασης της αγοράς πράσινων ομολόγων και ομολόγων βιωσιμότητας· την ανάπτυξη καινοτόμων και βιώσιμων λύσεων στους τομείς της κυκλικής οικονομίας, της βιοοικονομίας, της γαλαζίας οικονομίας, των τροφίμων και της κλιματικής αλλαγής· την προστασία του περιβάλλοντος και του φυσικού κεφαλαίου (ατμοσφαιρικός αέρας, ύδατα, φύση, γη και βιοποικιλότητα)· τη μετάβαση και την απαλλαγή των ενεργοβόρων βιομηχανιών από τις ανθρακούχες εκπομπές, μεταξύ άλλων μέσω επενδύσεων σε ψηφιακές τεχνολογίες και κυκλικά συστήματα· τους τομείς που χρειάζονται στήριξη ώστε να ευθυγραμμιστούν με τους κλιματικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2030 και το 2050· την ανάγκη αντιμετώπισης των σχετικών αρνητικών επιπτώσεων που ενδέχεται να επηρεάσουν δυσμενώς ιδίως τους ευάλωτους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χρειάζονται αναβάθμιση δεξιοτήτων ή επανειδίκευση και προσαρμογή σε νέες μορφές εργασίας, και τις περιφέρειες που υστερούν όσον αφορά τη συγκρότηση βιώσιμων βιομηχανιών και υπηρεσιών· καθώς και την προώθηση της ισότητας των φύλων και της ισότητας βάσει άλλων λόγων.

Οι εταίροι υλοποίησης ενθαρρύνονται να στηρίζουν οικονομικές δραστηριότητες που συνάδουν με τα κριτήρια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2020/852 ⁽⁴¹⁾.

Ειδικές συμβουλευτικές υπηρεσίες μπορεί να παρέχονται σε φορείς υλοποίησης έργων, χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές ή εταίρους υλοποίησης ⁽⁴²⁾, ιδίως για την ανάπτυξη της ικανότητας αντιμετώπισης των απαιτήσεων που αφορούν τον έλεγχο βιωσιμότητας και για τη δημιουργία σειράς έργων για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων.

3.1. Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων για το κλίμα και το περιβάλλον

Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 10 του κανονισμού InvestEU, ο συνολικός όγκος των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων αναμένεται να συνεισφέρει τουλάχιστον το 30 % του συνολικού χρηματοδοτικού κονδυλίου του προγράμματος InvestEU σε κλιματικούς στόχους. Επιπλέον, στο άρθρο 8 παράγραφος 8 του κανονισμού InvestEU για τη συνιστώσα ΕΕ ορίζεται ειδικός στόχος για τη διάθεση τουλάχιστον του 60 % του συνολικού όγκου των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων σε στόχους που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον στο πλαίσιο του σκέλους βιώσιμων υποδομών. Επίσης, οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις αναμένεται να συμβάλουν στην επίτευξη των γενικών στόχων της Ένωσης για τη βιοποικιλότητα.

Οι κλιματικοί και περιβαλλοντικοί στόχοι ισχύουν τόσο για τη συνιστώσα ΕΕ όσο και για τη συνιστώσα κράτους μέλους του ταμείου InvestEU. Ωστόσο, η επίτευξη των στόχων ⁽⁴³⁾ υπολογίζεται και παρακολουθείται χωριστά για τις συνιστώσες της ΕΕ και των κρατών μελών.

Οι εταίροι υλοποίησης μετρούν τη συνεισφορά στους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων που υποβάλλουν στην Επιτροπή Επενδύσεων, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για την παρακολούθηση του κλίματος και του περιβάλλοντος που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 7 του κανονισμού InvestEU. Η παρακολούθηση του κλίματος και του περιβάλλοντος στο πλαίσιο του InvestEU θα βασίζεται σε ένα συνεκτικό σύστημα συλλογής, χαρακτηρισμού και συγκέντρωσης των σχετικών πληροφοριών από όλους τους εταίρους υλοποίησης, ενώ παράλληλα θα διασφαλίζεται η συμβατότητα με μια ευρύτερη μεθοδολογία παρακολούθησης του κλίματος η οποία θα εφαρμόζεται σε όλα τα συναφή προγράμματα που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Το σύστημα αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιεί καταλλήλως τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του κατά πόσον μια οικονομική δραστηριότητα είναι περιβαλλοντικά βιώσιμη, σύμφωνα με τον κανονισμό σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων ⁽⁴⁴⁾.

Προκειμένου να παρακολουθείται η επίτευξη του στόχου του 30 % για το κλίμα και του σωρευτικού στόχου του 60 % για το κλίμα και/ή το περιβάλλον για το σκέλος βιώσιμων υποδομών, οι εταίροι υλοποίησης, κατά την υποβολή πρότασης στην Επιτροπή, προσκομίζουν τις πληροφορίες που απαιτούνται για την παρακολούθηση της συμβολής στους εν λόγω στόχους, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που εκδίδει η Επιτροπή. Οι ίδιες πληροφορίες θα υποβάλλονται επίσης στην Επιτροπή Επενδύσεων κατά την υποβολή της αίτησης για στήριξη από το ταμείο InvestEU.

Οι συμβάσεις εγγύησης θα απαιτούν από τους εταίρους υλοποίησης να υποβάλλουν ετήσια έκθεση στην Επιτροπή, σε συγκεντρωτικό επίπεδο, σχετικά με τις πράξεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα και το περιβάλλον και, κατά περίπτωση, χωριστά ανά συνεισφέρον ταμείο στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης στη συνιστώσα κράτους μέλους. Οι εν λόγω εκθέσεις θα περιλαμβάνουν σχετικούς δείκτες, κατά περίπτωση.

⁽⁴¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων, και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (ΕΕ L 198 της 22.6.2020, σ. 13) και συναφείς κατ' εξουσιοδότηση πράξεις.

⁽⁴²⁾ Η συμβουλευτική στήριξη προς τους εταίρους υλοποίησης θα είναι συμπληρωματική προς την τεχνική βοήθεια που παρέχεται από το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης.

⁽⁴³⁾ Τριάντα τοις εκατό για το κλίμα, και 60 % για το κλίμα και το περιβάλλον στο πλαίσιο του σκέλους βιώσιμων υποδομών.

⁽⁴⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων, και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (ΕΕ L 198 της 22.6.2020, σ. 13).

3.2. Έλεγχος βιωσιμότητας

Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 5 του κανονισμού InvestEU, οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις ελέγχονται από τον εταίρο υλοποίησης προκειμένου να προσδιοριστεί εάν υποστηρίζουν έργα που υπερβαίνουν ένα ορισμένο μέγεθος ⁽⁴⁵⁾ και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, εάν έχουν σημαντικό περιβαλλοντικό, κλιματικό ή κοινωνικό αντίκτυπο. Στην περίπτωση αυτή, υποβάλλονται σε έλεγχο βιωσιμότητας σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που καταρτίζει η Επιτροπή σε συνεργασία με δυνητικούς εταίρους υλοποίησης. Εάν ο εταίρος υλοποίησης κρίνει ότι δεν απαιτείται να διενεργηθεί έλεγχος βιωσιμότητας, οφείλει να αιτιολογήσει την κρίση του στην Επιτροπή Επενδύσεων.

Ο εταίρος υλοποίησης θα είναι υπεύθυνος για την εκτέλεση του ελέγχου βιωσιμότητας με βάση τις πληροφορίες που παρέχουν οι φορείς υλοποίησης του έργου και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής. Κατά την υποβολή αίτησης για στήριξη από το InvestEU, οι εταίροι υλοποίησης παρέχουν σύνοψη του ελέγχου βιωσιμότητας, κατά περίπτωση. Λαμβανομένων δεόντως υπόψη των κανόνων και πρακτικών σχετικά με τις εμπιστευτικές και εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες —συμπεριλαμβανομένης της διανοητικής ιδιοκτησίας— η σύνοψη του ελέγχου βιωσιμότητας δημοσιοποιείται, αφού η Επιτροπή Επενδύσεων εγκρίνει τη χρήση της εγγύησης της ΕΕ για συγκεκριμένη πράξη.

Οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής θα καταρτιστούν κατά τρόπο συνεπή με τις κατευθυντήριες γραμμές που έχουν καταρτιστεί για άλλα προγράμματα της Ένωσης, και με βάση την υφιστάμενη νομοθεσία ⁽⁴⁶⁾ και τις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές, εργαλεία και βέλτιστες πρακτικές για τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή και την εκτίμηση των περιβαλλοντικών εξωτερικών παραγόντων ⁽⁴⁷⁾, λαμβανομένων παράλληλα υπόψη, με κατάλληλο τρόπο, των κριτηρίων για τον προσδιορισμό του κατά πόσον μια οικονομική δραστηριότητα είναι περιβαλλοντικά βιώσιμη, όπως ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής ζημίας». Ο έλεγχος συμβάλλει επίσης στο να επαληθεύεται ότι οι επενδυτικές πράξεις του InvestEU αποσκοπούν στην εξάλειψη των ανισοτήτων, ή τουλάχιστον ότι δεν συμβάλλουν στη διατήρηση ή την αύξηση υφιστάμενων ανισοτήτων.

3.3. Καθεστώς δικαίης μετάβασης στο πλαίσιο του InvestEU

Ως τμήμα του επενδυτικού σχεδίου «Βιώσιμη Ευρώπη»/του επενδυτικού σχεδίου της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, το InvestEU θα συνεισφέρει στον Μηχανισμό Δικαίης Μετάβασης, με ένα ειδικό καθεστώς δικαίης μετάβασης του InvestEU (ΚΑΜ InvestEU), το οποίο θα υλοποιηθεί μέσω χρηματοπιστωτικών προϊόντων του InvestEU. Το ΚΑΜ InvestEU στηρίζει επενδύσεις που αντιμετωπίζουν τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις που απορρέουν από τη μετάβαση προς την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για το κλίμα το 2030 και του στόχου για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Για να μπορέσουν να αξιοποιήσουν το ΚΑΜ InvestEU, τα κράτη μέλη καθορίζουν στο σχετικό εδαφικό σχέδιο δικαίης μετάβασης τους τομείς και τις δραστηριότητες που προβλέπεται να στηριχθούν, σύμφωνα με τις αρχές για τα εδαφικά σχέδια δικαίης μετάβασης που ορίζονται στις σχετικές διατάξεις του κανονισμού για το Ταμείο Δικαίης Μετάβασης (κανονισμός ΤΑΜ) ⁽⁴⁸⁾.

Το ΚΑΜ InvestEU στηρίζει οικονομικά βιώσιμες επενδύσεις από οντότητες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα που συνάδουν με τους στόχους της δικαίης μετάβασης. Τα έργα ή οι τελικοί αποδέκτες θα πρέπει να βρίσκονται σε περιοχές που καλύπτονται από εγκεκριμένο εδαφικό σχέδιο δικαίης μετάβασης βάσει του κανονισμού ΤΑΜ. Επιπλέον, στήριξη μπορούν να λάβουν και έργα ή τελικοί αποδέκτες που δεν βρίσκονται στις εν λόγω περιοχές, αλλά συμβάλλουν στην κάλυψη των αναπτυξιακών αναγκών τους, υπό την προϋπόθεση ότι η χρηματοδότηση των εν λόγω έργων είναι καθοριστικής σημασίας για τη μετάβαση των περιοχών με εδαφικό σχέδιο δικαίης μετάβασης. Για παράδειγμα, μπορεί να καλύπτονται έργα υποδομών που βελτιώνουν τη συνδεσιμότητα των περιφερειών δικαίης μετάβασης.

Το ΚΑΜ InvestEU στηρίζει επενδύσεις σύμφωνα με τους στόχους (άρθρο 3 του κανονισμού InvestEU) και τις επενδυτικές προτεραιότητες (άρθρο 8 παράγραφος 1 και παράρτημα ΙΙ του κανονισμού InvestEU) που ορίζονται στον κανονισμό InvestEU και στις παρούσες επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές.

⁽⁴⁵⁾ Τα συγκεκριμένα εφαρμοστέα όρια θα καθορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τη βιωσιμότητα που εκδίδει η Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 6 του κανονισμού InvestEU.

⁽⁴⁶⁾ Για παράδειγμα: οδηγία 2011/92/ΕΕ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 26 της 28.1.2012, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2014/52/ΕΕ (ΕΕ L 124 της 25.4.2014, σ. 1), οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7), οδηγία 2000/60/ΕΚ για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1), οδηγία 2010/75/ΕΕ περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

⁽⁴⁷⁾ «Climate change and major projects. Outline of the climate change related requirements and guidance for major projects in the 2014-2020 programming period: ensuring resilience to the adverse impact of climate change and reducing the emission of greenhouse gases» [Κλιματική αλλαγή και μεγάλα έργα. Σύνοψη των σχετικών με την κλιματική αλλαγή απαιτήσεων και κατευθυντήριων γραμμών για μεγάλα έργα κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020: διασφάλιση της ανθεκτικότητας στις δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου], Ευρωπαϊκή Επιτροπή (25.8.2016) https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/major_projects_en.pdf, καθώς και «Integrating Climate Change Information and Adaptation in Project Development: Emerging Experience from Practitioners» [Ενσωμάτωση των πληροφοριών για την κλιματική αλλαγή και της προσαρμογής σε αυτήν στην ανάπτυξη έργων: πείρα που συσσωρεύεται από επαγγελματίες], ομάδα εργασίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (EUFIWACC) (Μάιος 2016) https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/integrating_climate_change_en.pdf

⁽⁴⁸⁾ Ο κανονισμός για τη θέσπιση του Ταμείου Δικαίης Μετάβασης δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί. Εν αναμονή της υπογραφής της πράξης.

Το ΚΔΜ InvestEU μπορεί να υλοποιείται μέσω οποιουδήποτε χρηματοπιστωτικού προϊόντος InvestEU στο πλαίσιο των τεσσάρων σκελών πολιτικής. Λόγω των ιδιαιτεροτήτων των περιοχών δίκαιης μετάβασης (π.χ. οικονομικές ανισότητες, διάρθρωση της αγοράς εργασίας, ικανότητα απορρόφησης κ.λπ.) και των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 στις οικονομικές προοπτικές, μπορεί να αναμένεται υψηλότερη ζήτηση χρηματοδότησης στο πλαίσιο ορισμένων χρηματοπιστωτικών προϊόντων και περιορισμένη ή μηδενική ζήτηση στο πλαίσιο άλλων. Λαμβανομένων υπόψη των παραγόντων αυτών, μπορεί να προσφέρονται ειδικά κίνητρα σε εταιρείες υλοποίησης και χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές. Όπου δικαιολογείται, τα κίνητρα αυτά μπορούν να λαμβάνουν τη μορφή ευνοϊκότερων ρυθμίσεων επιμερισμού του κινδύνου για τα επενδυτικά χαρτοφυλάκια μεταξύ της ΕΕ και του εταιρίου υλοποίησης, χαμηλότερης αμοιβής για την εγγύηση της ΕΕ, ή τη μορφή μερικής κάλυψης των διοικητικών δαπανών στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων που συμβάλλουν στο ΚΔΜ InvestEU, όπως ορίζεται στο άρθρο 13 παράγραφος 2 του κανονισμού InvestEU, ή τυχόν άλλη μορφή που έχει συμφωνηθεί σε σύμβαση εγγύησης στο πλαίσιο ενός ή περισσότερων χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Κατά περίπτωση, μπορεί να προσφέρεται ειδική συμβουλευτική υποστήριξη στους σχετικούς φορείς υλοποίησης ή στους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές για τη στήριξη της ανάπτυξης σειράς βιώσιμων έργων.

Οποιαδήποτε μείωση της αμοιβής για την εγγύηση της ΕΕ ωφελεί εξολοκλήρου τους τελικούς αποδέκτες.

Η συνεισφορά των εταιριών υλοποίησης στην επίτευξη των επενδυτικών στόχων του ΚΔΜ InvestEU μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τη φύση του οικείου χρηματοπιστωτικού προϊόντος.

Οι εταιρείες υλοποίησης παρακολουθούν και υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τις χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις ή τις σχετικές συνιστώσες τους για τη στήριξη έργων ή τελικών αποδεκτών στο πλαίσιο του ΚΔΜ InvestEU. Μετά την έγκριση του αντίστοιχου εδαφικού σχεδίου δίκαιης μετάβασης, οι εν λόγω πράξεις ή οι σχετικές συνιστώσες τους λογίζονται ως επενδύσεις που κινητοποιούνται στο πλαίσιο του ΚΔΜ InvestEU, ακόμη και αν είχαν εγκριθεί πριν από την έγκριση του σχεδίου, υπό την προϋπόθεση ότι ο εταιρείας υλοποίησης επαληθεύει ότι συμμορφώνονται με τους στόχους του αντίστοιχου εδαφικού σχεδίου δίκαιης μετάβασης.

Η χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΚΔΜ InvestEU δεν συνδυάζεται με τη δανειακή διευκόλυνση του δημόσιου τομέα ⁽⁴⁹⁾ (πυλώνας 3), εξαιρουμένης της συμβουλευτικής υποστήριξης.

4. ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΓΥΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

Η **εγγύηση της ΕΕ** μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη διαφορετικών τμημάτων κινδύνου χρηματοδοτικών ή επενδυτικών πράξεων στο πλαίσιο διαφόρων χρηματοπιστωτικών προϊόντων ή χαρτοφυλακίων χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων στο πλαίσιο χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Οι λεπτομέρειες σχετικά με τη χρήση της εγγύησης της ΕΕ καθορίζονται στη σύμβαση εγγύησης.

Η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να κατατάσσεται επί ίσοις όροις (*pari passu*) με τη θέση κινδύνου που αναλαμβάνει ο εταιρείας υλοποίησης ή μπορεί να καλύπτει ένα τμήμα ή σπονδός εξασφάλισης, για παράδειγμα ένα τμήμα πρωτεύουσας ζημίας (FLP), ή ένα τμήμα ενδιάμεσης εξασφάλισης. Στις συμβάσεις εγγύησης που καλύπτουν περισσότερα από ένα σκέλη πολιτικής, οι ζημίες που προκύπτουν από χρηματοπιστωτικά προϊόντα μπορούν να επιμερίζονται αμοιβαία στο πλαίσιο ενός ή μεταξύ περισσότερων σκελών πολιτικής, λαμβανομένης υπόψη της δομής επιμερισμού του κινδύνου που ορίζεται στη σύμβαση εγγύησης.

Το μερίδιο του εταιρίου υλοποίησης στο FLP συνυπολογίζεται στη χρηματοδοτική συνεισφορά του εταιρίου υλοποίησης, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 7 του κανονισμού InvestEU. Ο επιμερισμός του κινδύνου με άλλες μορφές, όπως το μερίδιο του εταιρίου υλοποίησης σε τμήμα ενδιάμεσης εξασφάλισης, μπορεί να συνυπολογίζεται στη χρηματοδοτική συνεισφορά του εταιρίου υλοποίησης, με την επιφύλαξη των όρων και της μεθοδολογίας υπολογισμού που καθορίζονται στις συμβάσεις εγγύησης.

Η διάρκεια ενός χρηματοπιστωτικού προϊόντος και οι όροι καταγγελίας του καθορίζονται στη σύμβαση εγγύησης. Κατά περίπτωση, είναι δυνατόν να προβλεφθεί, στο πλαίσιο ενός χρηματοπιστωτικού προϊόντος στο επίπεδο της χρηματοδοτικής ή επενδυτικής πράξης, η δυνατότητα εξόδου από επενδύσεις ή διάθεσης ανοιγμάτων πριν από το τέλος της διάρκειας των υποκειμένων επενδύσεων, εάν μπορεί να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων πολιτικής, με παράλληλη εξασφάλιση των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και του εταιρίου υλοποίησης.

Με την επιφύλαξη των αρχών που ορίζονται στο παρόν τμήμα 4, οι οποίες εφαρμόζονται τηρουμένων των αναλογιών, το μέγεθος του τμήματος χαμηλότερης ή ενδιάμεσης εξασφάλισης μπορεί επίσης να καθορίζεται μέσω μηχανισμού ποσοστών μεταβίβασης, ο οποίος θα προσδιορίζεται στη σύμβαση εγγύησης. Αυτό συνίσταται στην εφαρμογή ειδικού ποσοστού μεταβίβασης σε κάθε χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη για τον καθορισμό του επιπέδου συνεισφοράς στο οικείο τμήμα χαμηλότερης ή ενδιάμεσης εξασφάλισης για την εν λόγω πράξη από τον εταιρείας υλοποίησης και την εγγύηση της ΕΕ.

⁽⁴⁹⁾ Ο κανονισμός σχετικά με τη δανειακή διευκόλυνση του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί. Εν αναμονή της θέσης του Κοινοβουλίου σε πρώτη ανάγνωση.

Η χρήση της εγγύησης της ΕΕ διέπεται από τις ακόλουθες αρχές, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στις παρούσες επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές, στο τμήμα για το σχετικό σκέλος πολιτικής. Για τη συνιστώσα κράτους μέλους, το μέγεθος του FLP ή του τμήματος ενδιάμεσης εξασφάλισης μπορεί να διαφέρει από τις αρχές που καθορίζονται στο παρόν τμήμα 4, όπως ορίζεται στη σχετική συμφωνία συνεισφοράς που υπογράφεται μεταξύ της Επιτροπής και του κράτους μέλους.

4.1. Γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα

4.1.1. Χρήση της εγγύησης της ΕΕ για πράξεις χρεωστικού τύπου

Καταρχήν, με την επιφύλαξη των προβλεπόμενων στα τμήματα 4.1.1.1 έως 4.1.1.3, για τα χαρτοφυλάκια που στηρίζουν πράξεις χρεωστικού τύπου στο πλαίσιο χρηματοπιστωτικών προϊόντων, όταν η εγγύηση της ΕΕ καλύπτει FLP, ο εταίρος υλοποίησης αναλαμβάνει μερίδιο τουλάχιστον 5 % επί του FLP.

4.1.1.1. Κάλυψη μεμονωμένων πράξεων

Το παρόν τμήμα 4.1.1.1 εφαρμόζεται μόνο στις άμεσες πράξεις.

Η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να χρησιμοποιείται για την εν μέρει κάλυψη μεμονωμένης πράξης επί ίσοις όροις (*pari passu*). Στην περίπτωση αυτή, η εγγύηση της ΕΕ για μεμονωμένη πράξη δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50 % της χρηματοδότησης που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης. Για την ευθυγράμμιση των συμφερόντων, ο εταίρος υλοποίησης υποχρεούται να διατηρεί επί ίσοις όροις μερίδιο τουλάχιστον 20 % σε μια μεμονωμένη πράξη.

Η εγγύηση της ΕΕ μπορεί επίσης να λάβει και άλλες μορφές, όπως η λήψη θέσης μειωμένης εξασφάλισης σε σχέση με μια μεμονωμένη πράξη. Στην περίπτωση αυτή, η εγγύηση της ΕΕ για μεμονωμένη πράξη περιορίζεται στο 25 % του συνολικού ποσού της χρηματοδότησης που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης⁽⁵⁰⁾. Ο εταίρος υλοποίησης πρέπει να αναλαμβάνει μερίδιο τουλάχιστον 5 % στη θέση μειωμένης εξασφάλισης.

4.1.1.2. Κάλυψη χαρτοφυλακίων πράξεων πέραν εκείνων που αναφέρονται στο τμήμα 4.1.1.3

Η εγγύηση της ΕΕ μπορεί επίσης να καλύπτει το FLP ή τμήμα ενδιάμεσης εξασφάλισης όσον αφορά το σχετικό χαρτοφυλάκιο χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων που χρηματοδοτούνται από τον εταίρο υλοποίησης. Όταν η εγγύηση της ΕΕ καλύπτει το FLP, ο εταίρος υλοποίησης πρέπει να αναλάβει μερίδιο τουλάχιστον 5 % επί του FLP.

Το μέγεθος του FLP θα βασίζεται στο αναμενόμενο προφίλ κινδύνου των πράξεων στο πλαίσιο του υπό εγγύηση χαρτοφυλακίου. Περιορίζεται κατά μέγιστο στο 30 % του συνολικού ποσού της χρηματοδότησης που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης στο πλαίσιο χρηματοπιστωτικού προϊόντος. Στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες, το μέγεθος του FLP μπορεί να αυξηθεί σε συνάρτηση προς ένα κατάλληλο μέρος του συνολικού ποσού της χρηματοδότησης.

4.1.1.3. Κάλυψη χαρτοφυλακίων εγγυήσεων με ανώτατο και χωρίς ανώτατο όριο

Για διαμεσολαβούμενη χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια, τόσο υπό μορφή εγγυήσεων με ανώτατο όριο όσο και υπό μορφή εγγυήσεων χωρίς ανώτατο όριο, όταν η αμοιβή από τους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές δεν αρκεί για να αμειφθεί επαρκώς η ανάληψη κινδύνου της χρηματοδότησης που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης, η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να αναλάβει μερίδιο έως και 100 % στο FLP, το οποίο ορίζεται στο επίπεδο των αναμενόμενων ζημιών. Για τέτοια χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια υπό μορφή εγγυήσεων με ανώτατο όριο, το μέγεθος του FLP που καλύπτεται από την εγγύηση της ΕΕ μπορεί να καθοριστεί σε ποσοστό έως και 100 % της χρηματοδότησης που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης.

Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, για εγγυήσεις χωρίς ανώτατο όριο που παρέχονται από τον εταίρο υλοποίησης, η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να καλύπτει ζημιές που υπερβαίνουν τις αναμενόμενες. Στις περιπτώσεις αυτές, το μέρος των μη αναμενόμενων ζημιών που καλύπτεται από την εγγύηση της ΕΕ τιμολογείται όπως ορίζεται στη σύμβαση εγγύησης.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις υψηλής αξίας πολιτικής, για εγγυήσεις με ανώτατο όριο που παρέχονται από τον εταίρο υλοποίησης, το μέγεθος του FLP που καλύπτεται από την εγγύηση της ΕΕ μπορεί να οριστεί σε επίπεδο υψηλότερο από τις αναμενόμενες ζημιές. Στις περιπτώσεις αυτές, το μέρος των μη αναμενόμενων ζημιών που καλύπτεται από την εγγύηση της ΕΕ τιμολογείται όπως ορίζεται στη σύμβαση εγγύησης.

⁽⁵⁰⁾ Σε περίπτωση χρηματοδοτικής ή επενδυτικής πράξης που λαμβάνει μορφή εγγύησης από τον εταίρο υλοποίησης προς τον τρίτο χρηματοδότη, το όριο του 25 % εφαρμόζεται στη χρηματοδότηση που παρέχεται από τον τρίτο χρηματοδότη.

4.1.2. Χρήση της εγγύησης της ΕΕ για πράξεις συμμετοχικού τύπου

Κατ' αρχήν, όσον αφορά τα χαρτοφυλάκια που στηρίζουν πράξεις συμμετοχικού τύπου, οι εταίροι υλοποίησης πρέπει να επενδύουν επί ίσους όρους σε κάθε χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη με δικό τους κίνδυνο, με μερίδιο που εξασφαλίζει επαρκή ευθυγράμμιση συμφερόντων, όπως ορίζεται εκ των προτέρων στο πλαίσιο του εκάστοτε χρηματοπιστωτικού προϊόντος. Το μέρος της χρηματοδότησης που καλύπτεται από την εγγύηση της ΕΕ αντιστοιχεί συνολικά έως και στο 70 % της συνολικής χρηματοδότησης συμμετοχικού τύπου που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης (η οποία μπορεί να υπολογίζεται και σε επίπεδο ομίλου), επί ίσους όρους στο πλαίσιο των διαφόρων χρηματοπιστωτικών προϊόντων, η δε χρηματοδότηση ιδίου κινδύνου αντιστοιχεί τουλάχιστον στο 5 % της συνολικής χρηματοδότησης συμμετοχικού τύπου που παρέχεται επί ίσους όρους από τον εταίρο υλοποίησης στο πλαίσιο οποιασδήποτε χρηματοδοτικής ή επενδυτικής πράξης.

Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, οι ρυθμίσεις επιμερισμού του κινδύνου μεταξύ των εταίρων υλοποίησης και της Επιτροπής μπορεί να μην είναι επί ίσους όρους. Για παράδειγμα, μπορεί να επιτρέπεται η χρήση της εγγύησης της ΕΕ με χαμηλότερη κατάταξη σε περιπτώσεις δημόσιων αγαθών με συστημικές αδυναμίες της αγοράς ή μη ορθής τιμολόγησης εξωτερικών παραγόντων, π.χ. για καινοφανείς πράξεις ή όταν δημιουργείται νέα αγορά.

Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως εκείνες στις οποίες υπάρχει υψηλή συγκέντρωση κινδύνου, η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να καλύπτει έως και το 100 % του FLP (το οποίο δεν θα υπερβαίνει το 50 % της συνολικής χρηματοδότησης που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης στο πλαίσιο του οικείου χαρτοφυλακίου). Σε κάθε περίπτωση, ο επιμερισμός των εσόδων μεταξύ του εταίρου υλοποίησης και της Επιτροπής είναι ανάλογος της έκθεσής τους στον κίνδυνο.

4.2. Θεματικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα

4.2.1. Χρήση της εγγύησης της ΕΕ για πράξεις χρεωστικού τύπου

Η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να καλύπτει το FLP όσον αφορά το σχετικό χαρτοφυλάκιο πράξεων χρεωστικού τύπου που χρηματοδοτούνται από τον εταίρο υλοποίησης. Δεδομένων των χαρακτηριστικών των εν λόγω χρηματοπιστωτικών προϊόντων, το μέγεθος του FLP μπορεί να υπερβαίνει το 50 % της στοχευόμενης χρηματοδότησης που παρέχεται από τους εταίρους υλοποίησης. Ο εταίρος υλοποίησης αναλαμβάνει μερίδιο τουλάχιστον 5 % του FLP, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευθυγράμμιση συμφερόντων. Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η ευθυγράμμιση συμφερόντων μπορεί να διασφαλίζεται μέσω άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων που εξειδικεύονται στη σχετική σύμβαση εγγύησης.

Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η συνεισφορά των εταίρων υλοποίησης στην κάλυψη ζημιών που διασφαλίζονται από το FLP μπορεί να παρέχεται προοδευτικά, καθώς το χαρτοφυλάκιο ωριμάζει και απομειώνεται ο κίνδυνος. Η συνεισφορά αυτή μπορεί να παρέχεται μέσω των εσόδων που προέρχονται από το εγγυημένο ή από άλλα χαρτοφυλάκια ή μέσω άλλων κατάλληλων και καινοτόμων μηχανισμών.

4.2.2. Χρήση της εγγύησης της ΕΕ για πράξεις συμμετοχικού τύπου

Η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να καλύπτει το FLP όσον αφορά το σχετικό χαρτοφυλάκιο συμμετοχικού τύπου πράξεων που χρηματοδοτούνται από τον εταίρο υλοποίησης· το μέγεθος του FLP μπορεί να υπερβαίνει το 50 % όσον αφορά το σχετικό χαρτοφυλάκιο πράξεων που χρηματοδοτούνται από τον εταίρο υλοποίησης. Ο εταίρος υλοποίησης αναλαμβάνει μερίδιο τουλάχιστον 5 % του FLP, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευθυγράμμιση συμφερόντων. Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η ευθυγράμμιση συμφερόντων μπορεί να διασφαλίζεται μέσω άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων που εξειδικεύονται στη σχετική σύμβαση εγγύησης.

Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η συνεισφορά των εταίρων υλοποίησης στην κάλυψη ζημιών που διασφαλίζονται από το FLP μπορεί να παρέχεται προοδευτικά, καθώς το χαρτοφυλάκιο ωριμάζει και απομειώνεται ο κίνδυνος. Η συνεισφορά αυτή μπορεί να παρέχεται μέσω των εσόδων που προέρχονται από το εγγυημένο ή από άλλα χαρτοφυλάκια ή μέσω άλλων κατάλληλων και καινοτόμων μηχανισμών.

5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΤΑΙΡΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η χρηματοδότηση που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης διέπεται από τις ακόλουθες αρχές, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στις παρούσες επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές, στο τμήμα για το σχετικό σκέλος πολιτικής.

5.1. Γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα

5.1.1. Χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης

5.1.1.1. Γενική χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια

Ο εταίρος υλοποίησης μπορεί να παρέχει χρηματοδότηση απευθείας στους τελικούς αποδέκτες, δηλαδή με τη μορφή άμεσων δανείων ή με άλλες μορφές άμεσης χρηματοδότησης με δανειακά κεφάλαια, ή μέσω χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών.

5.1.1.2. Εγγυήσεις με ανώτατο και χωρίς ανώτατο όριο

Για τις χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της συνιστώσας ΕΕ ισχύουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να προσφέρεται στους εταίρους υλοποίησης προκειμένου να παρέχουν εγγύηση, με ή χωρίς ανώτατο όριο, για χαρτοφυλάκιο νέων συναλλαγών χρηματοδότησης που προέρχονται από χρηματοοικονομικό διαμεσολαβητή. Συναλλαγές με τελικούς αποδέκτες που έχουν υπαχθεί σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας ή που πληρούν τα κριτήρια του εθνικού τους δικαίου για υπαγωγή σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας κατόπιν αιτήματος των πιστωτών τους δεν είναι επιλέξιμες για συμπερίληψη στα εν λόγω χαρτοφυλάκια·
- β) στην περίπτωση εγγύησης χαρτοφυλακίου με ανώτατο όριο, το ανώτατο ποσοστό ορίζεται στο επίπεδο των αναμενόμενων ζημιών του νέου χαρτοφυλακίου και καθορίζεται χωριστά για κάθε σύμβαση εγγύησης χαρτοφυλακίου που υπογράφεται με τον χρηματοοικονομικό διαμεσολαβητή ⁽⁵¹⁾. Οι αναμενόμενες ζημιές προσδιορίζονται και τεκμηριώνονται βάσει ιστορικών δεδομένων και μελλοντοστραφών εκτιμήσεων. Ελλείψει σχετικών στοιχείων, το ανώτατο ποσοστό καθορίζεται σε προσυμφωνημένο επίπεδο και αναφέρεται στη σύμβαση εγγύησης μεταξύ της Επιτροπής και του εταίρου υλοποίησης. Το μέγιστο επιτρεπόμενο ανώτατο ποσοστό είναι 25 %. Για το σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες, το μέγιστο επιτρεπόμενο ανώτατο ποσοστό μπορεί να είναι και υψηλότερο·
- γ) σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η κάλυψη της εγγύησης έως το επίπεδο των αναμενόμενων ζημιών μπορεί να παρέχεται δωρεάν (τόσο για τις εγγυήσεις με ανώτατο όριο όσο και για τις εγγυήσεις χωρίς ανώτατο όριο), ενώ η ανάληψη κινδύνου πάνω από τις αναμενόμενες ζημιές πρέπει να τιμολογείται από τον εταίρο υλοποίησης, όπως ενδεχομένως ορίζεται στη σύμβαση εγγύησης μεταξύ της Επιτροπής και του εταίρου υλοποίησης. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η μείωση της αμοιβής για την εγγύηση της ΕΕ ωφελεί εξολοκλήρου τους τελικούς αποδέκτες·
- δ) το ποσοστό εγγύησης για τις επιμέρους συναλλαγές χρηματοδότησης που περιλαμβάνονται στο νέο χαρτοφυλάκιο συνήθως ορίζεται στο 50 %, όμως το ποσοστό αυτό μπορεί να αυξηθεί για συναλλαγές ειδικής αξίας πολιτικής·
- ε) ο χρηματοοικονομικός διαμεσολαβητής υποχρεούται να διατηρεί τουλάχιστον το 20 % του ανοίγματος σε σχέση με κάθε συναλλαγή χρηματοδότησης ίσης εξοφλητικής προτεραιότητας με την εγγύηση που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης. Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, μπορεί να καθοριστεί χαμηλότερο ποσοστό στη σύμβαση εγγύησης μεταξύ της Επιτροπής και του εταίρου υλοποίησης, εάν συνάδει ή είναι σύμφωνο, κατά περίπτωση, με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, το ελάχιστο άνοιγμα μπορεί να μειωθεί στο 5 %·
- στ) όσον αφορά τις ανακτήσεις ζημιών, η εγγύηση που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης κατατάσσεται *pari passu* με τον χρηματοοικονομικό διαμεσολαβητή. Στην περίπτωση εγγυήσεων με ανώτατο όριο, εάν το ποσό των ζημιών υπερβαίνει το ανώτατο ποσό της εγγύησης, μπορεί πρώτα να καταναμωθεί αντίστοιχο ποσό ανακτήσεων ζημιών στα ανοίγματα με υψηλότερη κατάταξη· εναλλακτικά, μπορεί να εφαρμοστεί εκ των προτέρων εκτιμώμενο ποσοστό ανάκτησης·
- ζ) η ελάχιστη διάρκεια των συναλλαγών χρηματοδότησης που μπορούν να συμπεριληφθούν στα χαρτοφυλάκια ορίζεται σε 12 μήνες, εκτός από το σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες, στο οποίο μπορεί να είναι συντομότερη.

5.1.2. Χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης

Οι εταίροι υλοποίησης μπορούν να παρέχουν χρηματοδότηση με ίδια ή οιονεί ίδια κεφάλαια στους τελικούς αποδέκτες απευθείας ⁽⁵²⁾ ή μέσω χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών, όπως ειδικά ταμεία και επενδυτικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένων των φορέων συνεπένδυσης. Τα ενδιάμεσα ταμεία ή οι επενδυτικοί φορείς κατά κανόνα επιδιώκουν την ανάληψη μειοψηφικών συμμετοχών στους τελικούς αποδέκτες.

⁽⁵¹⁾ Το ανώτατο ποσοστό μπορεί, κατ' εξαίρεση και σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, να ορίζεται σε επίπεδο υψηλότερο από το επίπεδο των αναμενόμενων ζημιών στο πλαίσιο της συνιστώσας κράτους μέλους του σκέλους για τις ΜΜΕ.

⁽⁵²⁾ Η άμεση χρηματοδότηση με ίδια και οιονεί ίδια κεφάλαια δεν επιτρέπεται στο πλαίσιο της συνιστώσας ΕΕ του σκέλους πολιτικής για τις ΜΜΕ.

Όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις ισχύουν για επενδύσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της συνιστώσας ΕΕ σε χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές, όπως ορίζεται περαιτέρω στις συμβάσεις εγγύησης με τους εταίρους υλοποίησης και, προς αποφυγή αμφιβολιών, εφαρμόζονται στη χρηματοδότηση που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης στο πλαίσιο του InvestEU (χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη), συμπεριλαμβανομένων των μερών που καλύπτονται από την εγγύηση της ΕΕ και από τη χρηματοδοτική συνεισφορά του εταίρου υλοποίησης:

- α) χρηματοοικονομικός διαμεσολαβητής που λαμβάνει επένδυση στο πλαίσιο του InvestEU (χρηματοδοτική ή επενδυτική πράξη) δεσμεύεται, στο πλαίσιο της επενδυτικής του στρατηγικής, να επενδύσει σε τελικούς αποδέκτες που είναι επιλέξιμοι βάσει του κανονισμού InvestEU ποσό τουλάχιστον ίσο με το υψηλότερο από τα ακόλουθα ποσά:
 - i) το 50 % των συνολικών επενδεδυμένων ποσών του διαμεσολαβητή και
 - ii) το διπλάσιο του ποσού που εκταμιεύεται στο πλαίσιο της επένδυσης που στηρίζεται από την ΕΕ για επενδυτικούς σκοπούς, με ανώτατο όριο το 80 % των συνολικών επενδεδυμένων ποσών του διαμεσολαβητή.
- β) οι επενδύσεις των εταίρων υλοποίησης σε ταμεία κατά κανόνα δεν υπερβαίνουν το 25 % του μεγέθους του ταμείου. Σε περιπτώσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας πολιτικής, μπορεί να επιτρέπονται επενδύσεις που αντιστοιχούν έως και στο 50 % του μεγέθους του ταμείου, εξαιρουμένου του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις ταμείων μεταφοράς τεχνολογίας στο πλαίσιο άλλων σκελών πολιτικής, όπου η επένδυση μπορεί να ανέρχεται έως και στο 75 % του μεγέθους του ταμείου. Στην περίπτωση των ταμείων συμμετοχών σε επενδυτικά ταμεία, τα όρια αυτά ισχύουν στο επίπεδο των κεφαλαίων της οντότητας που λαμβάνει την επένδυση.
- γ) οι επενδύσεις σε ταμεία που ασχολούνται ειδικά με πράσινες και ψηφιακές επενδύσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο από τρεις ή περισσότερους εταίρους υλοποίησης μπορεί να ανέρχονται συνολικά έως και στο 75 % του μεγέθους του ταμείου.
- δ) για τους φορείς και τα προγράμματα συνεπένδυσης, θα ορίζεται ειδική δέσμη κανόνων στις συμβάσεις εγγύησης με τους εταίρους υλοποίησης.
- ε) οι επενδύσεις από εταίρους υλοποίησης στο πλαίσιο του InvestEU πραγματοποιούνται επί ίσοις όροις με άλλους δημόσιους και ιδιώτες επενδυτές και σύμφωνα με τους όρους της αγοράς. Η συμμόρφωση με τους όρους της αγοράς απαιτεί τουλάχιστον το 30 % όλων των επενδύσεων σε ένα ταμείο ή στα υποκείμενα έργα του ταμείου να πραγματοποιείται από ιδιώτες επενδυτές σε συγκρίσιμη κατάσταση με τους υπόλοιπους επενδυτές και επί ίσοις όροις⁽⁵³⁾. Οι απαιτήσεις της παρούσας παραγράφου μπορεί να μην εφαρμόζονται για τις επενδύσεις σε τομείς με ειδική σημασία πολιτικής για την ΕΕ, όπως διευκρινίζεται περαιτέρω στην εκάστοτε σύμβαση εγγύησης με τον εταίρο υλοποίησης.
- στ) η επένδυση σε ταμεία από εταίρους υλοποίησης στο πλαίσιο του InvestEU κανονικά πραγματοποιείται κατά το πρώτο κλείσιμο του ταμείου· επενδύσεις σε μεταγενέστερα κλεισίματα είναι δυνατές μόνον εφόσον είναι δεόντως αιτιολογημένες.
- ζ) οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις είναι μακροπρόθεσμες και έχουν διάρκεια που συνήθως κυμαίνεται από 5 έως 20 έτη.
- η) οι επενδύσεις σε τελικούς αποδέκτες που είναι επιλέξιμες σύμφωνα με το οικείο χρηματοπιστωτικό προϊόν λαμβάνουν τη μορφή πρωτογενών επενδύσεων⁽⁵⁴⁾. Επιλέξιμες μπορούν να θεωρηθούν και δευτερογενείς επενδύσεις, εφόσον αιτιολογούνται δεόντως, όπως ορίζεται στη σύμβαση εγγύησης.

5.2. Θεματικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα

5.2.1. Χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης

Ο εταίρος υλοποίησης μπορεί να παρέχει χρηματοδότηση στους τελικούς αποδέκτες με τη μορφή άμεσων δανείων ή με άλλες μορφές άμεσης χρηματοδότησης με δανειακά κεφάλαια ή μέσω διαμεσολαβητών χρηματοδότησης, στοχεύοντας στον σχετικό τομέα πολιτικής με την υψηλότερη ενωσιακή προστιθέμενη αξία.

5.2.2. Χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης

Οι εταίροι υλοποίησης μπορούν να παρέχουν χρηματοδότηση με ίδια ή οιονεί ίδια κεφάλαια στους τελικούς αποδέκτες απευθείας⁽⁵⁵⁾ ή μέσω ειδικών ταμείων και επενδυτικών φορέων. Επενδύσεις σε ταμεία ή άλλους επενδυτικούς φορείς και πλατφόρμες που στηρίζονται από την εγγύηση της ΕΕ μπορούν επίσης, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, να κατατάσσονται με χαμηλότερη εξοφλητική προτεραιότητα έναντι άλλων επενδυτών.

⁽⁵³⁾ Όσον αφορά το σκέλος για τις ΜΜΕ, η χρηματοδότηση από ιδιώτες επενδυτές κατά τουλάχιστον 30 % απαιτείται σε επίπεδο ταμείου. Στην περίπτωση των φορέων συνεπένδυσης, η ιδιωτική συμμετοχή μπορεί να αναλαμβάνεται και στο επίπεδο της επένδυσης σε κάθε τελικό αποδέκτη.

⁽⁵⁴⁾ Ως πρωτογενής επένδυση νοείται η άμεση ή έμμεση επένδυση (και υπό μορφή δανειακών κεφαλαίων) σε τελικό αποδέκτη, η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη ροή χρηματοδότησης άμεσα ή έμμεσα στον τελικό αποδέκτη.

⁽⁵⁵⁾ Η άμεση χρηματοδότηση με ίδια και οιονεί ίδια κεφάλαια δεν επιτρέπεται στο πλαίσιο της συνιστώσας ΕΕ του σκέλους πολιτικής για τις ΜΜΕ.

6. ΣΚΕΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

6.1. Σκέλος βιώσιμων υποδομών

6.1.1. Τομείς πολιτικής που καλύπτει η παρέμβαση

Το σκέλος βιώσιμων υποδομών αποσκοπεί στη στήριξη χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων σε βιώσιμες υποδομές στα πεδία που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού InvestEU. Με την επιφύλαξη των διατάξεων για τις αποκλειόμενες δραστηριότητες (τμήμα 2.3.3 των παρουσών επενδυτικών κατευθυντήριων γραμμών) και των αρχών κατανομής του ταμείου InvestEU που ορίζονται στο τμήμα 2.6, κάθε συναφές πεδίο που συνδέεται με βιώσιμες υποδομές και παρατίθεται στο παράρτημα II του κανονισμού InvestEU είναι επιλέξιμο για στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους πολιτικής για τις βιώσιμες υποδομές. Η εν λόγω στήριξη αφορά κυρίως τα σημεία 1, 2, 3, 4, 9, 10, 11, 13 στοιχείο δ), 14 και 15 του παραρτήματος II του κανονισμού InvestEU, ορισμένα από τα οποία αναλύονται περαιτέρω, με τρόπο μη εξαντλητικό και ενδεικτικό, στα τμήματα 6.1.1.1 έως 6.1.1.8. Τα επιλέξιμα πεδία μπορεί να ιεραρχούνται σύμφωνα με το τμήμα 2.3.2.1.

Τηρουμένου του γενικού στόχου το 60 % των επενδύσεων να συμβάλλει στους στόχους της Ένωσης για το κλίμα και το περιβάλλον, η χρηματοδότηση που παρέχεται από τους εταίρους υλοποίησης επιδιώκει την επίτευξη επαρκούς βαθμού διαφοροποίησης μεταξύ των τομέων, λαμβανομένων υπόψη των χρηματοπιστωτικών προϊόντων που εφαρμόζει ο εταίρος υλοποίησης.

Το σκέλος πολιτικής για τις βιώσιμες υποδομές μπορεί επίσης να διοχετεύει στήριξη από τομεακά προγράμματα (ενότητα 2.9 σχετικά με τον συνδυασμό μέσων). Επιπλέον, η στήριξη των επενδύσεων στο πλαίσιο του σκέλους πολιτικής για τις βιώσιμες υποδομές μπορεί να συνδυαστεί με στήριξη από ταμεία υπό επιμερισμένη διαχείριση ή από τον RRF.

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους πολιτικής για τις βιώσιμες υποδομές αναμένεται να προσθέτει αξία, παρέχοντας πρόσβαση σε χρηματοδότηση σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) επίτευξη των στόχων και των σκοπών πολιτικής που σχετίζονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη και καθορίζονται σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Για παράδειγμα, αυτό αφορά την ταυτόχρονη προώθηση οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων, όπως η τήρηση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και σχετικών με τη διακυβέρνηση (ΠΚΔ) αρχών ⁽⁵⁶⁾.
- β) στήριξη της ανάπτυξης υποδομών ως κατηγορίας στοιχείων ενεργητικού, με την προώθηση της συνεπούς εφαρμογής υψηλών προτύπων βιωσιμότητας (συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας ⁽⁵⁷⁾), διαφάνειας και συγκρισιμότητας στα πεδία της προετοιμασίας των έργων, των τεχνικών και των προϊόντων χρηματοδότησης, της παρακολούθησης και των δεδομένων·
- γ) προώθηση έργων με μακροπεριφερειακό και/ή διασυνοριακό αντίκτυπο, όπου το κόστος και τα οφέλη κατανέμονται μεταξύ περισσότερων κρατών μελών ή όταν το κόστος προκύπτει σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο, αλλά τα οφέλη αντλούνται σε διασυνοριακή ή ενωσιακή κλίμακα·
- δ) στήριξη έργων που εσωτερικεύουν το περιβαλλοντικό και κοινωνικοοικονομικό κόστος και τα οφέλη που απορρέουν από τις προτεραιότητες πολιτικής της ΕΕ. Αυτό μπορεί να αφορά, για παράδειγμα, τη συμβολή στην αλλαγή του τρόπου εκτέλεσης των μεταφορών και στη χρήση βιώσιμων καυσίμων στις μεταφορές, τη συμβολή στην αποδοτική χρήση των υλικών και στην ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα ή των υδάτων, την προστασία του περιβάλλοντος, την προώθηση της μακροπρόθεσμης προστασίας και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας, τις βιώσιμες υποδομές και τις λύσεις που βασίζονται στη φύση, τη στήριξη της βιοοικονομίας, τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, τον τουρισμό, την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων κ.λπ. Επίσης, μπορεί να περιλαμβάνεται και στήριξη για την ανανέωση και τη μετασκευή λύσεων κινητών στοιχείων ενεργητικού στον τομέα των μεταφορών·
- ε) προώθηση των υποδομών, του εξοπλισμού και των καινοτόμων τεχνολογιών των διευρωπαϊκών δικτύων, που εξυπηρετούν, για παράδειγμα, ως δημόσιο αγαθό, το σύστημα ενέργειας και μεταφορών κ.λπ. Τα έργα αυτά μπορούν επίσης να αποτελέσουν βασικούς παράγοντες για την αύξηση των επενδύσεων στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στην ενεργειακή απόδοση και στην απόκριση ζήτησης, στην υγειονομική περίθαλψη (π.χ. λύσεις ηλεκτρονικής υγείας και περίθαλψης), στη δημόσια διοίκηση (π.χ. ηλεκτρονικές δημόσιες υπηρεσίες), καθώς και στη συνεργατική, συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη κινητικότητα με εναλλακτικά καύσιμα·

⁽⁵⁶⁾ Βλέπε, για παράδειγμα, την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο: «Σχέδιο Δράσης: Χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης» [COM (2018) 97 final] και τη συμβολή της ομάδας εμπειρογνομώνων υψηλού επιπέδου για τη βιώσιμη χρηματοδότηση μέσω της τελικής της έκθεσης που δημοσιεύθηκε στις 31 Ιανουαρίου 2018, στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180131-sustainable-finance-final-report_en.pdf>.

⁽⁵⁷⁾ Σύμφωνα με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας της ευρωπαϊκής πράξης για την προσβασιμότητα [οδηγία (ΕΕ) 2019/882 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών (ΕΕ L 151 της 7.6.2019, σ. 70)].

- στ) προώθηση της βιώσιμης ψηφιακής συνδεσιμότητας και των πλατφορμών και υποδομών δεδομένων σε ολόκληρη την Ένωση, καθώς και των έργων που υποστηρίζουν ένα ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών επικοινωνιών και τεχνολογίας της πληροφορίας, με παράλληλη προώθηση της διεθνούς συνδεσιμότητας της ΕΕ όταν χρειάζεται, όπου η βιωσιμότητα περιλαμβάνει έμφαση στην κυκλικότητα των υποδομών και του εξοπλισμού·
- ζ) προώθηση της ανάπτυξης και της λειτουργίας βιώσιμων (σε τροχιά και επίγειων) διαστημικών υποδομών που καθιστούν δυνατές τις διαστημικές υπηρεσίες και τις εφαρμογές που βασίζονται στο διάστημα·
- η) προώθηση έργων στα οποία τα οφέλη εξαρτώνται από άλλες επενδύσεις στην αλυσίδα αξίας ή εφοδιασμού ή στο δίκτυο και/ή ενέχουν υψηλό κίνδυνο για όποιον κάνει την πρώτη κίνηση στην αγορά·
- θ) προώθηση της διαλειτουργικότητας στις διασυνοριακές υποδομές και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών πλατφορμών και υπηρεσιών·
- ι) προώθηση της εγκατάστασης ερευνητικών υποδομών, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών υποδομών, και συνεργειών με αυτές, σε ολόκληρη την Ένωση. Αυτή πρέπει να επικεντρώνεται στην ανάπτυξη στην αγορά εγκαταστάσεων, πόρων και υπηρεσιών που χρησιμοποιούνται από κοινότητες για την προώθηση της καινοτομίας·
- ια) αντιμετώπιση του ζητήματος της αποτελεσματικής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς με την προώθηση επενδύσεων που βασίζονται στην αγορά στο πλαίσιο διαφόρων ρυθμιστικών καθεστώτων ⁽⁵⁸⁾·
- ιβ) επίτευξη κρίσιμης μάζας καθώς και ομαδοποίηση και συγκέντρωση έργων για την προσέλκυση ιδιωτών επενδυτών.

Η στήριξη στα πεδία πολιτικής που περιγράφονται στα τμήματα 6.1.1.1 έως 6.1.1.8 μπορεί να συμπληρώνεται από συνοδευτικά μέτρα που αποσκοπούν στο να συνδράμουν τις δημόσιες αρχές και τους φορείς υλοποίησης έργων να αναπτύξουν ικανότητες όσον αφορά τον καθορισμό επενδυτικών στρατηγικών, τον συνδυασμό χρηματοδοτήσεων, τον σχεδιασμό και την ομαδοποίηση έργων.

6.1.1.1. Ανάπτυξη του ενεργειακού τομέα

Η στήριξη της παραγωγής, προμήθειας ή χρήσης καθαρής και **βιώσιμης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές** επικεντρώνεται σε έργα με υψηλή εκτιμώμενη ένταση κινδύνου και κεφαλαίου, τα οποία επιτρέπουν την περαιτέρω ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε όλους τους τομείς (παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, θέρμανση και ψύξη, μεταφορές), καθώς και την ενσωμάτωση άλλων ενεργειακών πηγών και λύσεων μηδενικών και χαμηλών εκπομπών. Ενδεικτικά, η στήριξη μπορεί να περιλαμβάνει έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας διασυνοριακού ή υπεράκτιου χαρακτήρα (βλέπε επίσης τμήμα 6.1.1.7), έργα που στοχεύουν στην απαλλαγή των κτιρίων από τις ανθρακούχες εκπομπές, τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε βιομηχανικές διεργασίες, την παραγωγή και προμήθεια (σε εμπορική κλίμακα) αερίου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών (όπως το χαμηλής περιεκτικότητας σε άνθρακα, καθαρό υδρογόνο ή το βιομεθάνιο, σύμφωνα με τη στρατηγική για το υδρογόνο ⁽⁵⁹⁾), έργα που αφορούν τα προηγμένα βιοκαύσιμα, τη βιομάζα και άλλα βιώσιμα εναλλακτικά καύσιμα, καθώς και την επιτόπια αποθήκευση. Επίσης, θα πρέπει να δοθεί στήριξη σε τοπικά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως εκείνα που έχουν επικεφαλής ενεργειακές κοινότητες, τα οποία συχνά ενσωματώνονται σε βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης. Η στήριξη στον τομέα της ενέργειας μπορεί να συμβάλει, κατά περίπτωση, στην επίτευξη των στόχων της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΑΠΕ II ⁽⁶⁰⁾) και του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα (κανονισμός για τη διακυβέρνηση ⁽⁶¹⁾), καθώς και στην προώθηση της ενεργειακής απόδοσης στις επενδυτικές αποφάσεις, μεταξύ άλλων μέσω του μηχανισμού χρηματοδότησης της Ένωσης για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ⁽⁶²⁾.

⁽⁵⁸⁾ Τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρύ φάσμα ρυθμιστικών πλαισίων για τη στήριξη βιώσιμων ενεργειακών υποδομών, οι οποίες ενέχουν διάφορους κινδύνους πολιτικής, σχεδιασμού της αγοράς και κανονιστικών ρυθμίσεων, που επηρεάζουν το κόστος κεφαλαίου των επενδύσεων.

⁽⁵⁹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο: «Στρατηγική για το υδρογόνο για μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη» [COM(2020) 301 final].

⁽⁶⁰⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

⁽⁶¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 663/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 94/22/ΕΚ, 98/70/ΕΚ, 2009/31/ΕΚ, 2009/73/ΕΚ, 2010/31/ΕΕ, 2012/27/ΕΕ και 2013/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 2009/119/ΕΚ και (ΕΕ) 2015/652 του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1).

⁽⁶²⁾ Ο μηχανισμός χρηματοδότησης της Ένωσης για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές θεσπίζεται με το άρθρο 33 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

Η στήριξη στα πεδία της **ενεργειακής απόδοσης και της εξοικονόμησης ενέργειας** θα περιλαμβάνει έργα σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ένωσης στο πλαίσιο της Ατζέντας 2030 και της συμφωνίας του Παρισιού, και θα προωθεί τους στόχους της οδηγίας 2012/27/ΕΕ ⁽⁶³⁾ (μείωση της ζήτησης ενέργειας μέσω μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας και διαχείρισης από την πλευρά της ζήτησης, εφαρμογή αρχών κυκλικής οικονομίας, στήριξη της τηλεθέρμανσης και της παραγωγής ενέργειας σε έργα συμπαραγωγής τα οποία μειώνουν την κατανάλωση ενέργειας και αποτρέπουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και άλλων ρύπων). Η στήριξη θα περιλαμβάνει έργα σύμφωνα με τη στρατηγική «Κύμα ανακαινίσεων» ⁽⁶⁴⁾ και ιδίως με τους τρεις τομείς στους οποίους αυτή επικεντρώνεται: την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και των κτιρίων με τις χειρότερες επιδόσεις, την ανακαίνιση δημόσιων κτιρίων, όπως διοικητικές, εκπαιδευτικές και υγειονομικές εγκαταστάσεις, και την απαλλαγή της θέρμανσης και της ψύξης από τις ανθρακούχες εκπομπές. Τα έργα που εκσυγχρονίζουν τα συστήματα θέρμανσης και ψύξης των κτιρίων θα πρέπει να λαμβάνουν στήριξη, καθώς είναι ζωτικής σημασίας για την απαλλαγή του κτιριακού αποθέματος της ΕΕ από τις ανθρακούχες εκπομπές. Η ανάπτυξη του τοπικού δυναμικού ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι επίσης καίριας σημασίας για τη μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα. Θα περιλαμβάνει **ανακαινίσεις ενεργειακής απόδοσης υφιστάμενων κτιρίων** που θέτουν ως στόχο ή επιτυγχάνουν την αύξηση της ενεργειακής απόδοσής τους, όπως προσδιορίζεται μέσω ενός ή περισσότερων από τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 10 παράγραφος 6 της οδηγίας 2010/31/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων ⁽⁶⁵⁾ —π.χ. μέσω της βελτίωσης που επιτυγχάνεται χάρη στην ανακαίνιση, βάσει της σύγκρισης των πιστοποιητικών ενεργειακής απόδοσης που εκδίδονται πριν και μετά την ανακαίνιση— και την κατασκευή **νέων κτιρίων υψηλής ενεργειακής απόδοσης, μόνο όταν υπερβαίνουν τα εθνικά πρότυπα για κτίρια με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας** (δεδομένης της νόμιμης προθεσμίας όλα τα νέα κτίρια στην ΕΕ να είναι κτίρια σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας μετά την 31η Δεκεμβρίου 2020), συμπεριλαμβανομένου του εκσυγχρονισμού των κτιρίων χάρη στις έτοιμες για έξυπνες εφαρμογές τεχνολογίες, και της ένταξής τους σε ένα συνδεδεμένο σύστημα ενέργειας, αποθήκευσης, ψηφιακής τεχνολογίας και μεταφορών, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης υποδομών για την ηλεκτροκίνηση, σύμφωνα με την οδηγία 2010/31/ΕΕ ⁽⁶⁶⁾. Επίσης, η στήριξη θα περιλαμβάνει έργα που αφορούν την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, καθώς και έργα που εφαρμόζουν το ευρωπαϊκό πλαίσιο δεικτών Level(s) για τα βιώσιμα κτίρια ⁽⁶⁷⁾. Θα στοχεύει επίσης στη μείωση της έντασης ενέργειας των επιχειρήσεων μέσω της βελτίωσης της απόδοσης των διαδικασιών ή της παραγωγής προϊόντων με χαμηλότερο αποτύπωμα άνθρακα, καθώς και στην ανάπτυξη καινοτόμων συστημάτων παροχής θερμότητας μηδενικών και χαμηλών εκπομπών και στη συνδυασμένη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας.

Η ανάπτυξη, η μετάβαση σε έξυπνες λύσεις και ο **εκσυγχρονισμός των βιώσιμων ενεργειακών υποδομών** στοχεύουν στο επίπεδο της μεταφοράς και της διανομής. Επίσης, θα περιλαμβάνεται στήριξη έργων κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ), όπως ορίζεται στον κανονισμό σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές ⁽⁶⁸⁾, έργων ψηφιοποίησης και εκσυγχρονισμού των ενεργειακών δικτύων για την προώθηση ευρύτερης χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και έργων που σχετίζονται με την ευελιξία από την πλευρά της ζήτησης και την αποθήκευση ενέργειας.

Η στήριξη από το InvestEU προωθεί επίσης την εγκατάσταση τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών: έργα που περιλαμβάνουν τεχνολογίες **δέσμευσης, μεταφοράς, αποθήκευσης και/ή χρήσης διοξειδίου του άνθρακα** και υποδομές για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, θερμότητας και ψύχους από ανανεώσιμες πηγές, αέρια (όπως το υδρογόνο) ή βιομηχανικές διεργασίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, καθώς και μονάδες βιοενέργειας και εγκαταστάσεις παραγωγής που προάγουν την ενεργειακή μετάβαση ή τις απορροφήσεις άνθρακα.

6.1.1.2. Ανάπτυξη βιώσιμων υποδομών, εξοπλισμού και καινοτόμων τεχνολογιών για τις μεταφορές

Η στήριξη για την ανάπτυξη βιώσιμων υποδομών, εξοπλισμού και καινοτόμων τεχνολογιών για τις μεταφορές θα κατευθυνθεί στην ανάπτυξη βιώσιμων και ασφαλών υποδομών, υπερδομών, λύσεων και εξοπλισμού κινητικότητας, καθώς και καινοτόμων τεχνολογιών για τις μεταφορές, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της Ένωσης στον τομέα των μεταφορών, τη στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα ⁽⁶⁹⁾ και τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού. Θα περιλαμβάνει έργα που στηρίζουν την ανάπτυξη των υποδομών του **διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (ΔΕΔ-Μ)**, την αποκατάσταση και αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών και των συνιστωσών των επιπέδων διασύνδεσης σε όλους τους τρόπους μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένων των αστικών του κόμβων, των θαλάσσιων λιμένων και των λιμένων εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των αερολιμένων, των πολυτροπικών τερματικών σταθμών και της σύνδεσής τους με τα κύρια δίκτυα, καθώς και των τηλεματικών εφαρμογών που ορίζονται στον κανονισμό ΔΕΔ-Μ ⁽⁷⁰⁾.

⁽⁶³⁾ Οδηγία 2012/27/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 1).

⁽⁶⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κύμα ανακαινίσεων για την Ευρώπη – οικολογικά κτίρια, θέσεις εργασίας, καλύτερη ζωή» [COM(2020) 662 final].

⁽⁶⁵⁾ Οδηγία 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΕΕ L 153 της 18.6.2010, σ. 13).

⁽⁶⁶⁾ ΕΕ L 153 της 18.6.2010, σ. 13.

⁽⁶⁷⁾ https://ec.europa.eu/environment/topics/circular-economy/levels_en

⁽⁶⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2013, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1364/2006/ΕΚ και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 713/2009, (ΕΚ) αριθ. 714/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 (ΕΕ L 115 της 25.4.2013, σ. 39).

⁽⁶⁹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα – οι ευρωπαϊκές μεταφορές σε τροχιά μέλλοντος» [COM(2020) 789 final].

⁽⁷⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1315/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 661/2010/ΕΕ (ΕΕ L 348 της 20.12.2013, σ. 1).

Η στήριξη θα στοχεύει, κατά προτεραιότητα, σε έργα του κεντρικού δικτύου ΔΕΔ-Μ, όπως προσδιορίζονται στα προγράμματα εργασιών για τους διαδρόμους του κεντρικού δικτύου που αφορούν ελλείπουσες συνδέσεις, σημεία συμφόρησης ή διασυννοριακές συνδέσεις. Κατά περίπτωση, θα περιλαμβάνει: αποκατάσταση και αναβάθμιση των υφιστάμενων σιδηροδρομικών, οδικών, πλωτών και αεροπορικών υποδομών, αναβαθμίσεις της ασφάλειας με χρήση κατάλληλων διαδικασιών διαχείρισης της ασφάλειας και αναβαθμίσεις των περιβαλλοντικών επιδόσεων, μεταξύ άλλων μέσω της εγκατάστασης ψηφιακών συστημάτων διαχείρισης των μεταφορών, όπως τα ITS⁽¹⁾, RIS⁽²⁾, ERTMS⁽³⁾, SESAR, συμπεριλαμβανομένου του εποχούμενου εξοπλισμού, και ψηφιακές υποδομές μεταφορών για διαλειτουργική ανταλλαγή δεδομένων και υποβολή εκθέσεων μεταξύ όλων των τρόπων και των τομέων μεταφορών. Επίσης, θα περιλαμβάνει την ανάπτυξη και την εγκατάσταση νέων τεχνολογιών και υπηρεσιών μεταφορών, π.χ. σε σχέση με συνδεδεμένους και αυτόνομους τρόπους μεταφοράς, ολοκληρωμένα συστήματα έκδοσης εισιτηρίων και λιγότερο ρυπογόνα μέσα εσωτερικής και θαλάσσιας ναυσιπλοΐας (συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης των πετρελαιοκηλίδων από πλοία). Ακόμη, θα περιλαμβάνει στήριξη για την προσαρμογή του δικτύου ΔΕΔ-Μ ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες στρατιωτικής κινητικότητας, στον βαθμό που οι υποδομές αυτές ανταποκρίνονται στις ανάγκες τόσο στρατιωτικών όσο και μη στρατιωτικών σκοπών (διττή χρήση).

Η στήριξη θα αφορά επίσης **έργα υποδομής ΔΕΔ-Μ που προβλέπουν τη χρήση τουλάχιστον δύο διαφορετικών τρόπων μεταφοράς**, ιδίως τερματικούς εμπορευματικούς σταθμούς πολυτροπικών μεταφορών και πλατφόρμες εφοδιαστικής, καθώς και επιβατικούς συγκοινωνιακούς κόμβους. Η στήριξη θα στοχεύει επίσης σε πολυτροπικές συνδέσεις και σε τμήματα τελευταίου χιλιομέτρου που επιτρέπουν τη στροφή της εμπορευματικής ή της επιβατικής κίνησης σε πιο βιώσιμους τρόπους μεταφοράς, όπως οι σιδηροδρομικές μεταφορές, οι δημόσιες/συλλογικές μεταφορές, η εσωτερική ναυσιπλοΐα ή οι θαλάσσιες μεταφορές μικρών αποστάσεων.

Μπορεί να παρέχεται στήριξη σε **έργα έξυπνης και βιώσιμης αστικής κινητικότητας**, ιδίως σε σχέση με πολυτροπικούς κόμβους για επιβατικές μεταφορές, ενεργούς τρόπους μεταφοράς, οδούς εσωτερικής ναυσιπλοΐας και καινοτόμες λύσεις κινητικότητας, ψηφιακές υποδομές μεταφορών για την απρόσκοπτη και αποτελεσματική σύνδεση των τρόπων μεταφοράς, και σε σχέση με υποδομές για ενεργή κινητικότητα μηδενικών εκπομπών. Τα έργα που αποσκοπούν στην προώθηση της μετάβασης σε βιώσιμους τρόπους μεταφοράς πρέπει να εστιάζουν στη βελτίωση της ασφάλειας των χρηστών και της προσβασιμότητας χωρίς διακρίσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τους επιβάτες με μειωμένη κινητικότητα. Τα έργα θα αποσκοπούν επίσης στη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, σύμφωνα με τον στόχο της Ένωσης για εξάλειψη των θανάτων και των σοβαρών τραυματισμών στους ευρωπαϊκούς δρόμους έως το 2050, με ιδιαίτερη προσοχή στους ευάλωτους χρήστες του οδικού δικτύου, όπως οι ποδηλάτες και οι πεζοί.

Κατά την **ανανέωση και τη μετασκευή κινητών στοιχείων ενεργητικού στον τομέα των μεταφορών** πρέπει να δίνεται προτεραιότητα σε χωρίς διακρίσεις έργα για την αγορά τροχαίου υλικού και σκαφών προς χρήση σε σιδηροδρομικές μεταφορές, σε οδούς εσωτερικής ναυσιπλοΐας και σε θαλάσσιες μεταφορές. Για τις σιδηροδρομικές μεταφορές και την εσωτερική ναυσιπλοΐα, η στήριξη θα περιλαμβάνει επίσης επενδύσεις σε υπάρχον τροχαίο υλικό και σκάφη, π.χ. ψηφιακό εξοπλισμό RIS, μείωση του θορύβου, εξοπλισμό με ERTMS και με ψηφιακές συσκευές αυτόματης ζεύξης. Ακόμη, θα περιλαμβάνει έργα στους τομείς της αεροπορίας, της ναυτιλίας, των οδών θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, τα οποία λαμβάνουν υπόψη τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και αποσκοπούν στη μετάβαση προς βιώσιμα εναλλακτικά καύσιμα, στη μείωση της ρύπανσης κάθε είδους και στην παροχή βοήθειας στη βιομηχανία ώστε να συμμορφωθεί με τις επικείμενες δεσμεύσεις σχετικά με τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης για πλοία μηδενικών εκπομπών και για την αντικατάσταση παλαιών αεροσκαφών και σκαφών με αντίστοιχα νέας γενιάς που επιτυγχάνουν σημαντικές μειώσεις εκπομπών, με βάση τις εκπομπές ολόκληρου του κύκλου ζωής τους. Επιπλέον, είναι επιλέξιμα σκάφη και οδικά οχήματα μηδενικών και χαμηλών εκπομπών (βλέπε παράγραφο κατωτέρω σχετικά με τις υποδομές εναλλακτικών καυσίμων).

Μπορεί να παρέχεται στήριξη σε επενδύσεις που αφορούν **σιδηροδρομικές υποδομές, άλλα σιδηροδρομικά έργα, υποδομές οδών εσωτερικής ναυσιπλοΐας, έργα μαζικής διαμετακόμισης, θαλάσσιους λιμένες και θαλάσσιες αρτηρίες**, οι οποίες αποτρέπουν ή μειώνουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και τοξικών ρύπων ή τα επίπεδα θορύβου. Οι εν λόγω επενδύσεις μπορούν επίσης να αφορούν λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων και άλλα μέσα που επιτρέπουν τη λήψη μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας, καθώς και επενδύσεις σε συνδυασμένες βιώσιμες υποδομές, συμπεριλαμβανομένης της εγκατάστασης υποδομών μικρής κλίμακας για εναλλακτικά καύσιμα και άλλων λύσεων που μειώνουν το συνολικό αποτύπωμα άνθρακα των λιμένων. Στήριξη μπορεί να παρέχεται σε επενδύσεις για την ενίσχυση του οικολογικού προσανατολισμού αερολιμενικών υποδομών και συναφών υπηρεσιών (όπως υπηρεσίες εδάφους, δραστηριότητες επίγειας κυκλοφορίας, υπηρεσίες αεροσκάφους στο έδαφος) που αποτρέπουν ή μειώνουν τις εκπομπές ή τα επίπεδα θορύβου.

Μπορεί να δοθεί στήριξη για την εγκατάσταση, για όλους τους τρόπους μεταφοράς, **υποδομών επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού** με ηλεκτρική ενέργεια, υδρογόνο και υγροποιημένο ή συμπιεσμένο φυσικό αέριο αναμειγμένο σε υψηλό ποσοστό (> 50 %) με βιομεθάνιο, και την ανάπτυξη στόλων οχημάτων οδικών μεταφορών χαμηλών και μηδενικών εκπομπών και πλατφορμών για έξυπνη συνδεσιμότητα και διαλειτουργικές υπηρεσίες. Κατά την ανανέωση των στόλων οδικών οχημάτων, τα οχήματα θα πρέπει επίσης να πληρούν τα ισχύοντα υψηλά πρότυπα ασφάλειας. Όταν η εφαρμογή γίνεται μέσω μετασκευής, τα οικεία οχήματα πρέπει να μετασκευάζονται σύμφωνα με το πρότυπο μηδενικών εκπομπών στον αγωγό εξαγωγής. Μπορεί να παρέχεται στήριξη για τη χρήση σκαφών και στόλων μηδενικών και χαμηλών εκπομπών που χρησιμοποιούν βιώσιμα εναλλακτικά καύσιμα (συμπεριλαμβανομένου του ΥΦΑ) και αεροσκαφών που χρησιμοποιούν βιώσιμες πηγές ενέργειας. Η μετασκευή των σκαφών θα επιτρέψει στις θαλάσσιες και εσωτερικές πλωτές μεταφορές να χρησιμοποιούν βιώσιμα εναλλακτικά καύσιμα ή ηλεκτρική ενέργεια. Προτεραιότητα για σχετικές επενδύσεις θα δοθεί i) στην εγκατάσταση δημοσίως προσβάσιμων υποδομών ανεφοδιασμού και επαναφόρτισης, λαμβανομένων υπόψη των αρχών της κυκλικής οικονομίας· ii) στις υποδομές ανεφοδιασμού

⁽¹⁾ Intelligent transport system (ευφυές σύστημα μεταφορών).

⁽²⁾ River information services (υπηρεσίες πληροφοριών εσωτερικής ναυσιπλοΐας).

⁽³⁾ European rail traffic management system (ευρωπαϊκό σύστημα διαχείρισης της σιδηροδρομικής κυκλοφορίας).

και επαναφόρτισης για χρήση από στόλους οχημάτων δημόσιων αρχών ή φορέων εκμετάλλευσης για την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας βάσει σύμβασης παροχής δημόσιας υπηρεσίας· και iii) στη χρήση, σε δημόσιους και ιδιωτικούς στόλους, ελαφρών και βαρέων οχημάτων μηδενικών και χαμηλών εκπομπών, σκαφών και στόλων μηδενικών και χαμηλών εκπομπών που χρησιμοποιούν βιώσιμα εναλλακτικά καύσιμα, ή αεροσκαφών χαμηλών εκπομπών που κινούνται με βιώσιμες πηγές ενέργειας. Οι οδικές υποδομές πρέπει να είναι προσβάσιμες στο κοινό χωρίς κανέναν περιορισμό και να παρέχουν τη δυνατότητα εύχρηστων ad hoc πληρωμών (π.χ. με τραπεζική κάρτα), ώστε οι χρήστες των οχημάτων να μπορούν να τα φορτίζουν χωρίς να χρειάζεται να συνάπτουν σύμβαση παροχής υπηρεσιών με τον οικείο φορέα εκμετάλλευσης. Επιπλέον, τα διαθέσιμα στατικά και δυναμικά δεδομένα θα διατίθενται μέσω κοινών ή εθνικών σημείων πρόσβασης. Αυτές οι απαιτήσεις δημόσιας προσβασιμότητας δεν ισχύουν στην περίπτωση υποδομών φόρτισης ή ανεφοδιασμού σε αμαξοστάσια ιδιωτικής διαχείρισης ή εκμετάλλευσης που εξυπηρετούν δέσμο στόλο. Μπορεί να παρέχεται στήριξη για υποδομές ανάπτυξης, παραγωγής και παροχής βιώσιμων εναλλακτικών καυσίμων για αεροπορικές, χερσαίες και πλωτές μεταφορές, με παράλληλη εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ για την απαλλαγή των μεταφορών από τις ανθρακούχες εκπομπές (όπως οι πρωτοβουλίες ReFuelEU Aviation και FuelEU Maritime).

Μπορεί να παρέχεται στήριξη σε **άλλα έργα ξυπνης και βιώσιμης κινητικότητας** σε αστικές και αγροτικές περιοχές, με στόχο την οδική ασφάλεια, την προσβασιμότητα, τη μείωση των εκπομπών και του θορύβου, και την ανάπτυξη και εγκατάσταση νέων τεχνολογιών και υπηρεσιών στον τομέα των μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των συνδεδεμένων και των αυτόνομων τρόπων μεταφοράς ή των ολοκληρωμένων συστημάτων έκδοσης εισιτηρίων.

Η στήριξη του ταμείου InvestEU μπορεί να χορηγείται σε μέτρα που αποσκοπούν στην αναβάθμιση, την επίτευξη ή τη διατήρηση της συμμόρφωσης με πρότυπα, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών προτύπων και των προτύπων ασφαλείας, και σε έργα **διατήρησης ή αναβάθμισης υφιστάμενων υποδομών μεταφορών**, αποκατάστασης υφιστάμενων υποδομών μεταφορών ή ασφαλών χώρων και εγκαταστάσεων στάθμευσης.

6.1.1.3. Περιβάλλον και πόροι

Το ταμείο InvestEU αναμένεται να κινητοποιήσει επενδύσεις που σχετίζονται με το φυσικό κεφάλαιο και την κυκλική οικονομία ⁽⁷⁴⁾. Από αυτή την άποψη, πέραν της ενίσχυσης του οικολογικού προσανατολισμού των επενδύσεων σε παραδοσιακούς τομείς υποδομών που απαριθμούνται στο παρόν τμήμα 6.1.1.3, οι επενδύσεις περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, έργα κινητικότητας που αφορούν την ατμοσφαιρική ρύπανση και τον θόρυβο, τη φύση, την κατανάλωση ενέργειας και τα ατυχήματα.

Παρέχεται στήριξη στον τομέα των **υδάτων, μεταξύ άλλων για ύδρευση με πόσιμο νερό και αποχέτευση, για την προστασία από πλημμύρες**, την αποδοτικότητα των δικτύων, τη μείωση των διαρροών, τις υποδομές συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων, και στον τομέα των **παράκτιων υποδομών και άλλων σχετικών με το νερό πράσινων υποδομών**, που θα περιλαμβάνει επενδυτικά έργα και συνοδευτικές υπηρεσίες για την υποστήριξη της εφαρμογής των περιβαλλοντικών πολιτικών της Ένωσης όσον αφορά τους χερσαίους και θαλάσσιους υδάτινους πόρους και τις συναφείς υπηρεσίες οικοσυστημάτων, όπως ορίζονται, για παράδειγμα, στις οδηγίες 2008/56/ΕΚ ⁽⁷⁵⁾, 2000/60/ΕΚ ⁽⁷⁶⁾ και 2007/60/ΕΚ ⁽⁷⁷⁾, στις οδηγίες 98/83/ΕΚ ⁽⁷⁸⁾, 91/271/ΕΟΚ ⁽⁷⁹⁾ και 91/676/ΕΟΚ ⁽⁸⁰⁾ του Συμβουλίου, καθώς και στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009 ⁽⁸¹⁾ και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 ⁽⁸²⁾. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να αποδίδεται i) στην εξασφάλιση πρόσβασης στην ύδρευση και την αποχέτευση για όλους τους πολίτες της Ένωσης με την ολοκλήρωση και τη συντήρηση υποδομών πόσιμου νερού και επεξεργασίας λυμάτων που συμμορφώνονται με τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης και πρόληψης διαρροών, και ii) στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα (2000/60/ΕΚ) και την οδηγία για τις πλημμύρες (2007/60/ΕΚ), συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που προβλέπονται στα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών και στα σχέδια διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας, ιδίως των επενδύσεων που διασφαλίζουν την καλή οικολογική κατάσταση των ποταμών, την ανακαίνιση ή την αναβάθμιση των υφιστάμενων σταθμών παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας για την αύξηση της απόδοσης και τη μείωση των οικολογικών επιπτώσεων, και τη μείωση της διάχυτης ρύπανσης από τη γεωργία, την υδατοκαλλιέργεια και από βιομηχανικές πηγές, λύσεις για την αποδοτική χρήση των υδάτων, επαναχρησιμοποίηση των υδάτων σε όλους τους τομείς και λύσεις βασισμένες στη φύση για τη μείωση των κινδύνων πλημμύρας.

⁽⁷⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Η ώρα της Ευρώπης: ανασύνταξη και προετοιμασία για την επόμενη γενιά» [COM(2020) 456 final].

⁽⁷⁵⁾ Οδηγία 2008/56/ΕΚ περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον («οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική») (ΕΕ L 164 της 25.6.2008, σ. 19).

⁽⁷⁶⁾ Οδηγία 2000/60/ΕΚ για τη θέπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων («οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα») (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

⁽⁷⁷⁾ Οδηγία 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας («οδηγία για τις πλημμύρες») (ΕΕ L 288 της 6.11.2007, σ. 27).

⁽⁷⁸⁾ Οδηγία 98/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Νοεμβρίου 1998, σχετικά με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης («οδηγία για το πόσιμο νερό») (ΕΕ L 330 της 5.12.1998, σ. 32).

⁽⁷⁹⁾ Οδηγία 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1991, για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων («οδηγία για τα αστικά λύματα») (ΕΕ L 135 της 30.5.1991, σ. 40).

⁽⁸⁰⁾ Οδηγία 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης («οδηγία για τη νιτρορύπανση») (ΕΕ L 375 της 31.12.1991, σ. 1).

⁽⁸¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 για τη θέπιση κανόνων σχετικά με τη διάθεση προϊόντων λίπανσης της ΕΕ στην αγορά και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1069/2009 και (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 («κανονισμός για τα λιπάσματα») (ΕΕ L 170 της 25.6.2019, σ. 1).

⁽⁸²⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά και την κατάργηση των οδηγιών 79/117/ΕΟΚ και 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου («κανονισμός για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα») (ΕΕ L 309 της 24.11.2009, σ. 1).

Παρέχεται στήριξη για **υποδομές διαχείρισης αποβλήτων**, δηλαδή για υποδομές που είναι αναγκαίες για τη στήριξη της μετάβασης προς μια πιο κυκλική οικονομία στα κράτη μέλη, ιδίως με τη μετάθεση του κέντρου βάρους της εφαρμογής προς τις ανώτερες τάξεις της ιεραρχίας αποβλήτων της ΕΕ, στην κορυφή της οποίας βρίσκεται η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων. Με την επιφύλαξη των κριτηρίων αποκλεισμού που παρατίθενται στο παράρτημα V του κανονισμού InvestEU, τα επενδυτικά έργα θα πρέπει να καλύπτουν την υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων και προγραμμάτων για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων (βάσει της τροποποιημένης οδηγίας-πλαίσου 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα ⁽⁸³⁾), τη δημιουργία και τη στήριξη δικτύων επαναχρησιμοποίησης και επισκευής και τη θέσπιση λειτουργικών συστημάτων διαχωρισμού και συλλογής αποβλήτων, καθώς και εγκαταστάσεων ανακύκλωσης (μεταξύ άλλων για αστικά βιολογικά απόβλητα και υφάσματα και για τη χωριστή συλλογή τους).

Στηρίζονται επενδύσεις για τη **βελτίωση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και των σχετικών υπηρεσιών**, οι οποίες πρέπει να επικεντρώνονται σε έργα που προωθούν τη διατήρηση, την αποκατάσταση, τη διαχείριση και την ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου για οφέλη βιοποικιλότητας και προσαρμογής, μεταξύ άλλων μέσω έργων πράσινων και γαλάζιων υποδομών. Θα περιλαμβάνονται λύσεις βασισμένες στο οικοσύστημα για την αντιμετώπιση προκλήσεων, όπως εκείνες που σχετίζονται με τον αέρα και τα κλιματικά συστήματα, τη θάλασσα, τη γη, το έδαφος, τη δασοκομία, τη γεωργία, τα ύδατα και τα απόβλητα, καθώς και τις μεταφορές και την ενέργεια. Η στήριξη θα περιλαμβάνει επίσης μέτρα που αποσκοπούν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής για τη «βιοποικιλότητα» ⁽⁸⁴⁾ και της στρατηγικής «από το αγρόκτημα στο πιάτο» ⁽⁸⁵⁾ μέσω της βελτίωσης των αξιακών αλυσίδων παραγωγής τροφίμων (εφόσον δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του σκέλους για τις ΜΜΕ). Ειδικότερα, ενθαρρύνονται τα διασυνοριακά έργα, καθώς και τα έργα που προάγουν τη **βιώσιμη πολιτιστική κληρονομιά**. Η στήριξη μπορεί επίσης να περιλαμβάνει την **αποκατάσταση βιομηχανικών χώρων** (συμπεριλαμβανομένων των μολυσμένων χώρων) και την ανακαίνισή τους για βιώσιμη χρήση.

Παρέχεται στήριξη για τη **βιώσιμη ανάπτυξη σε αστικές, αγροτικές, παράκτιες και υπεράκτιες περιοχές και στην ευρύτερη βιοοικονομία** — θα πρέπει να περιλαμβάνονται έργα υποδομών που δεν καλύπτονται σε άλλους τομείς και έχουν ως επίκεντρο μια γεωγραφική περιοχή, όπως επενδύσεις στη φύση και σε λύσεις βασισμένες στη φύση με στόχο την πρόληψη ή τον έλεγχο εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τοξικών ρύπων, θορύβου και άλλων επιπτώσεων ή εξαρτήσεων από το φυσικό κεφάλαιο, με παράλληλη προώθηση της μετάβασης προς μια κυκλική οικονομία. Θα περιλαμβάνονται έργα υποδομής που αποσκοπούν στην προώθηση έξυπνων πόλεων, προσβάσιμων και χωρίς αποκλεισμούς, καθώς και των αντίστοιχων δικτύων, περιφερειών και τομέων τους. Θα περιλαμβάνονται επίσης έργα που αποσκοπούν στην προώθηση της βιοοικονομίας μέσω επενδύσεων σε βιομηχανίες βιοπροϊόντων, σε θαλάσσιες και χερσαίες λύσεις για την υποκατάσταση των υλικών υψηλής ενεργειακής έντασης ή των ορυκτών υλικών, στην υδατοκαλιέργεια και στη γαλαζία και πράσινη βιοτεχνολογία. Η στήριξη μπορεί επίσης να αφορά τις θάλασσες και τους ωκεανούς, μέσω του τομέα της γαλαζίας οικονομίας και των αρχών χρηματοδότησής της, ιδίως μέσω των θαλάσσιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της κυκλικής οικονομίας.

Η στήριξη στο πλαίσιο **δράσεων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την προσαρμογή σε αυτή και τον μετριασμό της, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της επικινδυνότητας των φυσικών καταστροφών**, θα περιλαμβάνει έργα υποδομής που αποσκοπούν στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και στην αύξηση της ανθεκτικότητας στις τρέχουσες και στις μελλοντικές κλιματικές συνθήκες. Θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την προστασία των περιοχών χαμηλού υψομέτρου και των παράκτιων περιοχών και άλλα μέτρα που σχετίζονται με την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, την πρόληψη των πλημμυρών, τη βελτιωμένη και βιώσιμη χρήση της ύδρευσης και την πρόληψη της ξηρασίας, καθώς και την προσαρμογή των υποδομών σε ακραίες θερμοκρασίες. Μπορεί να περιλαμβάνει επίσης καινοτόμες τεχνολογίες που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης για περιβαλλοντική κλιματική ανθεκτικότητα ή κοινωνική βιωσιμότητα, ή για αμφότερα, και πληρούν τα πρότυπα περιβαλλοντικής ή κοινωνικής βιωσιμότητας της Ένωσης.

Παρέχεται στήριξη σε **έργα και επιχειρήσεις που εφαρμόζουν συστήματα κυκλικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένης της βιώσιμης χρήσης πρώτων υλών**, σύμφωνα με τους στόχους του σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία ⁽⁸⁶⁾. Η στήριξη αυτή θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, έργα που ενσωματώνουν πτυχές της αποδοτικής χρήσης των πόρων στην παραγωγή και τον κύκλο ζωής του προϊόντος και όλες τις στρατηγικές που αποσκοπούν στη διασφάλιση της μεγιστοποίησης της αξίας και της διάρκειας ζωής των προϊόντων, των στοιχείων ενεργητικού και των υλικών πόρων, καθώς και υποδομές και υπηρεσίες που προωθούν τη βιομηχανική συμβίωση και την κοινή χρήση στοιχείων ενεργητικού μεταξύ βιομηχανικών εγκαταστάσεων σε περισσότερους τομείς και σε αστικές και αγροτικές κοινότητες. Περιλαμβάνει επίσης την εφαρμογή κυκλικών επιχειρηματικών μοντέλων που οδηγούν στην απούλοποίηση, την υπηρεσιοποίηση και την εντατικότερη και αποδοτικότερη χρήση προϊόντων και πόρων, με την εσωτερικευση ή την εξάλειψη του εξωτερικού κόστους. Τα επενδυτικά έργα θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν δράσεις που καλύπτουν ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα των δευτερογενών πρώτων υλών, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων κλειστού βρόχου, την εξάλειψη παλαιών τοξικών και προβληματικών χημικών προϊόντων και ουσιών από την επεξεργασία πρώτων υλών έως την ανακύκλωση. Ιδιαίτερη προσοχή θα αποδίδεται στους τομείς που χρησιμοποιούν τους περισσότερους πόρους και έχουν υψηλό δυναμικό κυκλικότητας, όπως ηλεκτρονικά είδη και τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), συσσωρευτές και οχήματα, συσκευασίες, πλαστικά, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, κατασκευές και κτίρια, τρόφιμα, νερό και θρεπτικές ουσίες.

⁽⁸³⁾ Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα (ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3), όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία (ΕΕ) 2018/851 (ΕΕ L 150 της 14.6.2018, σ. 109).

⁽⁸⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 — Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας» [COM(2020) 380 final].

⁽⁸⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Από το αγρόκτημα στο πιάτο — Μια στρατηγική για ένα δίκαιο, υγιές και φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα τροφίμων» [COM(2020) 381 final].

⁽⁸⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία — Για μια πιο καθαρή και πιο ανταγωνιστική Ευρώπη» [COM (2020) 98 final].

Παρέχεται στήριξη στις δραστηριότητες που αποσκοπούν στην **απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές** και στην ουσιαστική μείωση των εκπομπών των ενεργοβόρων βιομηχανιών, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων κλειστού βρόχου και της ανάπτυξης καινοτόμων τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, μεταξύ άλλων των τεχνολογιών αποθήκευσης ενέργειας, δέσμευσης, μεταφοράς, αποθήκευσης και/ή χρήσης διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και των δραστηριοτήτων που προωθούν την απαλλαγή της αλυσίδας παραγωγής και διανομής ενέργειας από τις ανθρακούχες εκπομπές μέσω της σταδιακής κατάργησης της χρήσης άνθρακα και πετρελαίου και της σταδιακής υποκατάστασης του φυσικού αερίου από αέρια χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Προωθούνται επίσης κυκλικά συστήματα κλειστού βρόχου στην επεξεργασία υλικών με μεγάλη κατανάλωση ενέργειας, όπως ο χάλυβας, το αλουμίνιο, το πλαστικό και το τσιμέντο, για την εξάλειψη των προσμειξών που οδηγούν σε απόβλητα αξίας των ανακυκλωμένων υλικών.

6.1.1.4. Ανάπτυξη βιώσιμων και ασφαλών υποδομών ψηφιακής συνδεσιμότητας

Η στήριξη για την ανάπτυξη βιώσιμων και ασφαλών **υποδομών ψηφιακής συνδεσιμότητας** πρέπει να επικεντρώνεται σε έργα που στηρίζουν ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών που σχετίζονται με την τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών. Για παράδειγμα, η στήριξη αυτή μπορεί να περιλαμβάνει έργα που στηρίζουν την καθολική ανάπτυξη υποδομών (δηλαδή συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών/περιφερειακών περιοχών), την εγκατάσταση ψηφιακών δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας, μεταξύ άλλων μέσω της εγκατάστασης ενσύρματων και ασύρματων συστημάτων σύνδεσης, όπως συστημάτων σύνδεσης οπτικών ινών και 5G, και τις επενδύσεις που απαιτούνται για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων ψηφιακής συνδεσιμότητας της Ένωσης, όπως ορίζονται στην ανακοίνωση σχετικά με τη συνδεσιμότητα για ανταγωνιστική ψηφιακή ενιαία αγορά ⁽⁸⁷⁾.

Θα αφορά επίσης έργα που αποσκοπούν στην αύξηση της χωρητικότητας και της ανθεκτικότητας των δικτύων της Ένωσης (π.χ. δίκτυα επικοινωνιών ασφαλισμένα με κβαντική τεχνολογία, διαπεριφερειακή και διεθνή συνδεσιμότητα, μεταξύ άλλων μέσω χειραίων και υποβρύχιων καλωδίων, δορυφορικά συστήματα, κέντρα δεδομένων και δίκτυα πολιτικής προστασίας και αρωγής σε περίπτωση καταστροφών), καθώς και στη στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού βασικών δημόσιων υπηρεσιών.

Θα αφορά επίσης την ανάπτυξη βιώσιμων και διασυνδεδεμένων υποδομών υπολογιστικού νέφους υψηλής χωρητικότητας στην ΕΕ (όπως η ανάπτυξη υποδομών που καθορίζονται από το λογισμικό για τη βελτιστοποίηση της εξισορρόπησης του φόρτου εργασίας μεταξύ των υπολογιστικών νεφών και δικτύων πράσινης συνδεσιμότητας για τη διασύνδεση των υποδομών υπολογιστικού νέφους), καθώς και την προώθηση ευρωπαϊκών κέντρων δεδομένων με βέλτιστη ενεργειακή απόδοση, χάρη στη μετασκευή των κέντρων δεδομένων τόσο για μεγάλες όσο και για μικρές επιχειρήσεις (όπως νέα συστήματα ψύξης και λύσεις διαχείρισης ισχύος).

Οι υποδομές ψηφιακής συνδεσιμότητας οι οποίες, για παράδειγμα, αποσκοπούν στη βελτιστοποίηση των υποδομών μεταφορών και ενέργειας, στη βελτιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας στα κτίρια, στη μείωση των αποβλήτων και της ρύπανσης και στη βελτιστοποίηση της χρήσης φυσικών πόρων μέσω ψηφιακών λύσεων θα συνιστούν επίσης κατάλληλους επενδυτικούς στόχους.

Στο πλαίσιο αυτό, τα εν λόγω έργα θα πρέπει να αποσκοπούν στη μείωση ή την αποφυγή των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και στην ανάπτυξη υποδομών σχεδιασμένων ώστε να είναι ανθεκτικές, επισκευάσιμες, αναβαθμίσιμες και ανακυκλώσιμες, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

6.1.1.5. Ανάπτυξη βιώσιμων διαστημικών υποδομών

Παρέχεται στήριξη για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό νέων και υφιστάμενων υποδομών σε τροχιά και στο έδαφος. Με αυτόν τον τρόπο θα ενισχυθεί ο οικολογικός προσανατολισμός της διαστημικής βιομηχανίας για τους εκτοξευτές και τα διαστημικά οχήματα (π.χ. δορυφόρους), καθώς και τα σχετικά επίγεια τμήματα. Η στήριξη αυτή περιλαμβάνει την κατασκευή, τη συναρμολόγηση, τη δοκιμή, τη λειτουργία, τη συντήρηση και τις εγκαταστάσεις εκτόξευσης με σκοπό την ανάπτυξη πιο οικολογικών διαστημικών οχημάτων, συστημάτων εκτόξευσης και συναφών εγκαταστάσεων. Περιλαμβάνει επίσης καθαρότερη χρήση του διαστήματος μέσω της θέσης εκτός τροχιάς και του παροπλισμού διαστημικών οχημάτων.

Παρέχεται στήριξη των συνιστωσών και των συναφών υπηρεσιών του διαστημικού προγράμματος της Ένωσης, καθώς και στήριξη των στόχων της «διαστημικής στρατηγικής για την Ευρώπη» ⁽⁸⁸⁾ προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη για την κοινωνία και την οικονομία της Ένωσης. Αυτό θα επιτρέψει την ανάπτυξη ειδικών υπηρεσιών και εφαρμογών για την κάλυψη των υφιστάμενων και αναδυόμενων αναγκών των χρηστών, μεταξύ άλλων στους τομείς προτεραιότητας της κλιματικής αλλαγής, της βιώσιμης ανάπτυξης, της συνδεσιμότητας και της ασφάλειας.

6.1.1.6. Ανάπτυξη βιώσιμων τουριστικών υποδομών

Η στήριξη για την ανάπτυξη βιώσιμων τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών πρέπει να συμβάλλει στην ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας του κλάδου με τη στήριξη έργων που προωθούν τη μετάβαση προς έναν βιώσιμο, καινοτόμο και ψηφιακό τουρισμό.

⁽⁸⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Συνδεσιμότητα για ανταγωνιστική ψηφιακή ενιαία αγορά — Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit» [COM(2016) 587 final].

⁽⁸⁸⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μια διαστημική στρατηγική για την Ευρώπη» [COM(2016) 705 final].

6.1.1.7. Υπεράκτια ανάπτυξη για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές

Η στήριξη σε αυτούς τους τομείς πρέπει να συμβάλλει στην παραγωγή υπεράκτιας ηλεκτρικής ενέργειας για την κάλυψη της μελλοντικής ζήτησης ενέργειας. Πρέπει επίσης να ελαφρύνει τις πολλαπλές απαιτήσεις όσον αφορά τους χερσαίους πόρους της ΕΕ με τη βελτίωση της παραγωγικότητας των υδροβίων και θαλάσσιων πόρων, όπως, για παράδειγμα, η παραγωγή και χρήση φυκών και άλλων νέων πηγών πρωτεϊνών που έχουν τη δυνατότητα να αμβλύνουν την πίεση που υφίσταται η γεωργική γη.

Η στήριξη πρέπει να επικεντρώνεται στην ανάπτυξη στους ακόλουθους τομείς:

- α) πλωτά αιολικά πάρκα·
- β) μετατροπή λιμένων από κόμβους μεταφορών σε κέντρα για την εξυπηρέτηση των υπεράκτιων δραστηριοτήτων·
- γ) καλωδίωση για ένα υπεράκτιο δίκτυο με ιδιαίτερη έμφαση στις συνδέσεις εναλλασσόμενου ρεύματος από ανεμογεννήτριες σε κόμβους που στη συνέχεια χρησιμοποιούν γραμμές διασύνδεσης συνεχούς ρεύματος προς την ακτή·
- δ) διατάξεις κυματικής και παλιρροϊκής ενέργειας·
- ε) υπεράκτια υδατοκαλλιέργεια.

6.1.1.8. Στρατηγικές επενδύσεις σε υποδομές ζωτικής σημασίας

Οι στρατηγικές επενδύσεις στο πλαίσιο του σκέλους βιώσιμων υποδομών είναι δυνατόν να στοχεύουν σε έργα που συμβάλλουν στη σταθερότητα, στην επιχειρησιακή ασφάλεια και στην ανθεκτικότητα των τμημάτων υποδομών ζωτικής σημασίας, είτε υλικών είτε εικονικών, ή των αλυσίδων εφοδιασμού των υποδομών ζωτικής σημασίας, ή απευθείας των κρίσιμων στοιχείων των υποδομών, ιδίως ενόψει της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης της Ένωσης.

Επίσης, οι στηριζόμενες πράξεις μπορούν να απευθύνονται σε εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων ΜΜΕ, που παράγουν αγαθά και υπηρεσίες καθοριστικής σημασίας για τη λειτουργία και τη συντήρηση οποιασδήποτε από τις προτεραιότητες υποδομών ζωτικής σημασίας που απαριθμούνται στο παρόν τμήμα 6.1.1.8.

Οι επενδυτικές πράξεις που αφορούν **υποδομές ζωτικής σημασίας** μπορούν να στοχεύουν πράξεις που ορίζονται ως ευρωπαϊκές υποδομές ζωτικής σημασίας σύμφωνα με την οδηγία 2008/114/ΕΚ του Συμβουλίου ⁽⁸⁹⁾, οι οποίες επιλέγονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας. Η στήριξη μπορεί να αφορά αλυσίδες εφοδιασμού καθαρής ενέργειας, και συγκεκριμένα την παραγωγική ικανότητα εξοπλισμού για τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (όπως ηλιακά φωτοβολταϊκά, αιολική ενέργεια, υδροηλεκτρική ενέργεια, ανανεώσιμο υδρογόνο κ.λπ.).

Οι στηριζόμενες πράξεις μπορούν επίσης να στοχεύουν σε **αλυσίδες εφοδιασμού για τις ευρωπαϊκές αεροπορικές, σιδηροδρομικές, οδικές, εσωτερικές πλωτές και θαλάσσιες μεταφορές**, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης επενδύσεων για την ενοποίηση των τρόπων μεταφοράς και των παραγωγικών ικανοτήτων.

Όσον αφορά τις **ψηφιακές υποδομές**, στρατηγικές επενδύσεις είναι εκείνες που συνδέονται στενά με τους στόχους ανθεκτικής και ασφαλούς παροχής υπηρεσιών ψηφιακής επικοινωνίας, όπως κρίσιμα στοιχεία συνδεσιμότητας πολύ υψηλής χωρητικότητας και δικτύων 5G, κβαντική επικοινωνία, διαδίκτυο των πραγμάτων, μέσα ενημέρωσης, διαδικτυακές πλατφόρμες υπηρεσιών, ασφαλές υπολογιστικό νέφος, επεξεργασία και αποθήκευση δεδομένων, καθώς και τις υποκείμενες αξιακές αλυσίδες στις οποίες βασίζονται οι εν λόγω υποδομές και υπηρεσίες. Δεδομένων των διαφόρων αρχιτεκτονικών και των συνεχώς εξελισσόμενων τεχνολογικών λύσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την κυβερνοασφάλεια ⁽⁹⁰⁾, είναι αναγκαίο να παρακολουθούνται οι εξελισσόμενες ανάγκες της ψηφιακής μετάβασης και οι σχετικές διαστάσεις ασφάλειας και τεχνολογικής αυτονομίας και ανθεκτικότητας της εν λόγω μετάβασης που σχετίζονται με τη μεταφορά, τη χρήση και την αποθήκευση δεδομένων. Η στήριξη έργων που σχετίζονται με **ψηφιακές εκλογικές υποδομές και ευαίσθητες εγκαταστάσεις** έχει ως κύριο στόχο την ενίσχυση της ασφάλειας, της ανθεκτικότητας και της προστασίας τους από κακόβουλες και ανατρεπτικές ενέργειες, που περιλαμβάνουν ιδίως την παραπληροφόρηση, την κλοπή δεδομένων και τις κυβερνοεπιθέσεις.

Οι επενδύσεις σε **υποδομές επικοινωνίας και μέσω ενημέρωσης** θεωρούνται επίσης στρατηγικές στον βαθμό που συμβάλλουν στην ανεξάρτητη ευρωπαϊκή παραγωγή περιεχομένου σύμφωνα με τον στόχο της προστασίας των δημοκρατικών αξιών της Ένωσης και της κυριαρχίας των κρατών μελών στην ψηφιακή εποχή, καθώς και της παραγωγής, της προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας και της οικονομικής αξιοποίησης του ευρωπαϊκού περιεχομένου σε παγκόσμιο επίπεδο.

⁽⁸⁹⁾ Οδηγία 2008/114/ΕΚ του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τον προσδιορισμό και τον χαρακτηρισμό των ευρωπαϊκών υποδομών ζωτικής σημασίας, και σχετικά με την αξιολόγηση της ανάγκης βελτίωσης της προστασίας τους (ΕΕ L 345 της 23.12.2008, σ. 75).

⁽⁹⁰⁾ Οι κίνδυνοι για την κυβερνοασφάλεια πρέπει να αξιολογούνται σύμφωνα με τη σχετική ενωσιακή και εθνική νομοθεσία και τις αντίστοιχες κατευθυντήριες γραμμές, συμπεριλαμβανομένης της εργαλειοθήκης για την ασφάλεια του 5G.

Τα έργα που σχετίζονται με **διαστημικές υποδομές ζωτικής σημασίας** πρέπει να υποστηρίζουν την επικαιροποίηση των υφιστάμενων συνιστωσών του διαστημικού προγράμματος της Ένωσης και την ανάπτυξη νέων διαστημικών υποδομών και υπηρεσιών της Ένωσης. Ειδικότερα, έχουν ως στόχο: i) αυτόνομη, αξιόπιστη και οικονομικά αποδοτική πρόσβαση και χρήση του διαστήματος που καθίσταται δυνατή χάρη σε ευρωπαϊκούς εκτοξευτές, συμπεριλαμβανομένων καινοτόμων ιδεών όπως η δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης, η προηγμένη κατασκευή, τα νέα συστήματα διαστημικών μεταφορών, ii) επιτήρηση του διαστήματος και προστασία των πόρων, iii) δορυφορική επικοινωνία και συνδεσιμότητα, iv) άλλες εξελισσόμενες ανάγκες.

Οι στηριζόμενες πράξεις μπορούν επίσης να στοχεύουν στην ανθεκτικότητα και στην ανταγωνιστικότητα των διαστημικών συστημάτων και τεχνολογιών, με την αντιμετώπιση της τρωτότητας των αξιακών αλυσίδων.

Η στήριξη για τις **υποδομές της αμυντικής βιομηχανίας** μπορεί να περιλαμβάνει την αναβάθμιση υφιστάμενων ή την εγκατάσταση νέων υποδομών που απαιτούνται για την υποστήριξη, από τεχνολογική και βιομηχανική άποψη, του κύκλου ζωής των αμυντικών τεχνολογιών και προϊόντων ή των υποδομών εκπαίδευσης. Οι υποδομές αυτές δεν αφορούν μόνο τα παραδοσιακά πεδία όπως ο αέρας, η ξηρά και η θάλασσα, αλλά και αναδυόμενους τομείς όπως οι πληροφορίες, το διάστημα και ο κυβερνοχώρος. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για E & A, επίδειξη, δοκιμές και πιστοποίηση αμυντικών συστημάτων ή τεχνολογιών, που αναπτύσσονται μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας, καθώς και συστημάτων και τεχνολογιών διπλής χρήσης. Θα πρέπει να παρέχεται στήριξη σε πολυεθνικά σχέδια ανοικτά σε χρήστες από άλλα κράτη μέλη. Η στήριξη μπορεί επίσης να στοχεύει έργα προσανατολισμένα στην υλοποίηση πανευρωπαϊκών ψηφιακών ικανοτήτων, καθώς και ικανοτήτων στον κυβερνοχώρο, και υποδομών που σχετίζονται, για παράδειγμα, με περιβάλλοντα ανάπτυξης εικονικής μηχανικής, ψηφιακές κλίνες δοκιμών και εργαστήρια, νέα συνεργατικά περιβάλλοντα μάχης, υπερυπολογιστική, τεχνητή νοημοσύνη (TN) και συναφείς προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες για τον αμυντικό τομέα (π.χ. ψηφιακό ναυπηγείο· ψηφιακό μοντέλο, ή ψηφιακό δίδυμο, στρατιωτικών συστημάτων).

Στον τομέα των **κρίσιμων πρώτων υλών (CRM)**, οι στηριζόμενες επενδύσεις μπορούν να περιλαμβάνουν έργα και δικαιούχους που συμβάλλουν στην αύξηση της αυτονομίας και της ανθεκτικότητας της Ένωσης όσον αφορά τα βιομηχανικά οικοσυστήματα για την ηλεκτροκίνηση, τους συσσωρευτές, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τα φάρμακα, τις ψηφιακές εφαρμογές και την άμυνα. Οι επενδυτικοί τομείς προτεραιότητας που συνδέονται με τις κρίσιμες πρώτες ύλες μπορούν να περιλαμβάνουν ανάπτυξη μαγνητών, ανάκτηση σπάνιων γαιών από χρησιμοποιημένους μαγνήτες, εξευγενισμό σπάνιων γαιών, πρωτογενή μεταλλεύματα και ανακυκλωμένα απόβλητα εξόρυξης (βωξίτη, σιδηρομεταλλεύματα, απόβλητα άνθρακα). Στο μέλλον, ενδέχεται να προκύψουν άλλες ανάγκες κρίσιμων πρώτων υλών.

Για να διασφαλιστεί ο **ασφαλής και βιώσιμος εφοδιασμός σε τρόφιμα**, μπορούν να στηριχθούν συναφείς επενδύσεις, για παράδειγμα, στις μεταφορές, στην εφοδιαστική, στις αποκεντρωμένες υποδομές της αλυσίδας τροφίμων και η δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών στον τομέα του εφοδιασμού σε τρόφιμα.

6.1.2. Χαρακτηριστικά δυνητικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους βιώσιμων υποδομών θα προσφέρει χρηματοδότηση υπό μορφή χρέους υψηλής και μειωμένης εξασφάλισης, εγγυήσεων, κάθε άλλη μορφή χρηματοδότησης ή πιστωτικής ενίσχυσης, χρηματοδότησης με ίδια και οιονεί ίδια κεφάλαια. Θα αποσκοπεί στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση επιλέξιμων έργων και επιχειρήσεων. Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα πρέπει να είναι διαθέσιμα οριζόντια στους διάφορους τομείς που καλύπτονται από το εν λόγω σκέλος πολιτικής ή μπορούν να διατεθούν σε συγκεκριμένες προτεραιότητες πολιτικής, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο θεματικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων.

Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα πρέπει να αναπτύσσονται με βάση την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων πολιτικής και τις ανάγκες της αγοράς.

6.1.2.1. Χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές που πρέπει να συμμετέχουν

α) για τη χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια:

Μπορεί να χρησιμοποιείται οποιοσδήποτε τύπος χρηματοοικονομικού διαμεσολαβητή, συμπεριλαμβανομένων εθνικών αναπτυξιακών τραπεζών ή ιδρυμάτων και άλλων δημόσιων διαμεσολαβητών, εμπορικών τραπεζών, εταιρειών εγγυήσεων, διαφοροποιημένων κεφαλαίων επενδύσεων μέσω ομολογιών που παρέχουν χρηματοδότηση υψηλής αλλά και μειωμένης εξασφάλισης, και εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης, ο οποίος είναι σε θέση να παρέχει χρηματοδότηση στους τομείς που καλύπτει το σκέλος βιώσιμων υποδομών, σε πλήρη συμμόρφωση με την ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και με τις σχετικές απαιτήσεις του δημοσιονομικού κανονισμού.

β) για τη χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια:

Μπορούν να χρησιμοποιούνται δημόσιοι ή ιδιωτικοί χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές ή οντότητες που πρόκειται να συσταθούν, ταμεία συμμετοχών σε επενδυτικά ταμεία, ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια, εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου, φορείς συνεπένδυσης, εταιρείες επιχειρηματικών δανειακών κεφαλαίων, που είναι σε θέση να παρέχουν χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια στους τομείς που καλύπτει το σκέλος βιώσιμων υποδομών, σε πλήρη συμμόρφωση με την ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και με τη σχετική απαίτηση του δημοσιονομικού κανονισμού.

Οι διαχειριστές, σύμβουλοι ή άλλα παρόμοια πρόσωπα που συνδέονται με τους εν λόγω διαμεσολαβητές (συμπεριλαμβανομένων των νέων διαχειριστών ή συμβούλων) πρέπει να αποδεικνύουν την ικανότητα και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την πραγματοποίηση τέτοιων επενδύσεων στους τομείς του σκέλους βιώσιμων υποδομών στους οποίους προτίθενται να επενδύσουν, την ικανότητα άντλησης κεφαλαίων και προσέλκυσης ιδιωτικών κεφαλαίων, καθώς και την ικανότητα παραγωγής κερδών, που θα προσέλκυαν περισσότερες ιδιωτικές επενδύσεις σε αυτή την κατηγορία στοιχείων ενεργητικού.

6.1.2.2. Στοχευόμενοι τελικοί αποδέκτες

Το σκέλος βιώσιμων υποδομών επικεντρώνεται στη στήριξη επενδύσεων σε υποδομές και συναφή εξοπλισμό που υλοποιούνται, μεταξύ άλλων, από:

- α) αυτόνομους φορείς υλοποίησης·
- β) ιδιωτικές, κρατικές και ημικρατικές επιχειρήσεις·
- γ) φορείς ειδικού σκοπού.

6.1.2.3. Γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα

Τα γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα πρέπει να αποσκοπούν στη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για μεμονωμένα έργα ή ομαδοποιημένα μικρότερα έργα, μέσω χρηματοδότησης που παρέχεται άμεσα ή έμμεσα (για παράδειγμα μέσω επενδυτικών φορέων) από τους εταίρους υλοποίησης.

Τα γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα μπορούν να στηρίζουν ένα διαφοροποιημένο φάσμα τελικών αποδεκτών, με διαφορετικά προφίλ κινδύνου, όπως τα ακόλουθα:

- α) έργα από ρυθμιζόμενες οντότητες σε εταιρική βάση ή χωρίς δικαίωμα αναγωγής, συμπεριλαμβανομένων ΣΔΙΤ (π.χ. υπηρεσίες κοινής ωφέλειας στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών, των αποβλήτων, της ύδρευσης και της αποχέτευσης και διαχειριστές μεγάλων υποδομών) ή από κρατικές ή ημικρατικές επιχειρήσεις, οι οποίες παρουσιάζουν συνήθως χαμηλό κίνδυνο.
- β) έργα από μη ρυθμιζόμενες οντότητες σε εταιρική βάση ή χωρίς δικαίωμα αναγωγής, συμπεριλαμβανομένων ΣΔΙΤ (π.χ. παραγωγή ενέργειας, αποθήκευση ενέργειας, ενεργειακή απόδοση για ενεργοβόρες βιομηχανίες, παραχωρησιούχοι αυτοκινητοδρόμων, φορείς εκμετάλλευσης αερολιμένων/λιμενικών τερματικών σταθμών και σιδηροδρόμων, πράσινη ναυτιλία, ευρυζωνικές και διαστημικές υποδομές) τα οποία παρουσιάζουν συνήθως μέτριο έως υψηλό κίνδυνο.
- γ) ανάπτυξη έργων για την υποστήριξη δημόσιων αγαθών, συμπεριλαμβανομένων έργων που αναπτύσσονται από ΜΜΕ στους τομείς της ηλεκτροκίνησης, της ενεργειακής απόδοσης, του φυσικού κεφαλαίου ή λύσεων που βασίζονται στη φύση από τοπικές αρχές ή επενδυτές του φιλανθρωπικού τομέα, καθώς και του διαστήματος, που παρουσιάζουν συνήθως υψηλό κίνδυνο.
- δ) χαρτοφυλάκια συναλλαγών σε τομείς όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για τα νοικοκυριά ή τις ΜΜΕ, ενίσχυση του οικολογικού προσανατολισμού των κινητών στοιχείων ενεργητικού.

Για χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης:

Η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να παρέχεται για χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες, μεταξύ άλλων με τις ακόλουθες μορφές:

- α) δάνεια πλήρους εξασφάλισης, ομόλογα, συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης και πιστωτικά όρια, συμπεριλαμβανομένου εξασφαλισμένου χρέους για έργα με περιορισμένο δικαίωμα αναγωγής·
- β) δάνεια μειωμένης εξασφάλισης, μεταξύ άλλων υπό μορφή ενδιάμεσης χρηματοδότησης·
- γ) εγγυήσεις (χρηματοδοτούμενες ή μη) σε τρίτους χρηματοδότες και άλλες ρυθμίσεις επιμερισμού του κινδύνου με χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές·
- δ) πιστωτική ενίσχυση για νέες επενδύσεις (σε ομόλογα έργου, τραπεζικά δάνεια ή συνδυασμό των δύο), μεταξύ άλλων με τη μορφή προϊόντων μειωμένης εξασφάλισης.

Η χρηματοδότηση μειωμένης εξασφάλισης μπορεί επίσης να χρησιμοποιείται για τη μόχλευση ιδιωτικής χρηματοδότησης και τη διαφοροποίηση από τραπεζική χρηματοδότηση σε χρηματοδότηση από τις κεφαλαιαγορές.

Η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη χρηματοπιστωτικών προϊόντων που υποστηρίζουν τη χρήση πράσινων ομολόγων.

6.1.2.4. Θεματικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα

Η στήριξη από θεματικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα, μεταξύ άλλων, θα αφορά:

- α) στον τομέα των μεταφορών, έργα υψηλού κινδύνου σχετικά με τη βιώσιμη κινητικότητα, έξυπνες και ασφαλέστερες μεταφορές.

- β) στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ειδικές δραστηριότητες υψηλού κινδύνου, όπως:
- i) εξατομικευμένες καινοτόμες εγγυήσεις στο πλαίσιο της συνιστώσας κράτους μέλους με στόχο τη μείωση του κόστους κεφαλαίου για επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στο εν λόγω κράτος μέλος·
 - ii) προϊόντα εγγυήσεων υψηλού κινδύνου για την προώθηση της αγοράς εταιρικών συμβάσεων αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, που συμβάλλουν στη εξασφάλιση αυξημένων επιπέδων μακροπρόθεσμης ιδιωτικής χρηματοδότησης για επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας·
 - γ) στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης, ειδικές δραστηριότητες υψηλού κινδύνου, όπως:
 - i) κτίρια κατοικιών: το μέσο εγγυήσεων μπορεί να συνδυάζεται με επιχορηγήσεις για την αποδέσμευση ιδιωτικής χρηματοδότησης και την παροχή κινήτρων προς τα νοικοκυριά για την κάλυψη του σημαντικού χρηματοδοτικού κενού στην ανακαίνιση και την αναδιαμόρφωση οικιστικών κτιρίων, ιδίως στις ριζικές ανακαινίσεις·
 - ii) συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης και εταιρείες ενεργειακών υπηρεσιών (EEY): μέσο εγγυήσεων και ανανεώσιμο κεφάλαιο για τις EEY με σκοπό την αντιμετώπιση των φραγμών και την αποδέσμευση χρηματοδότησης για την ανάπτυξη συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης για έργα ενεργειακής απόδοσης·
 - iii) ανεξάρτητα από τον τελικό αποδέκτη, πιστωτική ενίσχυση σε σχέση με πράσινα ομόλογα για την προσέλκυση θεσμικών επενδυτών για νέα χρηματοδότηση της ενεργειακής απόδοσης και, παράλληλα, προώθηση της επέκτασης του σημερινού περιορισμένου μεγέθους της αγοράς πράσινων ομολόγων·
 - δ) στο πλαίσιο της μετάβασης σε έξυπνες λύσεις και του εκσυγχρονισμού των υποδομών ηλεκτρικής ενέργειας, έργα που προωθούν:
 - i) νέα επιχειρηματικά μοντέλα για την ανάπτυξη πηγών ευελιξίας, όπως η απόκριση ζήτησης και η αποθήκευση ενέργειας·
 - ii) αποκεντρωμένες και μικρής κλίμακας πηγές ενέργειας που αναπτύσσονται από νεοεισερχόμενους φορείς και ενεργειακές κοινότητες σε νέες αγορές·
 - ε) έργα για την προώθηση τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στην αγορά: έργα που περιλαμβάνουν τη δέσμευση, τη μεταφορά, την αποθήκευση και/ή τη χρήση διοξειδίου του άνθρακα και σχετίζονται με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τη θέρμανση ή την ψύξη, τα αέρια χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών (όπως το υδρογόνο) ή τις βιομηχανικές διεργασίες, την αποθήκευση ενέργειας, καθώς και μονάδες βιοενέργειας και εγκαταστάσεις μεταποίησης που διευκολύνουν την ενεργειακή μετάβαση και την υποκατάσταση προϊόντων υψηλής έντασης άνθρακα·
 - στ) έργα βιώσιμων πράσινων επενδύσεων υψηλού κινδύνου ή πρόγραμμα για την προώθηση μιας συνολικής προσέγγισης με βάση το φυσικό κεφάλαιο όσον αφορά την προστασία και την αποκατάσταση του περιβάλλοντος και τη διαχείριση της μετάβασης προς μια κυκλική, αποδοτική ως προς τους πόρους και χαμηλών εκπομπών βιοοικονομία και την ενίσχυση των απορροφήσεων άνθρακα·
 - ζ) στον ψηφιακό τομέα, έργα υψηλού οικονομικού κινδύνου, ιδίως ανάπτυξη συνδεσιμότητας σε λευκές και γκριζές περιοχές (δηλαδή χωρίς άμεση εμπορική βιωσιμότητα) ή έργα που παρουσιάζουν σημαντική τεχνολογική πρόοδο (π.χ. όχι οριακές αναβαθμίσεις, αλλά ανάπτυξη τεχνολογιών τελευταίας γενιάς, συμπεριλαμβανομένης της εγκατάστασης βιώσιμων δικτύων και υποδομών δεδομένων)·
 - η) χαρτοφυλάκια υψηλού κινδύνου στους τομείς της ενεργειακής απόδοσης, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενίσχυσης του οικολογικού προσανατολισμού των κινητών στοιχείων ενεργητικού·
 - θ) στον διαστημικό τομέα, έργα υψηλού κινδύνου ή έντασης κεφαλαίου που συνδέονται με διαστημικές υποδομές και συναφείς υπηρεσίες, καθώς και νέες ιδέες για διαστημικές υποδομές και λύσεις, στο διάστημα και στο έδαφος.

6.2. Σκέλος έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης

6.2.1. Τομείς πολιτικής της παρέμβασης

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης (RID) διευκολύνει και επιταχύνει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση για έργα, φορείς υλοποίησης, επιχειρήσεις και άλλες καινοτόμες οντότητες στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας (E&K) και προωθεί τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, των αγορών και των κρατών μελών σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο β) και το άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού InvestEU. Σύμφωνα με τον στόχο του InvestEU για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας της Ένωσης, το σκέλος έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης θα έχει επιστημονικό, τεχνολογικό, οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο, ενισχύοντας την επιστημονική και τεχνολογική βάση της Ένωσης με απώτερο στόχο την υλοποίηση των στρατηγικών προτεραιοτήτων της Ένωσης και την παροχή στήριξης για την αναβάθμιση καινοτόμων εταιρειών και την εισαγωγή των τεχνολογιών στην αγορά. Οι επενδύσεις στο πλαίσιο του σκέλους έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης θα παράσχουν στην Ευρώπη τα μέσα για να αναπτύξει ανθεκτικότητα σε βασικούς βιομηχανικούς τομείς.

Οι επιλέξιμοι τομείς για χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες στο πλαίσιο του σκέλους έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης παρατίθενται στο παράρτημα II του κανονισμού InvestEU, και ιδίως στα σημεία 5 και 6. Όλοι οι άλλοι σχετικοί τομείς για χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα II του κανονισμού InvestEU, όπως στα σημεία 13 και 14, και εμπίπτουν στις δραστηριότητες έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης είναι επίσης επιλέξιμοι για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του σκέλους έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης. Οι τομείς αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, δραστηριότητες έρευνας, ανάπτυξης προϊόντων, επίδειξης, καινοτομίας και ψηφιοποίησης στους τομείς της ενέργειας, της ενεργοβόρας βιομηχανίας, του περιβάλλοντος, της γαλαζίας οικονομίας, της ναυτιλίας, των μεταφορών, της υγείας, των βιοεπισημών, της βιοτεχνολογίας, των γεωργικών προϊόντων διατροφής, της άμυνας, του διαστήματος, καθώς και στον πολιτιστικό και δημιουργικό τομέα. Μπορεί να δοθεί προτεραιότητα στους επιλέξιμους τομείς σύμφωνα με το τμήμα 2.3.2.1 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών για τις επενδύσεις.

Το επενδυτικό πεδίο του σκέλους καλύπτει δραστηριότητες έρευνας, καινοτομίας, επίδειξης και ψηφιοποίησης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων που σχετίζονται με την προώθηση νέων προϊόντων και τεχνολογιών στην αγορά, οι οποίες έχουν περάσει το στάδιο της έρευνας και ανάπτυξης (E & A), καθώς και καινοτόμες διεργασίες ή οργανωτικές καινοτομίες, συμπεριλαμβανομένων νέων και καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων. Περιλαμβάνει επίσης χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες στον τομέα της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας σε πραγματικό σύστημα, που έχει αποδειχθεί σε επιχειρησιακό περιβάλλον ⁽⁹¹⁾.

Η E & A ορίζεται ως η συστηματική εργασία που εκτελείται με σκοπό την αύξηση των αποθεμάτων γνώσεων και την επινόηση νέων εφαρμογών των ήδη διαθέσιμων γνώσεων. Η δραστηριότητα πρέπει να είναι καινοφανής, δημιουργική, αβέβαιη ως προς το αποτέλεσμα της και να ακολουθεί συστηματικές, μεταβιβάσιμες και αναπαραγωγίμες μεθόδους ⁽⁹²⁾.

Η καινοτομία αναφέρεται στα καινοτόμα προϊόντα, τις καινοτόμες διεργασίες και την οργανωτική καινοτομία, και περιλαμβάνει την ανάπτυξη, την επίδειξη, την υλοποίηση, την εμπορική εκμετάλλευση και την υιοθέτηση ενός νέου ή σημαντικά βελτιωμένου προϊόντος ή διεργασίας (συμπεριλαμβανομένου του επιχειρηματικού μοντέλου) ή υπηρεσίας, που δημιουργεί καταναλωτική και/ή κοινωνική αξία.

Η ψηφιοποίηση αφορά τον τομέα E&K, την επίδειξη, τη δοκιμή, την ανάπτυξη και την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών και υπηρεσιών και τις επενδύσεις που συμβάλλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, των βιομηχανιών και των τομέων δημόσιου συμφέροντος της Ένωσης.

Επιπλέον, η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης θα έχει ως στόχο να συμβάλει ουσιαστικά στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, στοχεύοντας σε έργα με κλιματικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Μεταξύ άλλων, το σκέλος αυτό μπορεί να στοχεύει σε έργα που αποσκοπούν στην αποφυγή ή τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της ρύπανσης από ενεργοβόρες βιομηχανίες και από την ψηφιακή οικονομία, καθώς και την αποδοτική χρήση των υλικών τους. Θα στοχεύει σε έργα που χρησιμοποιούν ψηφιακές τεχνολογίες, υπηρεσίες και λύσεις για την αποφυγή ή τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, της ρύπανσης και των αποβλήτων σε άλλους τομείς της οικονομίας, που περιλαμβάνουν (μεταξύ άλλων) τη βιομηχανία, τις μεταφορές, την ενέργεια και τη γεωργία. Θα παρέχεται επίσης στήριξη για επενδύσεις με σημαντική συμβολή στην κυκλική οικονομία, ιδίως σε βασικούς τομείς που χρησιμοποιούν τους περισσότερους πόρους και έχουν υψηλό δυναμικό κυκλικότητας.

Οι επενδύσεις στο διαστημικό οικοσύστημα μπορούν να υποστηρίξουν τους στόχους της «διαστημικής στρατηγικής για την Ευρώπη» για τη μεγιστοποίηση των οφελών για την κοινωνία και την οικονομία της Ένωσης, στοχεύοντας σε έργα τα οποία: i) επιταχύνουν την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών και υπηρεσιών που βασίζονται σε διαστημικά δεδομένα· ii) ενσωματώνουν διαστημικά δεδομένα και υπηρεσίες σε καινοτόμα προϊόντα σε άλλα τμήματα της αγοράς, π.χ. αυτόνομα οχήματα ή δίκτυα συνδεσιμότητας· και iii) κλιμακώνουν την εμπορική ανάπτυξη και κατασκευή διαστημικής τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στο διάστημα ⁽⁹³⁾.

Το σκέλος έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης μπορεί επίσης να συμβάλει στην ανάπτυξη της αμυντικής βιομηχανίας, ιδίως μέσω της στήριξης εταιρειών που συμμετέχουν σε έργα καινοτομίας στον τομέα της άμυνας και στενά συνδεδεμένων τεχνολογιών διπλής χρήσης, καθώς και μέσω της στήριξης της αλυσίδας εφοδιασμού του αμυντικού τομέα.

Το σκέλος έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης θα παρέχει επίσης στήριξη στις προτεραιότητες πολιτικής της Ένωσης που καθορίζονται σε άλλα προγράμματα, όπως το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη», το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», το ευρωπαϊκό διαστημικό πρόγραμμα, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης κ.λπ.

Το σκέλος έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης μπορεί επίσης να διοχετεύει κονδύλια από τομεακά προγράμματα, όπως το Ταμείο Καινοτομίας που συστάθηκε στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) και άλλα ενωσιακά και εθνικά προγράμματα και ταμεία. Οι επενδύσεις αυτές μπορούν να συνδυάζονται με χρηματοδότηση που παρέχεται από προγράμματα της ΕΕ ή προγράμματα στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής (επιμερισμένη διαχείριση) ή εθνικά προγράμματα.

⁽⁹¹⁾ Επίπεδα τεχνολογικής ετοιμότητας.

⁽⁹²⁾ OECD, Frascati Manual 2015 - Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development, σ. 44-45, https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/frascati-manual-2015_9789264239012-en.

⁽⁹³⁾ Σύμφωνα με την τελευταία επικαιροποίηση του καταλόγου δράσεων σχετικά με τη διαστημική τεχνολογία ζωτικής σημασίας για ανεξάρτητη ευρωπαϊκή στρατηγική που καταρτίζεται από την κοινή ομάδα δράσης της Επιτροπής, του ΕΟΔ και του ΕΟΑ.

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης αναμένεται να προσθέσει αξία πολιτικής παρέχοντας πρόσβαση σε χρηματοδότηση για έρευνα, καινοτομία και ψηφιοποίηση σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) προώθηση επενδύσεων στην Ε&Κ για την ενίσχυση της επιστημονικής και τεχνολογικής βάσης της Ένωσης, την επιτάχυνση του βιομηχανικού μετασχηματισμού, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε βασικές τεχνολογίες, και υλοποίηση των στόχων και των αποστολών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»
- β) στήριξη για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης·
- γ) στήριξη έργων ψηφιοποίησης και καινοτομίας που αυξάνουν τη διαλειτουργικότητα και αντιμετωπίζουν ανισότητες σε επίπεδο ψηφιοποίησης και καινοτομίας μεταξύ των κρατών μελών, των επιχειρήσεων και των τομέων·
- δ) προώθηση της ανάπτυξης και της εφαρμογής στρατηγικών ψηφιακών ικανοτήτων και τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων ψηφιακών λύσεων κυβερνοασφάλειας που οδηγούν σε καινοτόμα και μη δοκιμασμένα επιχειρηματικά μοντέλα για την αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων (π.χ. ψηφιακές λύσεις βιωσιμότητας) και συμβάλλουν στην ανθεκτικότητα, την κυκλικότητα και την αυτονομία·
- ε) στήριξη επενδύσεων σε προϊόντα, τεχνολογίες, λύσεις ή επιχειρηματικά μοντέλα που αποφέρουν περιβαλλοντικά και κλιματικά οφέλη σε σύγκριση με εναλλακτικές λύσεις, συμβάλλοντας στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων·
- στ) στήριξη των επενδύσεων που ενέχουν κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένων των διασυννοριακών επενδύσεων, που συνδέονται με την τεχνολογία, την αγορά, την επίδειξη, την εφαρμογή και την επιχειρηματική δραστηριότητα, οι οποίες συνεπάγονται υψηλότερο κίνδυνο λόγω της αβεβαιότητας ως προς την επιτυχή έκβασή τους ή ως προς το τελικό οικονομικό όφελος για την οικεία οντότητα·
- ζ) προώθηση πράξεων πρόωγης επίδειξης για τις οποίες οι ιδιώτες επενδυτές είναι απρόθυμοι να αναλάβουν κινδύνους, αντιμετωπίζοντας απρόβλεπτες αποδόσεις ή αστάθεια της αγοράς·
- η) προώθηση πράξεων που κινητοποιούν ιδιωτικές επενδύσεις στην έρευνα, την καινοτομία και την ψηφιοποίηση για την επίτευξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ·
- θ) προώθηση της μεταφοράς και της κλιμάκωσης των αποτελεσμάτων της Ε&Κ και των τεχνολογιών στην αγορά και στήριξη για τη βιομηχανική τους αξιοποίηση, προς υποστήριξη των φορέων της αγοράς και της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων·
- ι) στήριξη επενδύσεων Ε&Κ από ερευνητικά ιδρύματα, πανεπιστήμια και ερευνητικούς οργανισμούς, που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του προγράμματος Erasmus+ και ενισχύουν τις διασυνδέσεις μεταξύ παρόχων υπηρεσιών E & A (ακαδημαϊκά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα κ.λπ.) και επιχειρήσεων·
- ια) στήριξη ταχέως αναπτυσσόμενων καινοτόμων εταιρειών που αναζητούν χρηματοδότηση για την εμπορική εκμετάλλευση καινοτομιών που έχουν ήδη καταστεί τεχνικά και οικονομικά εφικτές·
- ιβ) εξασφάλιση οικονομιών κλίμακας και συμπλήρωση των εθνικών, διαπεριφερειακών και περιφερειακών επενδύσεων στην έρευνα, καινοτομία και ψηφιοποίηση, συμπεριλαμβανομένης της υιοθέτησης νέων προϊόντων, τεχνολογιών ή επιχειρηματικών μοντέλων σε όλες τις περιφέρειες των κρατών μελών·
- ιγ) στήριξη θεματικών επενδυτικών πλατφορμών και άλλων καινοτόμων χρηματοπιστωτικών προϊόντων (με κατάλληλη συνεκτίμηση των οικονομιών κλίμακας)· ή
- ιδ) προώθηση εναλλακτικών και καινοτόμων λύσεων χρηματοδότησης, όπως η πληθοχρηματοδότηση, οι επιχειρηματικοί άγγελοι και η επιχειρηματική φιλανθρωπία, που επιδιώκουν τη μεταφορά βέλτιστων πρακτικών μεταξύ χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών με σκοπό την ενθάρρυνση της εμφάνισης ενός ευρέος φάσματος προϊόντων για δραστηριότητες έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης.

Οι δράσεις που ορίζονται στα στοιχεία α) έως ιδ) του δωδέκατου εδαφίου του παρόντος τμήματος 6.2.1 μπορούν να συμπληρώνονται από:

- α) συλλογή δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με ανεπάρκειες ή καταστάσεις μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων στην αγορά έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης, παρακολούθηση των τεχνολογικών και βιομηχανικών αλλαγών, εντοπισμό αναδυόμενων στρατηγικών αξιακών αλυσίδων για το μέλλον και δημοσιοποίηση των εν λόγω πληροφοριών· και
- β) παροχή τεχνικής βοήθειας και βελτίωση της τραπεζικής ελκυστικότητας των έργων έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης σε διάφορους τομείς.

6.2.1.1. Στρατηγικές επενδύσεις στο πλαίσιο του σκέλους έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης

Οι στρατηγικές επενδύσεις στο πλαίσιο του σκέλους έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης μπορούν να υποστηρίξουν τη **βιομηχανική ανάπτυξη τεχνολογιών που προέρχονται αποδεδειγμένα από την ΕΕ, να προωθούν τις αγορές τους και να συμβάλλουν ώστε η βιομηχανία της ΕΕ να καταστεί πρωτοπόρος σε παγκόσμιο επίπεδο** σύμφωνα με τους στόχους της «νέας βιομηχανικής στρατηγικής για την Ευρώπη»⁽⁹⁴⁾ και των υποκείμενων τομεακών στρατηγικών, όπως της ψηφιακής στρατηγικής («Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης»⁽⁹⁵⁾), της «Λευκής Βίβλου για την τεχνητή νοημοσύνη»⁽⁹⁶⁾, της «ευρωπαϊκής στρατηγικής για τα δεδομένα»⁽⁹⁷⁾ (συμπεριλαμβανομένων κοινών ευρωπαϊκών χώρων δεδομένων, για παράδειγμα, για την υγεία και για τον χρηματοοικονομικό τομέα) και της «ευρωπαϊκής στρατηγικής για τα εμβόλια»⁽⁹⁸⁾. Πρέπει να στοχεύουν στη βιομηχανική αναβάθμιση και κατασκευή αυτών των γενικής εφαρμογής, μετασχηματιστικών, πράσινων και ψηφιακών τεχνολογιών και καινοτομιών στους τομείς που καλύπτονται από το εν λόγω σκέλος και έχουν περάσει το στάδιο της έρευνας, της καινοτομίας και της επίδειξης.

Μπορεί να παρέχεται στήριξη για επενδύσεις σε **εγκαταστάσεις ανακύκλωσης και μεταποίησης για την παραγωγή εξαρτημάτων και συσκευών ΤΠΕ στην Ένωση** που συμβάλλουν στην καινοτομία, τη βιωσιμότητα, την ανθεκτικότητα και την αυτονομία της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ΤΠΕ και των υποτομέων της και των αξιακών αλυσίδων της. Τα εν λόγω έργα μπορούν να αφορούν οποιονδήποτε από τους ακόλουθους τομείς κατασκευής ΤΠΕ: ηλεκτρονικά εξαρτήματα (ημιαγωγούς και μικροεπεξεργαστές), ηλεκτρονικούς υπολογιστές και περιφερειακό εξοπλισμό, εξοπλισμό επικοινωνιών, ηλεκτρονικά είδη ευρείας κατανάλωσης, μαγνητικά και οπτικά μέσα, ηλεκτρονικό και τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό και εξαρτήματα, λογισμικό, προγραμματισμό, επεξεργασία δεδομένων, φιλοξενία δεδομένων και συναφείς δραστηριότητες και άλλα.

Στον τομέα της **υγειονομικής περιθαλψής**, οι στηριζόμενες πράξεις πρέπει να στοχεύουν σε νέα αποτελεσματικά και προσιτά προϊόντα υγειονομικής περιθαλψής, που περιλαμβάνουν έρευνα, καινοτομία και ψηφιοποίηση και παρασκευή φαρμάκων, εμβολίων, ιατροτεχνολογικών προϊόντων, διαγνωστικών μέσων και φαρμάκων προηγμένης θεραπείας, νέων αντιμικροβιακών ουσιών και καινοτόμων διαδικασιών ανάπτυξης που αποφεύγουν τις δοκιμές σε ζώα, καθώς και στην ανταγωνιστικότητα της ενωσιακής φαρμακευτικής βιομηχανίας στο σύνολό της, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής χημικών ουσιών και δραστικών φαρμακευτικών συστατικών.

Στον τομέα της **άμυνας**, των τεχνολογικών και/ή παραγωγικών επενδύσεων (π.χ. εκσυγχρονισμός, ψηφιοποίηση και επέκταση υφιστάμενων ή δημιουργία νέων παραγωγικών ικανοτήτων), τα έργα μπορεί να αφορούν στρατηγικούς τομείς, όπου οι επενδύσεις θα συμβάλουν στην τεχνολογική και βιομηχανική αυτονομία της αμυντικής βιομηχανίας της Ένωσης και, παράλληλα, στη στρατηγική αυτονομία και την ανθεκτικότητά της. Μπορεί να παρέχεται στήριξη για την ανάπτυξη κρίσιμων και ανατρεπτικών αμυντικών τεχνολογιών από καινοτόμες εταιρείες. Οι επενδύσεις μπορούν επίσης να συμβάλλουν ώστε βασικά έργα που έχουν ήδη λάβει στήριξη για τη φάση E & A, όπως για παράδειγμα στο πλαίσιο του ΕΤΑ και των πρόδρομων προγραμμάτων, να προχωρήσουν επιτυχώς στις επόμενες φάσεις ή να στηριχθούν οι αλυσίδες εφοδιασμού που σχετίζονται με τέτοια έργα.

Τα έργα μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν τη διαφύλαξη και την ανάπτυξη κρίσιμων ικανοτήτων στις αλυσίδες εφοδιασμού του αμυντικού τομέα της Ένωσης σε σχέση με στρατηγικούς τομείς και τη μείωση της εξάρτησης από τρίτες χώρες.

6.2.2. Χαρακτηριστικά δυνητικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων

6.2.2.1. Χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές που πρέπει να συμμετέχουν

α) για τη χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια:

Μπορεί να χρησιμοποιείται οποιοσδήποτε τύπος χρηματοοικονομικού διαμεσολαβητή, συμπεριλαμβανομένων εθνικών αναπτυξιακών τραπεζών ή ιδρυμάτων και άλλων δημόσιων διαμεσολαβητών, εμπορικών τραπεζών, εταιρειών εγγυήσεων, διαφοροποιημένων κεφαλαίων επενδύσεων μέσω ομολογιών που παρέχουν χρηματοδότηση υψηλής αλλά και μειωμένης εξασφάλισης, και εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης, ο οποίος είναι σε θέση να παρέχει χρηματοδότηση στους τομείς που καλύπτει το σκέλος έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης, σε πλήρη συμμόρφωση με την ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και με τις σχετικές απαιτήσεις του δημοσιονομικού κανονισμού.

β) για τη χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια:

Μπορούν να χρησιμοποιούνται δημόσιοι ή ιδιωτικοί χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές ή οντότητες που πρόκειται να συσταθούν, ταμεία συμμετοχών σε επενδυτικά ταμεία, ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια, εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου, φορείς συνεπένδυσης, εταιρείες επιχειρηματικών δανειακών κεφαλαίων, ταμεία επιχειρηματικών αγγέλων, ταμεία μεταφοράς τεχνολογίας, που είναι σε θέση να παρέχουν χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια στους τομείς που καλύπτει το σκέλος έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης, σε πλήρη συμμόρφωση με την ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και με τις σχετικές απαιτήσεις του δημοσιονομικού κανονισμού.

⁽⁹⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μια νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη» [COM(2020) 102 final].

⁽⁹⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης» [COM(2020) 64 final].

⁽⁹⁶⁾ Λευκή Βίβλος για την τεχνητή νοημοσύνη — Ευρωπαϊκή προσέγγιση της αριστείας και της εμπιστοσύνης [COM(2020) 65 final].

⁽⁹⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα» [COM(2020) 66 final].

⁽⁹⁸⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τα εμβόλια κατά της νόσου COVID-19» [COM(2020) 245 final].

Οι διαχειριστές, σύμβουλοι ή άλλα παρόμοια πρόσωπα που συνδέονται με τους εν λόγω διαμεσολαβητές (συμπεριλαμβανομένων των νέων διαχειριστών ή συμβούλων) πρέπει να αποδεικνύουν την ικανότητα και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την πραγματοποίηση τέτοιων επενδύσεων στους τομείς του σκέλους για την έρευνα, την καινοτομία και την ψηφιοποίηση στους οποίους προτίθενται να επενδύσουν, την ικανότητα άντλησης κεφαλαίων και προσέλκυσης ιδιωτικών κεφαλαίων, καθώς και την ικανότητα παραγωγής κερδών, που θα προσέλκυαν περισσότερες ιδιωτικές επενδύσεις σε αυτή την κατηγορία στοιχείων ενεργητικού.

6.2.2.2. Στοχευόμενοι τελικοί αποδέκτες

Το σκέλος RID επικεντρώνεται στη στήριξη δραστηριοτήτων έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης που υλοποιούνται από:

- α) αυτόνομους φορείς υλοποίησης·
- β) ιδιωτικές, κρατικές και ημικρατικές επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων ΜΜΕ και επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης·
- γ) φορείς ειδικού σκοπού·
- δ) πανεπιστήμια, γραφεία μεταφοράς τεχνολογίας και κέντρα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης·
- ε) ερευνητικά κέντρα·
- στ) υποδομές έρευνας και τεχνολογίας·
- ζ) οργανισμούς καινοτομίας και ψηφιοποίησης, επιταχυντές, εκκολαπτήρια επιχειρήσεων, κόμβους, συνεργατικούς σχηματισμούς·
- η) άλλους φορείς υλοποίησης με αντικείμενο την έρευνα, την καινοτομία και την ψηφιοποίηση (π.χ. φυσικά πρόσωπα, ιδρύματα χρηματοδότησης της έρευνας).

Η διαίρεση της αγοράς και ο προσδιορισμός των ομάδων-στόχων θα γίνεται σε τομεακή βάση (σε σχέση με τους τομείς στους οποίους θα υλοποιηθούν οι προτεραιότητες πολιτικής) και βάσει του κύκλου ζωής του έργου ή της επιχείρησης (με βάση την αξιολόγηση της αγοράς).

Οι πράξεις στο πλαίσιο του ταμείου InvestEU που στηρίζονται με συνεισφορά του Ταμείου Καινοτομίας του ΣΕΔΕ τηρούν τους κανόνες επιλεξιμότητας και τα κριτήρια επιλογής που περιλαμβάνονται στο άρθρο 10α παράγραφος 8 της οδηγίας 2003/87/ΕΚ ⁽⁹⁹⁾ και στις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις που εκδίδονται σχετικά με την εν λόγω διάταξη.

6.2.2.3. Γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα

Η στήριξη που χορηγείται στο πλαίσιο του σκέλους έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης θα προσφέρει χρηματοδότηση υψηλής και μειωμένης εξασφάλισης υπό μορφή δανείων ή εγγυήσεων, κάθε άλλης μορφής χρηματοδότηση όπως επιχειρηματικά δανειακά κεφάλαια και χρηματοδοτική μίσθωση ή πιστωτική ενίσχυση, χρηματοδότηση με ίδια και οιονεί ίδια κεφάλαια, προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε χρηματοδότηση για έργα και εταιρείες στον τομέα της έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης. Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα μπορούν να είναι διαθέσιμα οριζόντια στους διάφορους τομείς που καλύπτονται από το σκέλος πολιτικής ή να διατεθούν σε συγκεκριμένες προτεραιότητες στο πλαίσιο θεματικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων.

Η στήριξη από γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα μπορεί, μεταξύ άλλων, να αφορά:

- α) υποδομές έρευνας και τεχνολογίας: υλοποιούμενες από δημόσιους ή ιδιωτικούς ερευνητικούς οργανισμούς (π.χ. ερευνητικά ιδρύματα και πανεπιστήμια), συμπεριλαμβανομένων εγκαταστάσεων που συνδέονται άμεσα με την Ε&Κ και την ψηφιακή δραστηριότητα, όπως εργαστήρια ή κέντρα υπολογιστών υψηλών επιδόσεων.
- β) μεγάλα έργα έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης: βελτίωση της πρόσβασης σε κεφάλαια κινδύνου για έργα έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης μεγάλου μεγέθους που προέρχονται από μεγαλύτερες επιχειρήσεις· ΣΔΠ· και φορείς ειδικού σκοπού ή αυτοτελή έργα.
- γ) καινοτόμες ΜΜΕ, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης για τη στήριξη δραστηριοτήτων έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης που συμβάλλουν στην ανάπτυξη.
- δ) ταχέως αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις με αντικείμενο την έρευνα, την καινοτομία και την ψηφιοποίηση, ερευνητικές και τεχνολογικές υποδομές, επενδύσεις Ε&Κ από δημόσιους ή ιδιωτικούς ερευνητικούς οργανισμούς (όπως ερευνητικά ιδρύματα και πανεπιστήμια) εγκατεστημένους σε κράτη μέλη, των οποίων οι επιδόσεις καινοτομίας ταξινομούνται ως «μέτρες» και «περιορισμένες» στον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία.

α) για χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης

Η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να παρέχεται για χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες, μεταξύ άλλων με τις ακόλουθες μορφές:

- α) άμεση χρηματοδότηση χρέους (συμπεριλαμβανομένων δανείων μειωμένης εξασφάλισης), μη εξασφαλισμένες πιστοδοτήσεις, δάνεια χωρίς εξασφαλίσεις, ενδιάμεση χρηματοδότηση, δάνεια με εξοφλητική προτεραιότητα και πιστωτικά όρια·

⁽⁹⁹⁾ Οδηγία 2003/87/ΕΚ όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/410 (ΕΕ L 76 της 19.3.2018, σ. 3).

- β) (αντ)εγγυήσεις, εγγυήσεις κατά τη χορήγηση δανείων, χρηματοδοτούμενες εγγυήσεις και άλλες ρυθμίσεις επιμερισμού του κινδύνου για καθεστώς εγγυήσεων που εφαρμόζονται από χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές ή εταίρους υλοποίησης·
- γ) άμεσες εγγυήσεις και άλλες ρυθμίσεις επιμερισμού του κινδύνου για χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές ή εταίρους υλοποίησης·
- δ) πιστωτική ενίσχυση για νέες επενδύσεις (σε ομόλογα έργου, τραπεζικά δάνεια ή συνδυασμό των δύο)·
- ε) άμεση επένδυση σε χρηματοοικονομικό διαμεσολαβητή ή από κοινού με αυτόν, που μπορεί να είναι επενδυτικό ταμείο, πρόγραμμα (συν)επενδύσεων ή φορέας ειδικού σκοπού που επενδύει άμεσα ή έμμεσα σε χρέος υψηλής ή μειωμένης εξασφάλισης ή υβριδική χρηματοδότηση με δανειακά-ίδια κεφάλαια.

Η εγγύηση της ΕΕ θα αποσκοπεί στη μείωση των ιδιαίτερων δυσκολιών που αντιμετωπίζουν βιώσιμες οντότητες όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, κυρίως λόγω του εκτιμώμενου υψηλότερου κινδύνου τους ή της έλλειψης επαρκών εξασφαλίσεων ή της περιορισμένης ικανότητας των παρόχων εμπορικής χρηματοδότησης να αξιολογήσουν το υποκείμενο έργο ή το επιχειρηματικό μοντέλο τους.

β) για χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης

Ειδικότερα, οι επενδύσεις με ίδια και οιονεί ίδια κεφάλαια πραγματοποιούνται ως εξής:

- α) άμεση χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια στους τελικούς αποδέκτες·
- β) συνεπενδύσεις και προγράμματα συνεπένδυσης (συμπεριλαμβανομένων επενδυτικών πλατφορμών)·
- γ) ίδια κεφάλαια και εγγυήσεις σε χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές που επενδύουν άμεσα σε οντότητες σε οποιοδήποτε στάδιο της ανάπτυξής τους ή εγγυήσεις σε επενδυτές που επενδύουν στους εν λόγω χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές·
- δ) επενδύσεις και/ή ρυθμίσεις επιμερισμού του κινδύνου σε δομές ταμείων δανειακών κεφαλαίων·
- ε) επενδύσεις σε δομές ταμεία συμμετοχών σε επενδυτικά ταμεία.

6.2.2.4. Θεματικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα

Η στήριξη από θεματικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα μπορεί να αφορά:

- α) θεματικά μέσα χρηματοδότησης με δανειακά κεφάλαια και/ή ίδια κεφάλαια για τομείς όπως:
 - i) καινοτόμα έργα πρώιμης επίδειξης και έργα ψηφιοποίησης σε θεματικούς τομείς υψηλού κινδύνου, όπως η βιομηχανία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, οι μεταφορές, η ενέργεια και το διάστημα·
 - ii) κλινική ανάπτυξη, επικύρωση και είσοδο στην αγορά στον τομέα των λοιμωδών νοσημάτων, των σπάνιων και πολύπλοκων νόσων, των νευροεκφυλιστικών ασθενειών και άλλων·
 - iii) βιώσιμη γαλαξία οικονομία και βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων, π.χ. υδατοκαλλιέργεια και γαλαξία βιοτεχνολογία·
 - iv) συστήματα τροφίμων, βιολογικά συστήματα και ευρύτερη βιοοικονομία·
 - v) κυκλική οικονομία, λύσεις βασισμένες στη φύση και φυσικό κεφάλαιο·
 - vi) κλιματικές τεχνολογίες, υπηρεσίες και προσαρμογή.

Οι θεματικοί τομείς θα επιλεγούν με βάση τις προτεραιότητες πολιτικής και την αξιολόγηση που αναφέρεται στο τμήμα 2.3.2.2 των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών για τις επενδύσεις.

- β) άλλες ρυθμίσεις επιμερισμού του κινδύνου, όπως επενδυτικές πλατφόρμες, για την κινητοποίηση χρηματοδότησης από τρίτους σε συγκεκριμένους τομείς στρατηγικής σημασίας της πολιτικής έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης, συμπληρωματικά και σε συνέργεια με επενδύσεις από τα υφιστάμενα εθνικά, τοπικά και δημόσια συστήματα χρηματοδότησης. Οι πλατφόρμες αυτές πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - i) παρέχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση μέσω δανειακών ή/και συμμετοχικών προϊόντων για έργα σε συγκεκριμένους θεματικούς τομείς και τελούν υπό τη διαχείριση χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών ή διαχειριστών ταμείων που επιλέγονται μέσω διαδικασιών όπως περιγράφεται στο τμήμα 2.3.1·
 - ii) παρέχουν στήριξη για τη συνολική ψηφιοποίηση της βιομηχανίας και των τεχνολογιών της Ένωσης, όπως προβλέπεται στο παράρτημα II σημείο 6 του κανονισμού InvestEU, και σε άλλους επιλέξιμους τομείς·

- iii) στηρίζουν τεχνολογίες, προϊόντα ή επιχειρηματικά μοντέλα που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο λόγω του καινοτόμου τεχνολογικού δυναμικού τους ή επειδή επιδιώκουν τη δημιουργία νέων αγορών ή σημαντικές ανατροπές στην υφιστάμενη αγορά·
- iv) έχουν ως στόχο τη δημιουργία εγκαταστάσεων πρώιμης επίδειξης και βιομηχανικής παραγωγής που αποσκοπούν στην εφαρμογή ρηξικέλευθων και εξαιρετικά καινοτόμων διεργασιών οι οποίες δημιουργούν νέες αγορές ή στην παραγωγή νέων προϊόντων με υψηλό περιεχόμενο καινοτομίας που δημιουργεί νέες αγορές στον συγκεκριμένο τομέα.

6.3. Σκέλος για τις ΜΜΕ

6.3.1. Τομείς πολιτικής που καλύπτει η παρέμβαση

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους για τις ΜΜΕ πρέπει να διευκολύνει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση και τη διαθεσιμότητά της πρωτίστως για τις ΜΜΕ, αλλά και για τις μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης, και να ενισχύει την παγκόσμια ανταγωνιστικότητά τους, σε οποιοδήποτε στάδιο της ανάπτυξής τους, ιδίως για εκείνες που θεωρούνται υψηλού κινδύνου και δεν διαθέτουν επαρκείς εξασφαλίσεις, ιδίως στα αρχικά στάδια ανάπτυξής τους.

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους για τις ΜΜΕ πρέπει επίσης να αποσκοπεί στην παροχή πιο διαφοροποιημένων πηγών χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων των δανείων μειωμένης εξασφάλισης, της χρηματοδότησης με ίδια και οιονεί ίδια κεφάλαια, προκειμένου να ενισχυθεί η ικανότητα των ΜΜΕ και των μικρών επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης να χρηματοδοτούν την ίδρυση, την επέκταση, την ανάπτυξη και τη μεταβίβασή τους, να αντέχουν σε περίπτωση οικονομικής κάμψης και να συμβάλλουν στην ανθεκτικότητα της οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος κατά τη διάρκεια οικονομικής κάμψης ή κλυδωνισμών. Μπορεί να παρέχεται στήριξη για επενδύσεις και κεφάλαια κίνησης, καθώς και για χρηματοδότηση υψηλού κινδύνου από το αρχικό στάδιο έως το στάδιο επέκτασης, ώστε να εξασφαλίζεται τεχνολογική υπεροχή σε καινοτόμους και βιώσιμους τομείς, στοχεύοντας ιδίως ΜΜΕ των οποίων οι δραστηριότητες επικεντρώνονται σε άυλα περιουσιακά στοιχεία λόγω δραστηριοτήτων έρευνας, καινοτομίας και ψηφιοποίησης ή λόγω τομεακών ιδιαιτεροτήτων, όπως στον πολιτιστικό και τον δημιουργικό τομέα ⁽¹⁰⁰⁾. Όπου είναι αναγκαίο, μπορεί να παρέχεται χρηματοδότηση για την εξαγορά μιας επιχείρησης ή τη συμμετοχή εργαζομένων σε μια επιχείρηση. Μπορεί να δοθεί προτεραιότητα στους επιλέξιμους τομείς όπως περιγράφεται στο τμήμα 2.3.2.1 των παρούσων επενδυτικών κατευθυντήριων γραμμών. Τα προϊόντα στο πλαίσιο του σκέλους για τις ΜΜΕ θα αναπτυχθούν σύμφωνα με τις προτεραιότητες και τους τομείς που περιγράφονται στη «Στρατηγική για τις ΜΜΕ με στόχο μια βιώσιμη και ψηφιακή Ευρώπη» ⁽¹⁰¹⁾.

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους για τις ΜΜΕ θα είναι συμπληρωματική προς τις πρωτοβουλίες της Ένωσης που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της Ένωσης Κεφαλαιαγορών.

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους για τις ΜΜΕ αναμένεται να προσθέσει αξία υποστηρίζοντας τη χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια πρωτίστως προς τις ΜΜΕ (καθώς και τις μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης) σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) οι αδυναμίες της αγοράς ή καταστάσεις μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς (όσον αφορά τον όγκο, την κάλυψη ή τη διάθεση ανάληψης κινδύνων ή το χρονοδιάγραμμα) μέσω χρηματοδοτικών μέσων που έχουν συσταθεί σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο· στο πλαίσιο αυτό μπορεί να περιλαμβάνεται η δημιουργία καθεστώτων που παρέχουν αυξημένη αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα ή οικονομίες κλίμακας, καθώς τα κράτη μέλη ενδέχεται να είναι απρόθυμα να δημιουργήσουν με δική τους πρωτοβουλία καθεστώτα στήριξης για λόγους οικονομικής αποδοτικότητας·
- β) επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε σαφώς καθορισμένους υποεξυπηρετούμενους οικονομικούς τομείς (π.χ. σε ορισμένες περιπτώσεις ο πολιτιστικός και ο δημιουργικός τομέας, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των μέσων ενημέρωσης), με στόχο τη συμβολή στην επίτευξη των προτεραιοτήτων πολιτικής της ΕΕ·
- γ) υπάρχει ανάγκη επιτάχυνσης της προσαρμογής των επιχειρήσεων σε σαφώς προσδιορισμένες διαρθρωτικές αλλαγές, με στόχο τη συμβολή στην επίτευξη των προτεραιοτήτων πολιτικής της ΕΕ·
- δ) χρηματοδοτικές λύσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης Κεφαλαιαγορών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προβλέπονται σε διασυνοριακή βάση·
- ε) μεταφορά βέλτιστων πρακτικών σε ολόκληρη την Ένωση (η οποία μπορεί επίσης να περιλαμβάνει την παροχή τεχνικής βοήθειας) μεταξύ χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών με σκοπό την ενθάρρυνση της εμφάνισης ενός ευρέος φάσματος προϊόντων που προσφέρονται για υψηλότερου κινδύνου συναλλαγές χρηματοδότησης ΜΜΕ, κατάλληλες για τις ειδικές ανάγκες χρηματοδότησής τους.

Επιπλέον, η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους για τις ΜΜΕ αναμένεται να προσθέσει αξία πολιτικής με τη στήριξη ταμείων που παρέχουν εξατομικευμένες λύσεις χρηματοδότησης με δανειακά κεφάλαια και χρηματοδότηση με ίδια ή οιονεί ίδια κεφάλαια για ΜΜΕ και για μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) οι χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές συγκεντρώνουν κεφάλαια ή επενδύουν ή παρέχουν χρηματοδότηση σε διασυνοριακή βάση, στηρίζοντας με τον τρόπο αυτό τη διαφοροποίηση των κινδύνων και την προσέλκυση και μεγιστοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων·

⁽¹⁰⁰⁾ Όπως περιγράφεται στο σημείο 8 του παραρτήματος II του κανονισμού InvestEU.

⁽¹⁰¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με Στρατηγική για τις ΜΜΕ με στόχο μια βιώσιμη και ψηφιακή Ευρώπη [COM(2020) 103 final] (τμήμα 4. Βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση).

- β) η επένδυση στηρίζει τη δημιουργία μεγαλύτερων κεφαλαίων που έχουν την ικανότητα να πραγματοποιούν επαρκείς προσόδους ώστε να προσελκύουν ιδιώτες επενδυτές·
- γ) οι αδυναμίες της αγοράς ή καταστάσεις μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς (όσον αφορά τον όγκο, την κάλυψη του σταδίου της ανάπτυξης ή το χρονοδιάγραμμα) μέσω των χρηματοδοτικών μέσων που έχουν συσταθεί σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό μπορεί να περιλαμβάνεται η δημιουργία καθεστώτων που παρέχουν αυξημένη αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα ή οικονομίες κλίμακας, καθώς τα κράτη μέλη ενδέχεται να είναι απρόθυμα να δημιουργήσουν με δική τους πρωτοβουλία καθεστώτα στήριξης για λόγους οικονομικής αποδοτικότητας·
- δ) η παρέμβαση έχει αποτελέσματα επίδειξης ή/και καταλυτικά αποτελέσματα και συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των στόχων της Ένωσης Κεφαλαιαγορών·
- ε) η παρέμβαση αυξάνει τη διαθεσιμότητα αγορακεντρικών και εξατομικευμένων λύσεων χρηματοδότησης για τις ΜΜΕ και τις μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης·
- στ) μεταφορά βέλτιστων πρακτικών σε ολόκληρη την Ένωση με σκοπό την ενθάρρυνση της εμφάνισης νέων διαχειριστών/ομάδων διαχείρισης κεφαλαίων για τη διεύρυνση και την εμπάθυνση της αγοράς επιχειρηματικών κεφαλαίων στην ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό μπορεί να περιλαμβάνεται η στήριξη εναλλακτικών χρηματοδοτικών λύσεων και καινοτόμων λύσεων χρηματοδότησης, όπως η πληθοχρηματοδότηση, οι επιχειρηματικοί άγγελοι και η επιχειρηματική φιλανθρωπία.

6.3.2. Χαρακτηριστικά δυνητικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων

6.3.2.1. Χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές που πρέπει να συμμετέχουν

α) για τη χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια:

Μπορεί να χρησιμοποιείται οποιοσδήποτε τύπος χρηματοοικονομικού διαμεσολαβητή, συμπεριλαμβανομένων εθνικών αναπτυξιακών τραπεζών ή ιδρυμάτων και άλλων δημόσιων διαμεσολαβητών, εμπορικών τραπεζών, εταιρειών εγγυήσεων, διαφοροποιημένων κεφαλαίων επενδύσεων μέσω ομολογιών που παρέχουν χρηματοδότηση υψηλής αλλά και μειωμένης εξασφάλισης, και εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης, με στόχο τη δημιουργία νέων χαρτοφυλακίων για συναλλαγές χρηματοδότησης ΜΜΕ υψηλότερου κινδύνου και/ή μικρών επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης, συμπεριλαμβανομένων εξατομικευμένων συναλλαγών χρηματοδότησης με δανειακά κεφάλαια που στοχεύουν σε υποεξυπηρετούμενους οικονομικούς τομείς, σε πλήρη συμμόρφωση με την ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και με τις σχετικές απαιτήσεις του δημοσιονομικού κανονισμού.

β) για τη χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια:

Μπορούν να χρησιμοποιούνται καθιερωμένοι χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές ή οντότητες που πρόκειται να συσταθούν, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων και των κεφαλαίων ενδιάμεσης χρηματοδότησης, των φορέων συνεπένδυσης, των εταιρειών επιχειρηματικών δανειακών κεφαλαίων, των εταιρειών επιχειρηματικού κεφαλαίου, των ταμείων επιχειρηματικών αγγέλων, των ταμείων συμμετοχών σε επενδυτικά ταμεία, των αμοιβαίων κεφαλαίων τύπου «crossover», που είναι σε θέση να παρέχουν χρηματοδότηση με ίδια και οιονεί ίδια κεφάλαια σε τομείς που καλύπτονται από το σκέλος για τις ΜΜΕ, σε πλήρη συμμόρφωση με την ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και με τις σχετικές απαιτήσεις του δημοσιονομικού κανονισμού.

Οι διαχειριστές, σύμβουλοι ή άλλες παρόμοιες οντότητες που συνδέονται με τους εν λόγω διαμεσολαβητές, στους οποίους περιλαμβάνονται επίσης νέοι διαχειριστές ή σύμβουλοι, πρέπει να αποδεικνύουν την ικανότητα και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την πραγματοποίηση τέτοιων επενδύσεων, την ικανότητα άντλησης κεφαλαίων και προσέλκυσης ιδιωτικών κεφαλαίων, καθώς και τη μελλοντική ικανότητα παραγωγής αποδόσεων, μεταξύ άλλων μέσω μιας υγιούς επενδυτικής στρατηγικής, που θα προσέλκυε περισσότερες ιδιωτικές επενδύσεις σε αυτή την κατηγορία στοιχείων ενεργητικού.

6.3.2.2. Στοχευόμενοι τελικοί αποδέκτες

α) για τη χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια:

Η στήριξη της χρηματοδότησης με δανειακά κεφάλαια θα παρέχεται μέσω διαμεσολαβητών ή απευθείας από τον εταίρο υλοποίησης για τη χρηματοδότηση κυρίως ΜΜΕ, καθώς και μικρών επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης, όπως ορίζονται στον κανονισμό InvestEU, οι οποίες δεν θα λάμβαναν χρηματοδότηση από την αγορά ή δεν θα λάμβαναν στήριξη στον ίδιο βαθμό λόγω, μεταξύ άλλων, του εκτιμώμενου υψηλότερου κινδύνου, της έλλειψης (επαρκών) εξασφαλίσεων ή επειδή η επιχείρηση δραστηριοποιείται σε σαφώς καθορισμένο υποεξυπηρετούμενο οικονομικό τομέα ή συμμετέχει σε δραστηριότητες που υπάγονται στις προτεραιότητες πολιτικής της ΕΕ.

Όπου δικαιολογείται, μπορεί να παρέχεται πιο ειδική στήριξη σε επιχειρήσεις συγκεκριμένου τομέα ή σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομέα ειδικού προσανατολισμού πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της δίκαιης μετάβασης. Στις περιπτώσεις αυτές, θα διατυπώνονται σαφή και αδιαμφισβήτητα κριτήρια επιλεξιμότητας στα αντίστοιχα χρηματοπιστωτικά προϊόντα για καινοτόμες ΜΜΕ και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης. Επιπλέον, οι απαιτήσεις υποβολής επιχειρησιακών εκθέσεων θα καταστήσουν δυνατό τον προσδιορισμό της στήριξης που παρέχεται στον εκάστοτε τομέα ή προσανατολισμό πολιτικής.

β) για τη χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια:

Στο πλαίσιο της συνιστώσας ΕΕ, η στήριξη της χρηματοδότησης με ίδια κεφάλαια θα παρέχεται μέσω διαμεσολαβητών (μεταξύ άλλων μέσω μηχανισμών συνεπένδυσης) σε ΜΜΕ και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης σύμφωνα με τους ορισμούς που περιέχονται στον κανονισμό InvestEU, και πιο συγκεκριμένα στις δραστηριότητες εκείνες οι οποίες θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ που αναφέρονται στο άρθρο 3 του κανονισμού InvestEU.

Η στόχευση μπορεί να γίνεται με βάση την επενδυτική στρατηγική του διαχειριστή του ταμείου που επικεντρώνεται σε τομείς ή δραστηριότητες των προτεραιοτήτων πολιτικής της Ένωσης και με βάση τον κύκλο ζωής της εταιρείας, βάσει αξιολογήσεων της αγοράς.

6.3.2.3. Χαρακτηριστικά των χρηματοπιστωτικών προϊόντων

Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα θα συμπληρώνουν τη χρήση από τα κράτη μέλη των χρηματοδοτικών μέσων για τις ΜΜΕ σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με τις απαιτήσεις προσθετικότητας δυνάμει του παραρτήματος V του κανονισμού InvestEU.

α) για χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης

Η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να παρέχεται για χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις με τη μορφή:

- α) άμεσων δανείων από τον εταίρο υλοποίησης·
- β) αντεγγυήσεων, εγγυήσεων κατά τη χορήγηση δανείων και άλλων ρυθμίσεων επιμερισμού του κινδύνου για καθεστώςτα εγγυήσεων που εφαρμόζονται από χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές ή εταίρους υλοποίησης·
- γ) άμεσων εγγυήσεων και άλλων ρυθμίσεων επιμερισμού του κινδύνου για χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές ή εταίρους υλοποίησης·
- δ) άμεσης επένδυσης σε χρηματοοικονομικό διαμεσολαβητή ή από κοινού με αυτόν, που μπορεί να είναι επενδυτικό ταμείο, πρόγραμμα (συν)επενδύσεων ή φορέας ειδικού σκοπού που επενδύει άμεσα ή έμμεσα σε χρέος με ανώτερη εξοφλητική προτεραιότητα ή σε χρέος μειωμένης εξασφάλισης.

Μέσω των εν λόγω ρυθμίσεων, η εγγύηση της ΕΕ αποσκοπεί στη μείωση των ιδιαίτερων δυσκολιών που αντιμετωπίζουν βιώσιμες επιχειρήσεις κατά την πρόσβαση στη χρηματοδότηση λόγω του εκτιμώμενου υψηλότερου κινδύνου που αντιμετωπίζουν ή της έλλειψης (επαρκών) εξασφαλίσεων. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί με τη στήριξη, μεταξύ άλλων, των ακόλουθων συναλλαγών:

- α) χρηματοδότηση νεοφυών επιχειρήσεων·
- β) συναλλαγές χρηματοδότησης με σημαντικά μειωμένες (ή καθόλου) απαιτήσεις εξασφάλισης (μη εξασφαλισμένες πιστοδοτήσεις)·
- γ) χρηματοδότηση μειωμένης εξασφάλισης·
- δ) συναλλαγές χρηματοδότησης με όρους ή διάρκειες αποπληρωμής που κατά κανόνα δεν παρέχονται από χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές.

Η επιλεξιμότητα της πρότασης ενός χρηματοοικονομικού διαμεσολαβητή για τη δημιουργία χαρτοφυλακίου συναλλαγών χρηματοδότησης θα κρίνεται για κάθε διαμεσολαβητή και, σε περίπτωση άμεσης χρηματοδότησης, για κάθε εταίρο υλοποίησης, σε σχέση με τις υφιστάμενες επιχειρηματικές του δραστηριότητες. Κατ' αρχήν, σκοπός της εγγύησης της ΕΕ είναι ο χρηματοοικονομικός διαμεσολαβητής ή ο εταίρος υλοποίησης να διευρύνει την επιχειρηματική του δραστηριότητα χρηματοδοτώντας συναλλαγές τις οποίες δεν θα είχε χρηματοδοτήσει χωρίς την εγγύηση της ΕΕ λόγω του υψηλότερου προφίλ κινδύνου ενός τέτοιου χαρτοφυλακίου. Σε περίπτωση που ένας χρηματοοικονομικός διαμεσολαβητής διαθέτει ήδη ειδικό προϊόν χρηματοδότησης ΜΜΕ υψηλότερου κινδύνου, αλλά η ικανότητά του να εξυπηρετήσει τη ζήτηση της αγοράς είναι περιορισμένη, η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να στηρίξει τη σημαντική αύξηση του όγκου του εν λόγω προϊόντος χρηματοδότησης ΜΜΕ υψηλότερου κινδύνου.

Οι χρηματοδοτικές συναλλαγές, οι οποίες μπορούν να συμπεριληφθούν στα χαρτοφυλάκια, θα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, επενδυτικά δάνεια, διευκολύνσεις κεφαλαίου κίνησης (συμπεριλαμβανομένων ανακυκλούμενων διευκολύνσεων), διευκολύνσεις χρηματοδότησης του εμπορίου, δάνεια (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είναι ενσωματωμένα σε τρεχούμενο λογαριασμό ή συνδέονται με αυτόν), τραπεζικές εγγυήσεις, συναλλαγές χρηματοδοτικής μίσθωσης, δάνεια μειωμένης εξασφάλισης και δάνεια για την έκδοση χρεωστικών τίτλων πλήρους και μειωμένης εξασφάλισης.

β) για χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης

Η εγγύηση της ΕΕ θα χρησιμοποιηθεί για την εγγύηση επενδύσεων σε ενδιάμεσα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων ταμείων συμμετοχών σε επενδυτικά ταμεία και φορέων συνεπένδυσης που παρέχουν ίδια και οιονεί ίδια κεφάλαια σε ΜΜΕ και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης σε οποιοδήποτε στάδιο της ανάπτυξής τους και ταμεία που παρέχουν χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια σε ΜΜΕ και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης.

Πιθανή ανάπτυξη πρόσθετων προϊόντων:

Το σκέλος για τις ΜΜΕ θα είναι επίσης διαθέσιμο για τη δημιουργία πιλοτικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων για την αντιμετώπιση αδυναμιών της αγοράς και καταστάσεων μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων ή για την προσέλκυση περισσότερων ιδιωτικών επενδύσεων, (π.χ. μέσω της παροχής εγγυήσεων στους επενδυτές). Αυτά τα πιλοτικά καθεστώτα, εάν είναι επιτυχή, μπορούν στη συνέχεια να τεθούν σε εφαρμογή σε πλήρη βάση. Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, με βάση τις εκτιμήσεις της αγοράς, τα εν λόγω πιλοτικά έργα δύνανται να αποκλίνουν από τους όρους που καθορίζονται στα τμήματα 4 και 5 των παρουσών επενδυτικών κατευθυντήριων γραμμών.

6.4. Σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες

6.4.1. Τομείς πολιτικής της παρέμβασης

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες πρέπει να διευκολύνει την ανάπτυξη έργων που ενισχύουν την κοινωνική διάσταση της Ένωσης, όπως τονίζεται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες δίνεται έμφαση στη δημιουργία θετικού κοινωνικού αντικτύπου. Ειδικότερα, οι δράσεις στο πλαίσιο του εν λόγω σκέλους αποσκοπούν στην ανοδική σύγκλιση, τη μείωση των ανισοτήτων, την αύξηση της ανθεκτικότητας και της αποφυγής αποκλεισμών μέσω της προώθησης της απασχόλησης και της ανάπτυξης δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης, των κοινωνικών επιχειρήσεων, της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής ένταξης, της βελτίωσης της υγείας, της ευημερίας και της συνολικής ποιότητας ζωής των πολιτών· την ενίσχυση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων και των διατάξεων για τις δεξιότητες και τη στήριξη της δίκαιης μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Οι δράσεις αποσκοπούν επίσης στην αύξηση της πρόσβασης σε μικροχρηματοδότηση και χρηματοδότηση, καθώς και της διαθεσιμότητάς τους για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, τη στήριξη χρηματοδοτικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις κοινωνικές επενδύσεις, τις ικανότητες και τις δεξιότητες, καθώς και την ανάπτυξη και την εδραίωση αγορών κοινωνικών επενδύσεων στους τομείς που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο δ) του κανονισμού InvestEU. Το σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες θα διευκολύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων και βασικών ικανοτήτων, την αντιστοιχία, την ανάπτυξη και την υψηλότερη αξιοποίηση δεξιοτήτων μέσω της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στον χώρο εργασίας και συναφών δραστηριοτήτων, με σκοπό την επίτευξη των στόχων πολιτικής που ορίζονται στο «Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων»⁽¹⁰²⁾, στη «Σύσταση του Συμβουλίου για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση»⁽¹⁰³⁾, στον «Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης»⁽¹⁰⁴⁾ και στο «σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027»⁽¹⁰⁵⁾.

Οι επιλέξιμοι τομείς για χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες παρατίθενται στο παράρτημα II του κανονισμού InvestEU, και ιδίως στο σημείο 12. Μπορεί να δοθεί προτεραιότητα στους επιλέξιμους τομείς σύμφωνα με το τμήμα 2.3.2.1 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών για τις επενδύσεις.

Στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες θα στηριχθούν η μικροχρηματοδότηση και οι κοινωνικές επιχειρήσεις. Στην περίπτωση της μικροχρηματοδότησης, ως μικροδάνειο (ή μικροπίστωση) νοείται δάνειο ύψους έως 50 000 EUR. Θα ενθαρρυνθεί ιδίως η παροχή στις κοινωνικές επιχειρήσεις επενδυτικών ποσών έως 500 000 EUR, ενώ και μεγαλύτερα ποσά ύψους έως 2 000 000 EUR θα εστιαστούν στην προώθηση της επέκτασής και της αναβάθμισής τους.

Η στήριξη θα περιλαμβάνει επίσης μέτρα για την προώθηση της ισότητας των φύλων και της ισότητας βάσει άλλων λόγων, της κοινωνικής ένταξης, της προσφοράς και της ζήτησης δεξιοτήτων, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και συναφών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης βιώσιμων κοινωνικών υποδομών σε αστικές και αγροτικές περιοχές. Το σκέλος θα στηρίξει επίσης κοινωνικές υποδομές (συμπεριλαμβανομένων των υποδομών υγείας και εκπαίδευσης, καθώς και της κοινωνικής και φοιτητικής στέγασης), έργα που αφορούν την κοινωνική καινοτομία, τις υπηρεσίες υγείας, τη γήρανση και τη μακροχρόνια φροντίδα, την πρόσβαση σε πρόληψη, καινοτόμες θεραπείες και δυνατότητες ηλεκτρονικής υγείας, την ένταξη και την προσβασιμότητα, καθώς και πολιτιστικές και δημιουργικές δραστηριότητες με κοινωνικό στόχο.

Το σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες θα επικεντρωθεί επίσης στην παροχή βιώσιμης και δεοντολογικής χρηματοδότησης για τελικούς αποδέκτες που βρίσκονται αντιμέτωποι με περιορισμούς ή φραγμούς που θίγουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες τους. Θα στοχεύει, ειδικότερα, σε έργα που συνεπάγονται εύλογο βαθμό (μελλοντικής) οικονομικής βιωσιμότητας, αλλά δεν υλοποιούνται (ή δεν υλοποιούνται σε επαρκή βαθμό) από την αγορά λόγω υψηλότερων κινδύνων, έλλειψης εξασφαλίσεων, μη επίτευξης βέλτιστης κλίμακας χωρίς τη στήριξη του δημόσιου τομέα ή λόγω άλλων φραγμών της αγοράς. Τα στηριζόμενα έργα πρέπει να συμβάλλουν στην προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων για την ικανοποίηση μη καλυπτόμενων αναγκών.

⁽¹⁰²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής για το «Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα», COM(2020) 274 final.

⁽¹⁰³⁾ Σύσταση του Συμβουλίου 2020/C 417/01, της 24ης Νοεμβρίου 2020, σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα (ΕΕ C 417 της 2.12.2020, σ. 1).

⁽¹⁰⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025 [COM(2020) 625 final].

⁽¹⁰⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027: Επαναπροσδιορίζοντας την εκπαίδευση και την κατάρτιση για την ψηφιακή εποχή [COM(2020) 624 final].

Οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις θα αποσκοπούν στην παροχή **κοινωνικών υποδομών** και συναφών υπηρεσιών που μπορεί να αφορούν:

- α) την εκπαίδευση και κατάρτιση χωρίς αποκλεισμούς, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και των σχετικών εκπαιδευτικών υποδομών και υπηρεσιών, την εναλλακτική και χωρίς αποκλεισμούς παιδική μέριμνα, τη φοιτητική στέγαση και τον ψηφιακό εξοπλισμό, με δυνατότητα πρόσβασης για όλους, την προώθηση της ψηφιακής επάρκειας από τα πρώτα έτη της εκπαίδευσης, την καθολική ανάπτυξη των ΤΠΕ και την καθολική πρόσβαση σε αυτές σε όλα τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και εργαλεία και πλατφόρμες εξ αποστάσεως πρόσβασης και μάθησης·
- β) την προσιτή κοινωνική στέγαση·
- γ) την υγεία και μακροχρόνια φροντίδα, συμπεριλαμβανομένων των κλινικών, των νοσοκομείων, της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, των οικιακών υπηρεσιών και της φροντίδας σε επίπεδο κοινότητας·
- δ) τα έργα υποδομών υγείας που συμβάλλουν στην ανάπτυξη ενός στρατηγικού και γεωγραφικά ισορροπημένου δικτύου εκσυγχρονισμένων, ψηφιοποιημένων και ανθεκτικών υποδομών πρόληψης και υγειονομικής περίθαλψης, ικανού να διασφαλίζει καθολική πρόσβαση σε υποδομές και υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης ζωτικής σημασίας σε ολόκληρη την ΕΕ. Τα στηριζόμενα έργα μπορούν επίσης να καλύπτουν ειδικές επείγουσες ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης και αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης ⁽¹⁰⁶⁾ μέσω της ανάπτυξης κινητών και επιτόπιων ιατρικών σταθμών ή ιατρικών μεταφορών·
- ε) τη διευκόλυνση των κοινωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε επίπεδο κοινότητας και, όπου είναι εφικτό, με ολοκληρωμένο τρόπο.

Οι κοινωνικές υποδομές, που συνήθως χρηματοδοτούνται από οντότητες του δημόσιου τομέα ή εξαρτώμενες οντότητες, αντιμετωπίζουν σημαντικά χρηματοδοτικά κενά. Οι επιπτώσεις της πανδημίας Covid-19 επιδείνωσαν περαιτέρω τις ανάγκες αυτές.

Οι επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές, κατά την έννοια του παραρτήματος II σημείο 12 στοιχείο δ) του κανονισμού InvestEU, που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση αδυναμιών της αγοράς ή καταστάσεων μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων μπορούν να περιλαμβάνουν πράξεις με οντότητες του δημόσιου τομέα. Σε αυτήν την περίπτωση, σε σύμβαση εγγύησης για την αντιμετώπιση αδυναμιών της αγοράς που αναφέρονται στο παράρτημα V τμήμα Α σημείο 2 στοιχείο στ) του κανονισμού InvestEU μπορεί να συμφωνείται χρηματοπιστωτικό προϊόν προς διάθεση για κοινωνικές υποδομές οι οποίες υλοποιούνται από οντότητες του δημόσιου τομέα στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και τις δεξιότητες. Χρηματοδοτικές και επενδυτικές πράξεις στο πλαίσιο του εν λόγω χρηματοπιστωτικού προϊόντος πληρούν τις απαιτήσεις προσθετικότητας που καθορίζονται στο άρθρο 209 παράγραφος 2 στοιχείο β) του δημοσιονομικού κανονισμού και στο παράρτημα V του κανονισμού InvestEU.

Η συμμόρφωση με τη σχετική ενωσιακή, εθνική ή περιφερειακή κοινωνική νομοθεσία, κατά περίπτωση, είναι απαραίτητη για τη στήριξη των πράξεων στο πλαίσιο του ταμείου InvestEU. Οι παρεμβάσεις θα πρέπει να σέβονται πλήρως την αρχή της επικουρικότητας, συμπληρώνοντας, όπου υπάρχουν, τα εθνικά και περιφερειακά καθεστώτα στήριξης. Κατά περίπτωση, οι υπηρεσίες που παρέχονται από τα στηριζόμενα έργα πρέπει να υλοποιούνται σε τοπικό επίπεδο με βάση την κοινότητα. Όσον αφορά τις υποδομές στον τομέα της υγείας, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη μοντέλων μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στην πρόληψη, την πρωτοβάθμια περίθαλψη και τη φροντίδα που παρέχεται σε επίπεδο κοινότητας, καθώς και σε υπηρεσίες που υποστηρίζουν την ολοκληρωμένη φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο και την ανεξάρτητη διαβίωση, σύμφωνα με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.

⁽¹⁰⁶⁾ Βλέπε, για παράδειγμα το έγγραφο *Overview of Natural and Man-Made Disasters and Risks the European Union may face* (επισκόπηση των κινδύνων φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών που μπορεί να αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση) <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/285d038f-b543-11e7-837e-01aa75ed71a1>

Όσον αφορά τις επενδύσεις σε οικονομικά προσιτή κοινωνική στέγαση, θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην υλοποίηση λύσεων στέγασης που επιδιώκουν τον στόχο της εξόδου των ανθρώπων από τον κοινωνικό αποκλεισμό, οι οποίες λειτουργούν συμπληρωματικά με εθνικά ή περιφερειακά καθεστώτα στήριξης, όπου αυτά υπάρχουν. Για τους σκοπούς των επενδύσεων που στηρίζονται από το ταμείο InvestEU, η οικονομικά προσιτή κοινωνική στέγαση ⁽¹⁰⁷⁾ θα πρέπει να θεωρείται ότι απευθύνεται σε άτομα που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ή σε λιγότερο προνομιούχες κοινωνικές ομάδες ⁽¹⁰⁸⁾, που, λόγω των εισοδηματικών ή κοινωνικών περιορισμών, ζουν σε συνθήκες σοβαρής στέρησης στέγασης ή δεν είναι σε θέση να βρουν κατοικία υπό τους όρους της αγοράς. Όταν απευθύνεται σε άτομα που εμπίπτουν στον ορισμό της ευρωπαϊκής τυπολογίας για την έλλειψη στέγης (ETHOS) και τον αποκλεισμό από τη στέγαση, η παροχή κοινωνικής στέγασης θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να ακολουθεί μια προσέγγιση με γνώμονα τη στέγαση. Οι υποδομές και οι υπηρεσίες θα πρέπει να τηρούν τα ισχύοντα πρότυπα ποιότητας και τις συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών και δεν θα πρέπει να οδηγούν σε διαχωρισμό ή απομόνωση συγκεκριμένων ομάδων.

Πέραν των χρηματοδοτικών λύσεων που παρέχονται από παραδοσιακούς χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές, για την παροχή υπηρεσιών σε είδος, οργανισμοί όπως ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ή πάροχοι υγειονομικών και κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών φροντίδας μπορούν επίσης να επωφελούνται έμμεσα από την εγγύηση της ΕΕ μέσω ενός εταίρου υλοποίησης.

Στο σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη συμμετοχικότητα των **ατόμων που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση** και στην πρόσβαση τους σε ποιοτικές υπηρεσίες, καθώς και στην ένταξη και την **προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία και του γηράσκοντος πληθυσμού**.

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες θα περιλαμβάνει επίσης την παροχή **εκπαίδευσης και κατάρτισης χωρίς αποκλεισμούς, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης, και συναφών υπηρεσιών** που καλύπτουν την αρχική και τη συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση, μεταξύ άλλων για ενήλικες, καθώς και καινοτόμες διεργασίες ή οργανωτικές καινοτομίες, συμπεριλαμβανομένων νέων και καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων. Το σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες θα στηρίξει επίσης καινοτόμες λύσεις στον τομέα της υγείας, όπως οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες υγείας και τα νέα μοντέλα περιθαλψής. Η στήριξη θα αποσκοπεί στην προώθηση της **ισότητας των φύλων** και της ισότητας βάσει άλλων λόγων, διευρύνοντας την αυτοαπασχόληση και την κοινωνική ένταξη των ατόμων που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των υπηκόων τρίτων χωρών.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις **κοινωνικές επιχειρήσεις** και τις δραστηριότητές τους, όπως πρωτοβουλίες κλιμάκωσης, οι οποίες προωθούν την ανάπτυξη ψηφιακών και επιχειρηματικών δεξιοτήτων για μειονεκτούσες ομάδες ώστε να αντιμετωπιστεί το χάσμα σε επίπεδο φύλου και λοιπών πολυμορφιών σε αυτούς τους τομείς. Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες θα αντιμετωπίσει τις αδυναμίες της αγοράς σε επίπεδο Ένωσης όσον αφορά τη χρηματοδότηση των κοινωνικών επιχειρήσεων και των κοινωνικών επιπτώσεων, τη μικροχρηματοδότηση, την υγεία, τη γήρανση, τα κενά χρηματοδότησης της εκπαίδευσης και της στέγασης και την καινοτομία, μέσω ισχυρότερης παρέμβασης της Ένωσης και αποτελεσματικότερων διαβουλεύσεων με φορείς της αγοράς με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της Ένωσης.

Το σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες θα στηρίξει τη **ζήτηση και την προσφορά δεξιοτήτων**, αντιμετωπίζοντας τις ελλείψεις σε δεξιότητες των τελικών αποδεκτών ή βελτιώνοντας τη χρήση των δεξιοτήτων και προωθώντας τις αγορές επενδύσεων σε δεξιότητες.

Η συμβουλευτική στήριξη μπορεί επίσης να συμβάλει στη διερεύνηση νέων τρόπων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και, γενικότερα, να συνδράμει στην ανάπτυξη της προσφοράς και της ζήτησης δεξιοτήτων, σύμφωνα με τον κανονισμό InvestEU.

Όσον αφορά τη **μικροχρηματοδότηση**, ο στόχος πολιτικής είναι η προώθηση της ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης μέσω της στήριξης της δημιουργίας θέσεων εργασίας και προσοδοφόρων δραστηριοτήτων, ιδίως για τα άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση και επιθυμούν να ξεκινήσουν ή να αναπτύξουν μια πολύ μικρή επιχείρηση, έστω και με την ιδιότητα του αυτοαπασχολούμενου. Επιπλέον, οι χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές που δραστηριοποιούνται στον χώρο της μικροχρηματοδότησης πρέπει να εξασφαλίζουν την παροχή, άμεσα ή έμμεσα, μη χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, όπως υπηρεσίες

⁽¹⁰⁷⁾ Τα έργα οικονομικά προσιτής κοινωνικής στέγασης μπορούν να αποτελούνται από πράξεις όπως:

- α) παροχή αποθέματος εκμισθούμενων νέων κοινωνικών κατοικιών οικονομικά προσιτών και χωρίς διαχωρισμούς μέσω μίας ή περισσότερων από τις ακόλουθες δράσεις:
 - ανέγερση νέων κτιρίων·
 - ανακαίνιση ή μετατροπή υφιστάμενων κτιρίων·
 - προμήθεια ατομικών κατοικιών από την ιδιωτική στεγαστική αγορά (μέσω αγοράς ή διαμεσολάβησης)·
- β) σύσταση υπηρεσίας μίσθωσης κοινωνικών κατοικιών·
- γ) παροχή λύσεων με γνώμονα τη στέγαση, που συνδυάζουν την παροχή κατοικιών προς εκμίσθωση με υποστηρικτικές υπηρεσίες εγγύτητας (δηλαδή που παρέχονται επιτόπου ή είναι εύκολα προσβάσιμες)·
- δ) προσαρμογή του υφιστάμενου αποθέματος κοινωνικών κατοικιών στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων των ιδιοκατοικουμένων κατοικιών·
- ε) στοχευμένη στήριξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων που αντιμετωπίζουν σοβαρή στέρηση υπό τις τρέχουσες συνθήκες τους, συμπεριλαμβανομένων των ιδιοκατοικουμένων κατοικιών.

⁽¹⁰⁸⁾ Όπως ορίζεται σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, κατά περίπτωση, και/ή ανάλογα με το οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο.

επιχειρηματικής ανάπτυξης (καθοδήγηση, παισιώση και κατάρτιση), οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της μικροχρηματοδότησης. Προϋποθέσεις όπως το κόστος δανεισμού (συμπεριλαμβανομένου του επιτοκίου δανεισμού) και απαιτήσεις εξασφάλισης για μικροχρηματοδότηση που στηρίζεται άμεσα ή έμμεσα στο πλαίσιο του InvestEU πρέπει να αντανakλούν το όφελος που προκύπτει από τη στήριξη και να είναι δικαιολογημένες σε σχέση με τους υποκείμενους κινδύνους και το πραγματικό κόστος χρηματοδότησης που σχετίζεται με μια πίστωση.

Ως προϋπόθεση για τη στήριξη από το ταμείο InvestEU, οι χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές που παρέχουν μικροχρηματοδότηση πρέπει να προσυπογράψουν (στην περίπτωση των μη τραπεζικών ιδρυμάτων) ή να εγκρίνουν (στην περίπτωση των τραπεζών) τον «Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας για την Παροχή Μικροπίστωσης»⁽¹⁰⁹⁾, ώστε να διασφαλίζονται υψηλά δεοντολογικά πρότυπα δανειοδότησης όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τη διακυβέρνηση, τη διαχείριση και την προστασία των πελατών. Οι χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές επιδιώκουν να αποτρέψουν την υπερχρέωση φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, την ικανότητα αποπληρωμής τους και εξασφαλίζοντας προσitto κόστος δανεισμού.

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες θα ευθυγραμμίζεται με τους στόχους του EKT+, συμπεριλαμβανομένων των προτεινόμενων επιχειρησιακών στόχων του για τη στήριξη της ανάπτυξης του οικοσυστήματος της αγοράς σχετικά με την παροχή χρηματοδότησης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και μικροχρηματοδότησης σε πολύ μικρές επιχειρήσεις κατά τις φάσεις της εκκίνησης και της ανάπτυξης, ιδίως σε εκείνες που απασχολούν ευάλωτα άτομα. Στο πλαίσιο του EKT+, η Επιτροπή θα παρέχει καθοδήγηση για την ανάπτυξη των κοινωνικών υποδομών (μεταξύ άλλων για τη στέγαση και την υγεία, την παιδική μέριμνα, τη μακροχρόνια φροντίδα και την εκπαίδευση και κατάρτιση) που απαιτούνται για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Ωστόσο, η συμμετοχή στο EKT+ δεν αποτελεί προϋπόθεση για την πρόσβαση σε στήριξη από το ταμείο InvestEU.

Η στήριξη στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες θα στοχεύει επίσης στην **κοινωνική καινοτομία**, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει καινοτόμες κοινωνικές λύσεις και συστήματα που αποσκοπούν στην προώθηση των **κοινωνικών αντικτύπων και αποτελεσμάτων**, ώστε να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων πολιτικής του εν λόγω σκέλους.

Κατά την επιδίωξη αυτών των στόχων, ενθαρρύνεται ο **συνδυασμός της στήριξης του ταμείου InvestEU με συνεισφορές χορηγών, φιλανθρωπικών φορέων, ιδρυμάτων και άλλων φορέων του ιδιωτικού τομέα**. Το ταμείο InvestEU θα επιδιώκει την ενίσχυση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα ώστε να συμβάλει στην υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, στηρίζοντας, μεταξύ άλλων, την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση και κατάρτιση χωρίς αποκλεισμούς, την υγεία, την κοινωνική ένταξη και την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία, καθώς και την προσβασιμότητα και την ένταξη των ατόμων με αναπηρία. Οι φορείς του ιδιωτικού τομέα θα είναι σε θέση να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες είτε μέσω άμεσων συνεισφορών (δωρεές, επιστρεπτές και μη επιστρεπτές μορφές στήριξης) και/ή μέσω συνεπενδύσεων στα έργα ή στους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές που στηρίζονται έμμεσα από το ταμείο InvestEU.

Ομοίως, **ενθαρρύνεται η ομαδοποίηση μικρότερων έργων**, καθώς πολλά έργα στον κοινωνικό χώρο είναι πολύ μικρά για να προσελκύσουν το ενδιαφέρον ιδιωτών επενδυτών ή για να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικότερα το δημόσιο χρήμα. Για παράδειγμα, ο τομέας των μεταρρυθμίσεων της κοινωνικής πολιτικής μπορεί να συνεπάγεται την υλοποίηση κοινωνικών υποδομών και την παροχή σχετικών υπηρεσιών, όπως για νέα κοινωνικά μοντέλα και μοντέλα φροντίδας και υγειονομικής περίθαλψης, σε διάφορους τόπους που υπάγονται στη δικαιοδοσία εθνικής ή περιφερειακής αρχής μέσω περισσότερων έργων μικρής κλίμακας. Ενδέχεται να είναι αναγκαία η ομαδοποίηση μικρών έργων σε ενιαία επενδυτική πρόταση ώστε να αυξηθεί το ενδιαφέρον των επενδυτών. Η ομαδοποίηση μπορεί να αφορά:

- α) την ομαδοποίηση μικρών έργων κοινωνικών υποδομών ή τεχνολογίας ή κοινωνικών υπηρεσιών σε ενιαία επενδυτική πρόταση που περιλαμβάνει διάφορα επιμέρους έργα σε διαφορετικές τοποθεσίες·
- β) την ομαδοποίηση επενδυτικών αναγκών για κοινωνικές υποδομές, τεχνολογία και κοινωνικές υπηρεσίες σε ενιαίο έργο ή ενιαία επενδυτική πρόταση. Αυτό μπορεί να απαιτεί συνδυασμό πηγών ή μέσων χρηματοδότησης·
- γ) την ομαδοποίηση επενδυτικών αναγκών για κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες σε ένα ευρύτερο επενδυτικό όχημα για αστική ή αγροτική ανάπλαση ή ανάπτυξη, με στόχο την κοινωνική ένταξη, ή στο πλαίσιο προγραμμάτων «συγχρηματοδότησης από τους πολίτες».

Οι δράσεις που περιγράφονται στα στοιχεία α) έως γ) της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να συμπληρώνονται με **συνδυαστικά μέτρα** που έχουν ως στόχο i) να βοηθούν τους φορείς υλοποίησης έργων και τους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές να αναπτύξουν δεξιότητες για τη διαμόρφωση επενδυτικών στρατηγικών, συνδυαστικής ή υβριδικής χρηματοδότησης, σχεδιασμού και ομαδοποίησης έργων· ii) να στηρίζουν την ανάπτυξη φορέων κοινωνικής καινοτομίας, κοινωνικών επιχειρήσεων, επενδυτών κοινωνικού αντικτύπου και φιλανθρωπικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων των

⁽¹⁰⁹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8312&furtherPubs=yes>

φιλανθρωπικών επιχειρήσεων και iii) να δημιουργήσουν πανευρωπαϊκό δίκτυο κέντρων αναμετάδοσης και πλαισίωσης του κοινωνικού αντικτύπου και της κοινωνικής καινοτομίας, καινοτόμες υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως πάροχοι καθοδήγησης, πρόβλεψη δεξιοτήτων, αξιολογήσεις δεξιοτήτων και υπηρεσίες επικύρωσης ή υπηρεσίες που συμβάλλουν στην αντιστοιχία της ζήτησης και της προσφοράς δεξιοτήτων και συμπράξεις εκπαίδευσης-επιχειρήσεων και κέντρα αριστείας, συμπεριλαμβανομένων κέντρων επαγγελματικής αριστείας.

Οι εν λόγω δράσεις μπορούν επίσης να συμπληρώνονται με τη συλλογή δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με αδυναμίες της αγοράς ή καταστάσεις μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων στους τομείς πολιτικής που συνδέονται με το σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες, και τη δημοσιοποίησή τους.

6.4.1.1. Στρατηγικές επενδύσεις στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες

Η στήριξη της **εκπαίδευσης και της κατάρτισης** θα στοχεύει ιδίως σε έργα που συμβάλλουν στην ψηφιοποίηση των ευρωπαϊκών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων με την προώθηση της ψηφιακής επάρκειας από τα πρώτα έτη της εκπαίδευσης, την καθολική ανάπτυξη των ΤΠΕ και την πρόσβαση σε αυτές στα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και εργαλείων και πλατφορμών εξ αποστάσεως πρόσβασης και εξ αποστάσεως μάθησης. Οι στηριζόμενες δράσεις θα πρέπει επίσης να στοχεύουν σε άλλα προγράμματα ψηφιοποίησης, τα οποία αποσκοπούν στη διά βίου και χωρίς αποκλεισμούς πρόσβαση και στην υποστήριξη των ψηφιακών δεξιοτήτων και λύσεων για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ηλικίες. Επιπλέον, η στήριξη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης θα πρέπει να διευκολύνει την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και την ενίσχυση των καθιερωμένων δεξιοτήτων που θα διασφαλίσουν την αποτελεσματική λειτουργία των στρατηγικών και κρίσιμων δραστηριοτήτων που ορίζονται στα τμήματα 6.1.1.8 και 6.2.1.1 των παρούσων επενδυτικών κατευθυντήριων γραμμών.

6.4.2. Χαρακτηριστικά δυναμικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων

6.4.2.1. Χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές που πρέπει να συμμετέχουν

α) για τη χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια:

Μπορούν να χρησιμοποιούνται χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές στους οποίους συμπεριλαμβάνονται οι εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα, οι εμπορικές τράπεζες, οι εταιρείες και οι οργανισμοί εγγυήσεων, τα διαφοροποιημένα κεφάλαια επενδύσεων μέσω ομολογιών που παρέχουν χρηματοδότηση υψηλής αλλά και μειωμένης εξασφάλισης, τα ιδρύματα μικροχρηματοδότησης, οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, οι πλατφόρμες συμμετοχικής δανειοδότησης και χρηματοδότησης με ίδια κεφάλαια, οι φορείς ειδικού σκοπού, τα μέσα συγχρηματοδότησης, τα ταμεία ή συστήματα συνεπένδυσης, τα μη τραπεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των ταμείων δανειοδοτήσεων, οι πάροχοι «υπομονετικών κεφαλαίων» όπως οι συνεταιρισμοί, οι πιστωτικές ενώσεις, οι ασφαλιστικές εταιρείες, τα συνταξιοδοτικά ταμεία, τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια/ταμεία επιχειρηματικών αγγέλων, τα ταμεία συμμετοχών σε επενδυτικά ταμεία.

Είναι επίσης επιλέξιμοι οι παράγοντες διευκόλυνσης της αγοράς κοινωνικών επενδύσεων (συμπεριλαμβανομένων των διαμεσολαβητών επενδυτικής ετοιμότητας και ανάπτυξης ικανοτήτων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μικροχρηματοδότησης και της χρηματοδότησης κοινωνικών επιχειρήσεων, των εταιριών χρηματοοικονομικής τεχνολογίας, των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των πανεπιστημίων, των ερευνητικών κέντρων και των κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας του ΕΙΤ, των ιδρυμάτων, των πλατφορμών πληθοχρηματοδότησης και των ιδρυμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των κέντρων επαγγελματικής αριστείας και των συμπράξεων εκπαίδευσης-επιχειρήσεων). Μπορούν επίσης να χρησιμοποιούνται άλλες ομάδες επενδυτών, μεταξύ των οποίων εταιρικοί επενδυτές, επενδυτές κοινωνικού αντικτύπου, (κοινωνικοί) επιχειρηματικοί άγγελοι, επιχειρηματίες της εκπαίδευσης (π.χ. μαζικά ανοικτά διαδικτυακά μαθήματα «MOOC»), φιλανθρωπικά επιχειρηματικά ταμεία και φιλανθρωπικοί φορείς.

Μπορούν να χρησιμοποιούνται άλλοι δημόσιοι διαμεσολαβητές και μάλιστα εκείνοι που δραστηριοποιούνται σε κοινωνικές υποδομές, στη χρηματοδότηση κοινωνικών επιχειρήσεων και στον χώρο της κοινωνικής οικονομίας (όπως ηθικές ή εναλλακτικές τράπεζες, συνεταιριστικές τράπεζες), οι οποίοι είναι σε θέση να παρέχουν χρηματοδότηση στους επιλέξιμους τομείς που καλύπτονται από το σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες σε πλήρη συμμόρφωση με την ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και με τις σχετικές απαιτήσεις του δημοσιονομικού κανονισμού.

Οι δυναμικοί δημόσιοι χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές που αναφέρονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές μπορούν επίσης να διαδραματίσουν ρόλο ώστε να συνδυαστεί η στήριξη από το ταμείο InvestEU με άλλα κεντρικά χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης και ταμεία υπό επιμερισμένη διαχείριση.

β) για τη χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια:

Στους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές μπορούν να περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα, εμπορικές τράπεζες, εταιρείες και οργανισμοί εγγυήσεων, ταμεία δανειοδοτήσεων, κεφάλαια επενδύσεων μέσω ομολογιών, συνταξιοδοτικά ταμεία, ιδρύματα μικροχρηματοδότησης, εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, πλατφόρμες συμμετοχικής δανειοδότησης και χρηματοδότησης με ίδια κεφάλαια, φορείς ειδικού σκοπού, μέσα συγχρηματοδότησης, ταμεία ή συστήματα συνεπένδυσης.

Στους επιλέξιμους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές για χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια μπορούν επίσης να περιλαμβάνονται μη τραπεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων «υπομονετικών κεφαλαίων» όπως οι συνεταιρισμοί, οι πιστωτικές ενώσεις, οι ασφαλιστικές εταιρείες και οντότητες που πρόκειται να συσταθούν, ταμεία συμμετοχών σε επενδυτικά ταμεία, ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια, εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου, ταμεία επιχειρηματικών αγγέλων, εταιρείες μεταφοράς τεχνολογίας, ταμεία ή συστήματα συνεπένδυσης, εταιρείες επιχειρηματικών δανειακών κεφαλαίων, άλλες ρυθμίσεις ή συστήματα που παρέχουν επενδύσεις σε ίδια κεφάλαια, οιονεί ίδια κεφάλαια, υβριδική χρηματοδότηση με δανειακά-ίδια κεφάλαια και άλλες μορφές ενδιάμεσης χρηματοδότησης.

Μπορούν να είναι επίσης επιλέξιμοι οι παράγοντες διευκόλυνσης της αγοράς κοινωνικών επενδύσεων (συμπεριλαμβανομένων των διαμεσολαβητών για επενδυτική ετοιμότητα και ανάπτυξη ικανοτήτων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μικροχρηματοδότησης και της χρηματοδότησης κοινωνικών επιχειρήσεων, των εταιρειών χρηματοοικονομικής τεχνολογίας, των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των πανεπιστημίων, των ερευνητικών κέντρων και των κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας του ΕΠ, των ιδρυμάτων, των πλατφορμών πληθοχρηματοδότησης και των ιδρυμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των κέντρων επαγγελματικής αριστείας και των συμπράξεων εκπαίδευσης-επιχειρήσεων). Άλλες ομάδες επενδυτών, όπως εταιρικοί επενδυτές, επενδυτές κοινωνικού αντικτύπου, (κοινωνικοί) επιχειρηματικοί άγγελοι, επιχειρηματίες της εκπαίδευσης (π.χ. ΜΟΟC), φιλανθρωπικά επιχειρηματικά ταμεία και φιλανθρωπικοί φορείς, μπορούν να ενεργούν ως χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές σε πλήρη συμμόρφωση με την ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία, όταν είναι σε θέση να δημιουργούν έργα ή επενδυτικά χαρτοφυλάκια στους τομείς που καλύπτονται από το σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες.

Οι διαχειριστές των χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών (συμπεριλαμβανομένων των νέων διαχειριστών ή συμβούλων) πρέπει να αποδεικνύουν ικανότητα και πείρα στην ανάληψη τέτοιων επενδύσεων στον τομέα που υπάγεται στο σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες, καθώς και την ικανότητα άντλησης κεφαλαίων, προσέλκυσης ιδιωτικών κεφαλαίων και την ικανότητα να καταστούν στο μέλλον οικονομικά βιώσιμοι (μεταξύ άλλων μέσω μιας υγιούς επενδυτικής στρατηγικής), προκειμένου να προσελκύουν περισσότερες ιδιωτικές επενδύσεις στη συγκεκριμένη κατηγορία στοιχείων ενεργητικού.

6.4.2.2. Στοχευόμενοι τελικοί αποδέκτες

Το σκέλος για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες επικεντρώνεται στις παρεμβάσεις στήριξης σε διάφορους τομείς πολιτικής, στοχεύοντας, ως εκ τούτου, σε ευρύ φάσμα τελικών αποδεκτών, στους οποίους μπορούν να περιλαμβάνονται:

α) φυσικά πρόσωπα:

- i) άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση (όπως εκείνα που βιώνουν ή κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν κοινωνικό αποκλεισμό, συμπεριλαμβανομένων των αστέγων ή των ατόμων που ζουν σε συνθήκες σοβαρής στέρησης στέγης, εκείνων που έχουν χάσει ή κινδυνεύουν να χάσουν τη δουλειά τους ή αντιμετωπίζουν δυσκολίες εισόδου ή επανένταξης στην αγορά εργασίας, ατόμων από μειονοτικές ομάδες, υπηκόων τρίτων χωρών, ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση όσον αφορά την πρόσβαση στη συμβατική πιστωτική αγορά και επιθυμούν να ξεκινήσουν ή να αναπτύξουν τις δικές τους πολύ μικρές επιχειρήσεις)
- ii) παιδιά, γονείς, εκπαιδευτικοί και διευθυντές σχολείων
- iii) εν δυνάμει ή εν ενεργεία σπουδαστές και εκπαιδευόμενοι (συμπεριλαμβανομένων των ενηλίκων εκπαιδευομένων).

β) επιχειρήσεις:

- i) πολύ μικρές επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων, ιδίως πολύ μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν ευάλωτα άτομα
 - ii) κοινωνικές επιχειρήσεις
 - iii) δημόσιες επιχειρήσεις
 - iv) ΜΜΕ
 - v) άλλες επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα.
- γ) πάροχοι εκπαίδευσης, κατάρτισης και συναφών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, των σχολείων, των ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των κέντρων επαγγελματικής αριστείας και των παρόχων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας
- δ) φορείς ειδικού σκοπού
- ε) ενώσεις, ιδρύματα, αλληλοσφαιριστικές εταιρείες και συνεταιρισμοί
- στ) μη κυβερνητικές οργανώσεις
- ζ) δημόσιες αρχές
- η) υγειονομικές αρχές, πάροχοι υπηρεσιών υγείας, πάροχοι κοινωνικών υπηρεσιών, πάροχοι τεχνολογίας, επαγγελματίες υγείας, ασθενείς, ιδιώτες
- θ) στον τομέα των κοινωνικών υποδομών, οι στοχευόμενοι τελικοί αποδέκτες μπορεί να είναι φορείς υλοποίησης έργων, δημόσιες επιχειρήσεις, διαχειριστές κτιρίων/εγκαταστάσεων, πάροχοι κοινωνικής στέγασης, ΣΔΙΤ.

Οι χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες θα στηρίζουν επίσης έργα οργανισμών του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα που δραστηριοποιούνται στον χώρο των κοινωνικών επενδύσεων ή χρειάζονται τέτοιες επενδύσεις.

Στους οργανισμούς αυτούς περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, ΜΜΕ, μεγάλες εταιρείες, συνεταιρισμοί, ιδρύματα, φιλανθρωπικά επιχειρηματικά ταμεία, επιχειρήσεις με γνώμονα τον αντίκτυπο, ιδρύματα και πάροχοι εκπαίδευσης και κατάρτισης, επιχειρήσεις «τριπλού αποτελέσματος», τοπικές και δημοτικές αρχές.

Οι δραστηριότητές τους καλύπτουν διάφορους τομείς και υποτομείς, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της έξυπνης κινητικότητας χωρίς αποκλεισμούς, της αστικής ανάπτυξης, της αγροτικής κοινωνικοοικονομικής αναζωογόνησης, της οικοδόμησης της κοινότητας και της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών, των κοινοτήτων χωρίς αποκλεισμούς, των αστεγών, της ένταξης ατόμων που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες, προβλήματα ψυχικής υγείας και άνοια, της ανάπτυξης κοινοτήτων, της ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών που αντιμετωπίζουν δημογραφικές και μεταναστευτικές προκλήσεις και της ενσωμάτωσης νέων πληθυσμών, καθώς και της ψηφιακής ένταξης και των επιχειρηματικών δεξιοτήτων.

6.4.2.3. Γενικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα

Η στήριξη από το ταμείο InvestEU θα υποστηρίζεται από ενιαία εγγύηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ που θα καλύπτει χρηματοπιστωτικά προϊόντα τα οποία αποσκοπούν στην αντιμετώπιση διάφορων κινδύνων. Μπορούν να περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τραπεζικές εγγυήσεις, δάνεια, ίδια κεφάλαια, ενδιάμεσο χρέος, ειδικά ταμεία και επενδυτικές πλατφόρμες (που μπορεί να έχουν πολυεπίπεδη διάρθρωση από τμήμα πρωτεύουσας ζήτησης (FLP), ενδιάμεσο τμήμα και χρέος με υψηλή εξοφλητική προτεραιότητα), επενδυτική στήριξη σε συστήματα και εταιρικές σχέσεις συμβάσεων κοινωνικών αποτελεσμάτων, κεφάλαια κίνησης, στήριξη για την απόκτηση ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και πράξεις χρηματοδοτικής μίσθωσης. Οι συναλλαγές χρηματοδότησης έχουν ελάχιστη ληκτότητα 12 μηνών, ωστόσο για συγκεκριμένα τμήματα με τυπική ληκτότητα μικρότερη από τον μέσο όρο, π.χ. μικροχρηματοδότηση, η ελάχιστη ληκτότητα μπορεί να μειωθεί μέχρι σε 3 μήνες. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην παροχή «υπομονετικών κεφαλαίων» που παραβλέπουν τις άμεσες αποδόσεις, με την προσδοκία της μακροπρόθεσμης δημιουργίας αξίας.

Αυτό μπορεί να γίνει, μεταξύ άλλων, μέσω ειδικών επενδυτικών φορέων, οι οποίοι μπορούν να χορηγούν δάνεια, ίδια κεφάλαια, υβριδικά κεφάλαια και μέσα επιμερισμού του κινδύνου για διαμεσολαβητές ή άμεση χρηματοδότηση στους τελικούς αποδέκτες.

Οι εγγυήσεις θα δώσουν τη δυνατότητα στους εταίρους υλοποίησης και στους διαμεσολαβητές να στοχεύουν τους τελικούς αποδέκτες που προσδιορίζονται στο τμήμα 6.4.2.2 με βελτιωμένους οικονομικούς και μη οικονομικούς όρους σε σχέση με εκείνους που θα είχαν χωρίς την εγγύηση, μετακυλίνοντας έτσι το όφελος που προκύπτει από την παρέμβαση της ΕΕ. Η μείωση του ασφαλιστικού κινδύνου που χρεώνεται στους τελικούς αποδέκτες μπορεί να εξεταστεί ειδικότερα για πράξεις χρηματοδοτούμενες από το ταμείο InvestEU στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες. Επιπλέον, σύμφωνα με το προφίλ κινδύνου των περιουσιακών στοιχείων (συνήα άυλης φύσης), στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες θα είναι δυνατή η κάλυψη του FLP από την εγγύηση.

Μπορούν να στηριχθούν πιλοτικά καθεστώτα ανάθεσης συμβάσεων κοινωνικού αποτελέσματος, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε συστήματα πληρωμής βάσει αποτελεσμάτων και ομολόγων κοινωνικού αντίκτυπου σε συγκεκριμένους τομείς, στους οποίους οι δημόσιοι φορείς ανάθεσης συμβάσεων (ή και ιδιωτικοί φορείς) επιδιώκουν κοινωνικό αντίκτυπο βάσει προκαθορισμένων κοινωνικών αποτελεσμάτων, εφόσον έχουν ως αποτέλεσμα την προσθετικότητα σύμφωνα με το παράρτημα V του κανονισμού InvestEU. Θα έχουν ως συνέπεια την ανάληψη κινδύνου από τον ιδιωτικό τομέα και δεν εμπίπτουν στο πεδίο των βασικών κοινωνικών υπηρεσιών για τις οποίες οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να παρέμβουν σε περίπτωση αποτυχίας. Στον βαθμό που συμβαίνει αυτό, οι πιθανοί τομείς παρέμβασης μπορούν να περιλαμβάνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, την υγεία και την περιθαλψή, τη μετανάστευση και την ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών, τις υπηρεσίες απασχόλησης, την αναβάθμιση δεξιοτήτων και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Όταν στοχεύουν κοινωνικές υπηρεσίες, τα πιλοτικά καθεστώτα ανάθεσης συμβάσεων κοινωνικού αποτελέσματος είναι δυνατό να δρομολογούνται για να ελεγχθεί κατά πόσον μια καινοτόμος παρέμβαση είναι αποτελεσματική και έχει δυνατότητα κλιμάκωσης. Τα εν λόγω καθεστώτα θα πρέπει να διασφαλίζουν τη διαφάνεια όσον αφορά τη διαμόρφωση, τη λειτουργία και την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητάς τους.

a) για χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια που παρέχεται από τον εταίρο υλοποίησης

Τα χρεωστικά μέσα που στηρίζονται από την εγγύηση της ΕΕ μέσω εταίρων υλοποίησης και χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών θα στοχεύουν κυρίως έργα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες εξασφάλισης δανειακής χρηματοδότησης στην αγορά λόγω, μεταξύ άλλων, έλλειψης εξασφαλίσεων, πιστωτικού ιστορικού ή προφίλ υψηλού κινδύνου ή χαμηλών αναμενόμενων αποδόσεων.

Η εγγύηση της ΕΕ μπορεί να παρέχεται για χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες ως:

- a) άμεσος δανεισμός (συμπεριλαμβανομένων δανείων μειωμένης εξασφάλισης), ομόλογα, μη εξασφαλισμένες πιστοδοτήσεις, δάνεια χωρίς εξασφαλίσεις, εταιρικά δάνεια, ενδιάμεσες επενδύσεις, δάνεια με εξοφλητική προτεραιότητα και πιστωτικά όρια·

- β) πιστωτική ενίσχυση για νέες επενδύσεις (σε ομόλογα έργων, τραπεζικά δάνεια ή συνδυασμό των δύο) και δάνεια για έργα κοινωνικών και εκπαιδευτικών υποδομών, εταιρικά δάνεια ή δάνεια με υψηλή εξοφλητική προτεραιότητα και δάνεια μειωμένης εξασφάλισης σε φορείς ειδικού σκοπού και δομές ΣΔΙΤ (σε προγράμματα χρηματοδότησης έργων)
- γ) ενδιάμεσο χρέος, συμπεριλαμβανομένων των δανείων πλαισίων που εκταμιεύονται μέσω χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών και με τη συμμετοχή πολλών τελικών αποδεκτών
- δ) (αντ)εγγυήσεις, εγγυήσεις κατά τη χορήγηση δανείων, χρηματοδοτούμενες εγγυήσεις και άλλες ρυθμίσεις επιμερισμού του κινδύνου για κάθεστώτα που εφαρμόζονται από χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές, και εγγυήσεις (χρηματοδοτούμενες ή μη) σε τρίτους χρηματοδότες
- ε) προϊόντα εγγυήσεων που καλύπτουν νεοεκδοθέντα δάνεια τα οποία μπορούν, με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κανονισμών και τη συναίνεση των σχετικών εθνικών ρυθμιστικών αρχών, κατά περίπτωση, να παρέχουν ελάφρυνση όσον αφορά τα ρυθμιστικά κεφάλαια στους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές
- στ) στοχευμένοι μηχανισμοί εγγυήσεων που μπορούν να σχεδιαστούν ώστε να καθιστούν δυνατές και να στηρίζουν κοινωνικές επενδύσεις από την αποθεματική βάση ιδρυμάτων και φιλανθρωπικών οργανώσεων, συμβάλλοντας στη μείωση του κινδύνου τέτοιων επενδύσεων και στην επιδίωξη ορισμένου επιπέδου απόδοσης. Τα ανωτέρω θα συνδέονται κατά κανόνα με τη δέσμευση ότι οι αποδόσεις που προκύπτουν για τους επενδυτές από τη χρήση της εγγύησης θα διατίθενται σε επιχορηγήσεις και μη επιστρεπτέα συνδρομή λαμβάνοντας υπόψη τους τομείς χρηματοδότησης με προτεραιότητα του InvestEU.

β) για χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια που παρέχεται από τον εταιρό υλοποίησης

Η χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια πρέπει να χρησιμοποιείται για την επίτευξη κρίσιμης μάζας και για την παροχή ευελιξίας στις δομές χρηματοδότησης που συνήθως συνδέονται με τον τραπεζικό δανεισμό. Οι πράξεις συμμετοχών στο κεφάλαιο μπορούν να προσελκύσουν ένα φάσμα υπομονετικών κεφαλαίων, τα οποία χρησιμοποιούνται στα στάδια που προηγούνται της καταλληλότητας για τραπεζική χρηματοδότηση νεοφυών επιχειρήσεων σε όλους τους τομείς, επιτρέπουν στις κοινωνικές επιχειρήσεις να απομακρύνονται σταδιακά από μια προσέγγιση χρηματοδότησης που βασίζεται σε επιχορηγήσεις και ενισχύουν το δυναμικό τους για καινοτομία και ανάπτυξη.

Τα δυνητικά συμμετοχικά προϊόντα που μπορεί να καλύπτονται από την εγγύηση της ΕΕ περιλαμβάνουν:

- α) **άμεσες/έμμεσες επενδύσεις ιδίων ή οιονεί ιδίων κεφαλαίων**, υβριδική χρηματοδότηση με δανειακά-ίδια κεφάλαια και άλλες μορφές ενδιάμεσης χρηματοδότησης με ιδιωτικά ή δημόσια επενδυτικά κεφάλαια, ιδιωτικά ομολογιακά επενδυτικά κεφάλαια, κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές, όπως ιδρύματα μικροχρηματοδότησης και πάροχοι κοινωνικής χρηματοδότησης (π.χ. για σκοπούς ανάπτυξης ικανοτήτων, για στήριξη ταμείων που συνδέονται με εκκολαπήτρια επιχειρήσεων, επιταχυντές ή την παροχή υπηρεσιών εκκόλαψης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και φορείς κοινωνικής καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων καινοτόμου εκπαίδευσης, κατάρτισης και συναφών υπηρεσιών, ή για συνεπενδύσεις με κοινωνικές επιχειρήσεις και επιχειρηματικούς αγγέλους και φιλανθρωπικούς φορείς, καθώς και για τη στήριξη ορισμένων καινοτόμων λύσεων χρηματοδότησης). Σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις μπορεί επίσης να εξεταστεί η απομάκρυνση από την παραδοσιακή αρχή *pari passu* προς ένα ασύμμετρο μοντέλο επιμερισμού του κινδύνου και των αποδόσεων.
- β) **άμεσες συμμετοχές στο κεφάλαιο**, ίδια κεφάλαια, μετατρέψιμα δάνεια των μετόχων και συνδυασμοί διαφόρων ειδών συμμετοχών στα ίδια κεφάλαια που εκδίδονται για τους επενδυτές. Εξετάζεται επίσης η δυνατότητα να επιτραπούν οι ασύμμετρες αποδόσεις και ο ασύμμετρος επιμερισμός του κινδύνου
- γ) ανοικτές συμμετοχές στο κεφάλαιο, αφανείς συμμετοχές, δάνεια μετόχων και συνδυασμοί διαφόρων ειδών συμμετοχών στο κεφάλαιο που εκδίδονται για τους επενδυτές, καθώς και δωρεές, συμπεριλαμβανομένων προηγμένων επιστρεπτέων και μη επιστρεπτέων μορφών στήριξης. Τα εν λόγω προϊόντα δεν περιλαμβάνουν δικαιώματα ψήφου ή διαχείρισης για τους επενδυτές (συμπεριλαμβανομένων των συνεπενδυτών).

Οι εταιροί υλοποίησης που επωφελούνται από την εγγύηση της ΕΕ θα πρέπει να κατατάσσονται τουλάχιστον στην ίδια τάξη (*pari passu*) με άλλους επενδυτές. Ωστόσο, στο πλαίσιο του σκέλους για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες, με την κατάλληλη αιτιολόγηση μπορεί να μην εφαρμόζεται η αρχή *pari passu*, δηλαδή οι επενδύσεις των εταιρών υλοποίησης που επωφελούνται από την εγγύηση της ΕΕ μπορεί να βρίσκονται σε κατώτερη θέση, καθώς και να είναι ασύμμετρες σε σχέση με τον κίνδυνο και τα έσοδα όσον αφορά την εξοφλητική προτεραιότητα.

Η δεξαμενή επενδυτών που επιθυμούν να επενδύσουν στα κοινωνικά μέσα είναι επί του παρόντος περιορισμένη, δεδομένων των αντιλήψεων σχετικά με την απόδοση και τον κίνδυνο. Ειδικότερα, η υλοποίηση των προγραμμάτων δεν θα έχει ως στόχο τη μεγιστοποίηση των αποδόσεων, αλλά μάλλον την επίτευξη επαρκούς επιπέδου απόδοσης για τη διασφάλιση της **ευθυγράμμισης των κινήτρων και της συμμετοχής των επενδυτών**. Δεδομένου ότι δίνεται έμφαση στη δημιουργία κοινωνικής απόδοσης και όχι οικονομικής απόδοσης, η επιδιωκόμενη απόδοση χαρτοφυλακίου για μια πράξη μπορεί να είναι ακόμη και 0 %.

6.4.2.4. Θεματικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα

Τα εν λόγω προϊόντα λαμβάνουν τη μορφή πιλοτικών χρηματοπιστωτικών προϊόντων και πλατφορμών για την αντιμετώπιση αδυναμιών της αγοράς και καταστάσεων μη ικανοποιητικής αξιοποίησης επενδύσεων, την επιτάχυνση της ανάπτυξης της αγοράς κοινωνικών επενδύσεων ή την προσέλκυση περισσότερων ιδιωτικών επενδύσεων και τη συμβολή σε προσαρμοσμένες χρηματοδοτικές λύσεις για κοινωνικό αντίκτυπο ⁽¹¹⁰⁾.

Σε περίπτωση χρηματοδότησης από τον εταίρο υλοποίησης για τη στήριξη ιδρυμάτων μικροχρηματοδότησης και παρόχων κοινωνικής χρηματοδότησης για τους σκοπούς της ανάπτυξης ικανοτήτων, δεν εφαρμόζεται η απαίτηση να συνεισφέρει ο εταίρος υλοποίησης ίδιους πόρους ύψους 5 % στο FLP, όπως αναφέρεται στο τμήμα 4.2.2 ανωτέρω.

⁽¹¹⁰⁾ Π.χ. με την παροχή εγγυήσεων στους επενδυτές, τη δημιουργία μηχανισμών επιτάχυνσης για τους διαχειριστές φορέων κοινωνικού αντικτύπου ή τον σχεδιασμό μηχανισμών παροχής κινήτρων κοινωνικού αντικτύπου για τις κοινωνικές επιχειρήσεις).